

ПОЛИТИКНИ

Немачка 5.80 DEM, Швајцарска 5.00 CHF, Аустрија 40.00 ATS,
Шведска 28.00 SEK, Македонија 65.00 DEN, Словенија 250 SIT,
Русија 3.50 USD, Хрватска 12.00 HRK, БиХ 2.00 KM,
Грчка 750 GRD

ISSN 0032-339-x

9 770032 339010

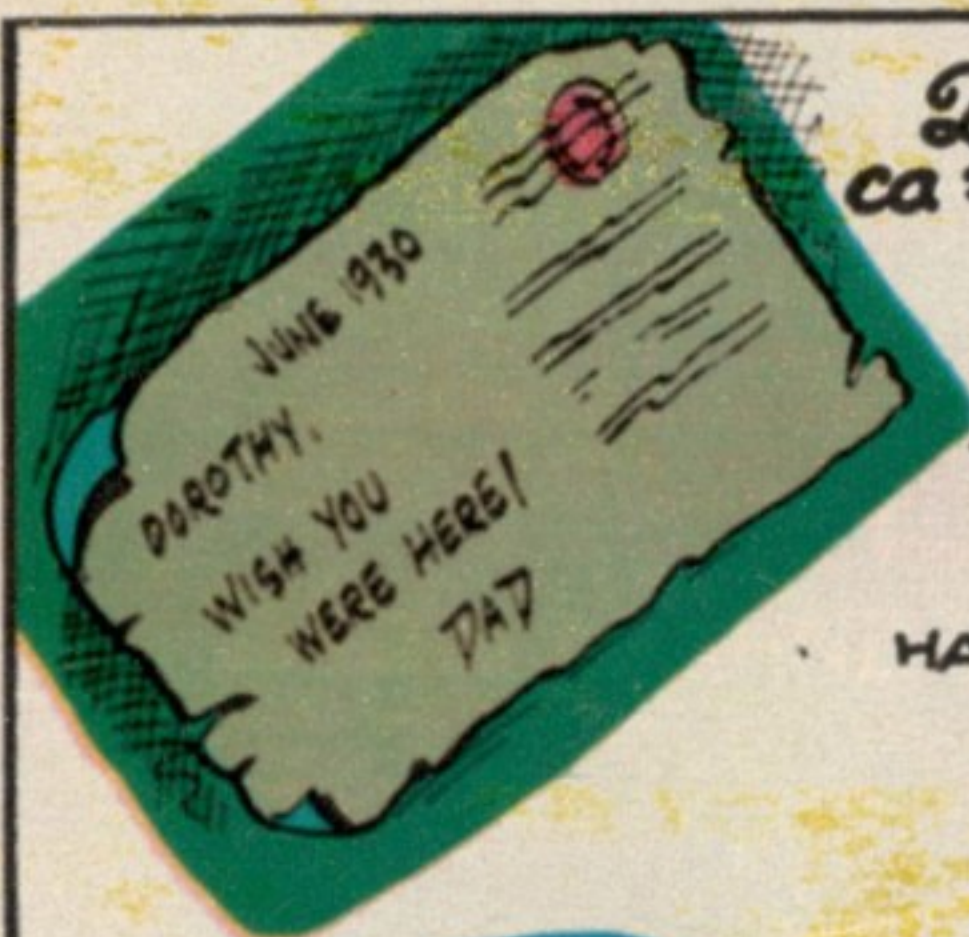
ЗАБАВНИК

15. X 1999. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LXI • ЦЕНА 20 ДИНАРА • БРОЈ 2488

ЗАПИСИ НА ЛИЦУ

За сбе од 7 до 107

Долписницу од оца са закашњењем од 56 година

ПРИМИЛА ЈЕ ДОРОТИ ХОРТОН ИЗ СТРАУДА У ЕНГЛЕСКОЈ 40 ГОДИНА НАКОН ЊЕГОВЕ СМРТИ.

5.802 КИЛОМЕТРА БИЦИКЛОМ

ПРЕШАО ЈЕ ОСМОГОДИШЊИ МЕТЏУ ХАЛФИШ 1977. ГОДИНЕ ОД САН ФРАНСИСКА У КАЛИФОРНИЈИ ДО АТЛАНТИК СИТИЈА У ДРЖАВИ ЊУ ЏЕРСИ.

10 САТИ НЕДЕЉНО НЕГУЈЕ НОКТЕ

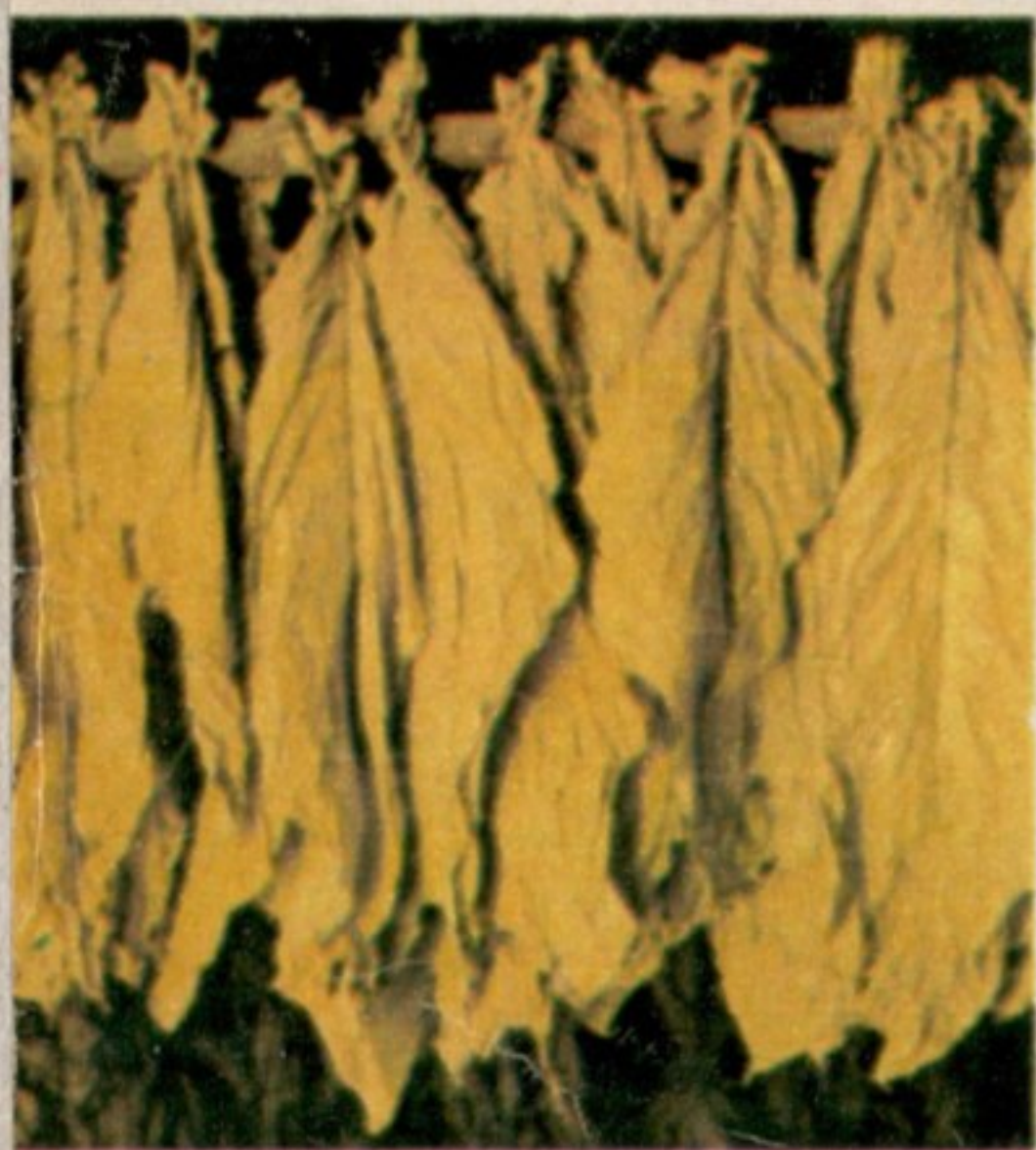
ЛУИЗ ХОЛИС ИЗ КОМПТОНА У КАЛИФОРНИЈИ. НОКТИ НА РУКАМА ДУГАЧКИ СУ ЈОШ 53,34 ЦЕНТИМЕТРА А НА НОГАМА 15,24 ЦЕНТИМЕТРА.

ПОЛИТИЧКА ПАРТИЈА „ПРИЈАТЕЉИ ПИВА“

КОЈУ СУ ОСНОВАЛИ ЛЈУБИТЕЉИ ПИВА ИЗ ЧЕХОСЛОВАЧКЕ 1980. ГОДИНЕ, УЧЕСТВОВАЛА ЈЕ НА ПРВИМ СЛОБОДНИМ ИЗБОРИМА НАКОН 40 ГОДИНА.

ЈЕСТЕ ли већ чули да...

највише користио за луле, за жвакање и справљање бурмута за ушмркивање ■

●●● у редовима шведске саобраћајне полиције има велики број жена. Примају се, међутим, само девојке које су, уз остале услове, високе најмање 170 центиметара ■

●●● у Јапану сви одрасли становници знају да читају и пишу ■

●●● агрономи француског Центра за поврће и махунасте биљке створили су више од 500 врста нових sorti биљака које пољопривредници већ узгајају. Ту спадају тикве без семенки, бели феферони, јестиве хризантеме, плодови добијени укрштањем парадајза и трешње, као и крушке и диње ■

●●● као што су отисци прстију код сва-

ког другачији тако и сваки пас има другачији отисак њушке. Због тога се отисак њушке прилаже уз „личну карту“ паса које користе јединице полиције, Црвеног крста и жандармерије ■

●●● да би били привлачнији мушкарци на индонежанском острву Балију боје нокте на

постељу која спавача приморава да у одређено време напусти свој удобни лежај. Кад будилник почне да звони, укључи се нарочити механизам који све више нагиње лежај. Човеку не преостаје ништа друго до да журно устане да не би треснуо на под ■

●●● више од 95 одсто дувана произведеног у свету одлази данас на цигарете. Пре мање од једног века дукан се

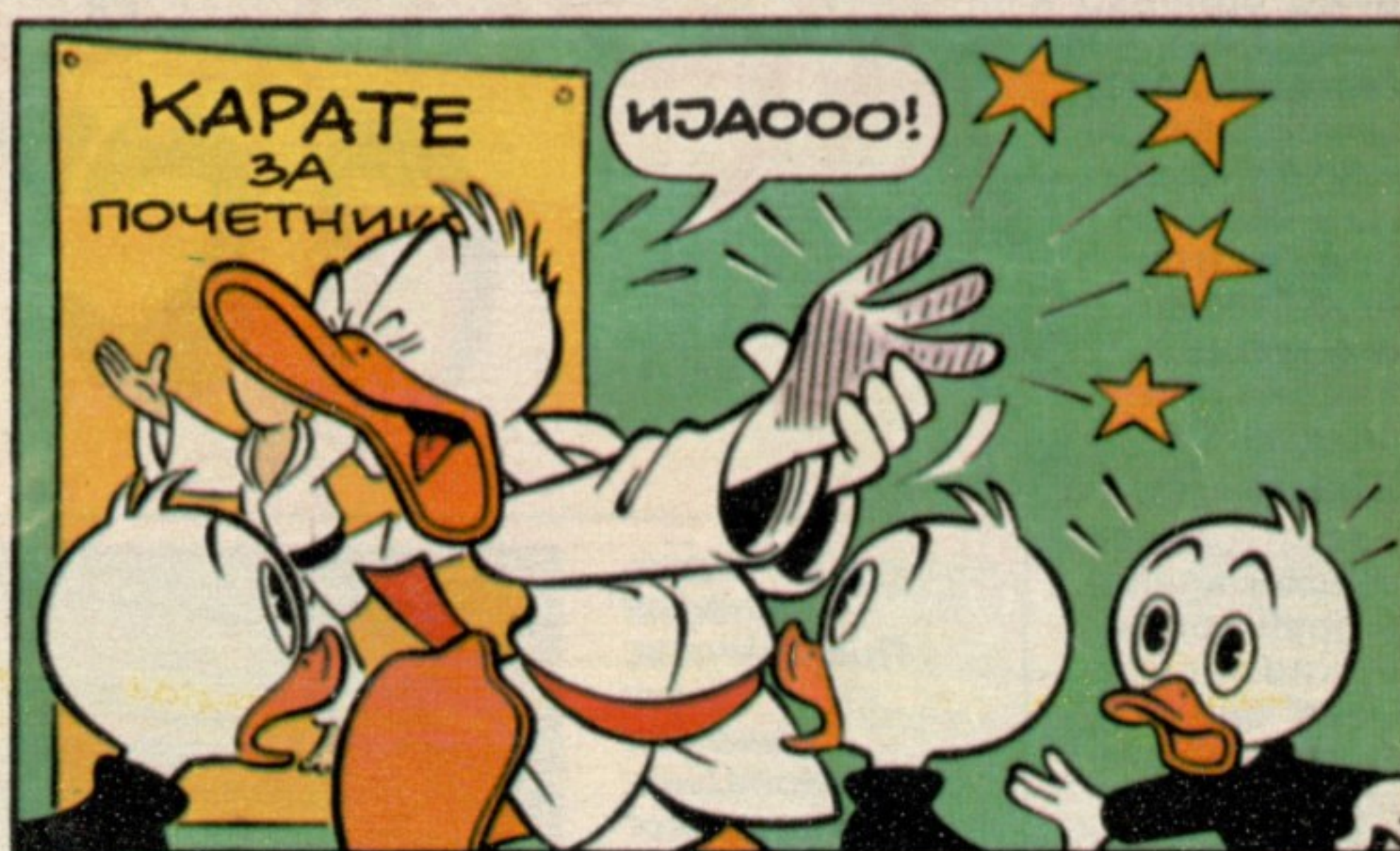
два

рукама и ногама ружи-
часто ■

●●● Немац Мартин Ерау направио је

●●● у Сједињеним Америчким Државама сваке године брак закључи 35.000 парова старијих од 65 година.

СУДБИНА МОШТИ ПРВОГ СРПСКОГ КРАЉА

ПРСТ ЗА

ЗЕМНИ ОСТАЦИ
СРЕДЊОВЕКОВНЕ

ХАУДИНКА ОСТОЈУ

Смрт ни-
је стигла
изненада.
Стефан
Првовенчани је
дуже боловао и
пред смрт, 24.
септембра 1227,
закалуђерио се
и узео мона-
шко име Си-
мон. Његов
отац Стефан
Немања
замонашио
се као Си-
меон. Млађи
брат првог
српског краља
и први српски
архиепископ
Сава био је у
тим тренуцима
пored њега.

Првовенчани
је пренесен из
Раса и сахра-
њен у Богоро-
дичиној цркви
манастира Сту-
денице, поред
ћивота свог
оца који је и
желео да њего-
ва задужбина
буде маузолеј,
гробно сабира-
лиште свих Не-
мањића. Кра-
љеви биографи
се, међутим,
разликују у од-
ређивању тач-
ног места где
су положени
његови земни
остаци. Док До-
ментијан тврди
да је сахрањен
„са светим

оцем његовим”, дотле
Теодосије пише да је сме-
штен „близу светог
Симеона.”

Једно је, пак, сасвим изве-
сно. Први српски краљ ту
није дуго почивао. Његови
већ поменути биографи све-
доче да је гроб отворен о
годишњем помену, две годи-
не касније, и да су мошти,
већ проглашене светим, пре-
нете у Жичу, Стефанову
задужбину али и седиште

четири

Краљ
Стефан
Првовенчани,
син
Немањин
и наследник
ктиторског
права
у Студеници,
на фресци
у јужној
капели
уз спољашњу
припрату,
око 1235. године

Српске архиепископије.
Сава је желео да у свом
седишту има и такву свети-
њу.

Био је то почетак векови-
ма дуге сеобе првог српског
краља.

Важнији од оца

Ни у Жичи мошти
Првовенчаног нису
дуго почивале.
При „нападају Бу-
гара на Србију”,

кад је у време краљевања
његовог унука Милутина
Жича опустошена, земни
остаци монаха Симона скло-
њени су у Сопотане, задуж-
бину најмлађег му сина
краља Стефана Уроша I, и
сахрањене у храму Свете
Тројице.

Овде је подуже ми-
ровао у цркви, а
онда, пред новим
опасностима, зако-
пан у земљу и по-

ново свечано враћен у
цркву. Пропаст Царства и
Деспотовине (1459) и поку-
шај да се сачувају мошти
светитеља натерали су
монахе Сопотана да их
склоне у пећинску цркву у
Црној Реци, далеко од очију
и путева непријатеља.

Подаци о години кад су
мошти из Црне Реке ко-
начно враћене у Студеницу,
тамо где су први пут и поло-
жене, унеколико се разлику-
ју. Према једној тврдњи, то
се догодило 20. октобра
1696, док други извор упућу-
је на 1704. годину. Из тог
доба потиче и занимљива
прича о припремању новог
ћивота који је „грешни
Антоније” урадио још 1608, а
све у ишчекивању повратка
светитеља. Ћивот је био од
ораховине и украшен умет-
нутим плочицама од слоно-
ваче. Мошти, међутим, ни-
кад нису похрањене у њега,
али је ћивот сачуван до на-
ших дана и налази се у Бо-
городичиној цркви.

Време повратка мошти у
Студеницу поклапа се с вре-
меном кад почиње да расте
његов култ, умногоме поти-
скујући култ њеног првог
ктитора Симеона Миро-
точивог. Свети Симеон се
све ређе помиње, а као

ПОПТИМНИ
ЗЕЛЈАВНИК

СТЕФАНА ПРВОВЕНЧАНОГ, КАО СВОЈЕВРСТАН СИМБОЛ СРПСКЕ ДРЖАВЕ, УМНОГОМЕ СУ СЛЕДИЛИ ЊЕН УСУД...

посебна студеничка светиња истичу се мошти „светог Краља“, како обичавају да га зову. Могуће и због тога што се у страдању Студенице 1690. године нешто десило с моштима св. Симеона. Оне су, по свој прилици, сечене, јер се један делић чувао у Шишатовцу, и пренесене из саборне Богородичине цркве у оближњу Никољачу у порти манастира.

Скривница на ораници

Моштима Стефана Првовенчаног није се дало да се на дуже венчају са Студеницом. У јек поновног аустријско-турског рата, српски добровољци (фрајкори) под командом аустријског официра Михаила Михаљевића заузели су Карановац (данашње Краљево). Турци су кренули према Студеници, а петнаест калуђера и неколико слугу с моштима светог Краља и манастирским драгоценостима, на сам дан Богојављења (6, односно 19. јануара) 1790. поново су пошли у изгнанство.

Студеничани су преко Карановца, куда их је пратио и Карађорђе, стигли у Јагодину. Ту их је свечано дочекао Михаљевић са 10.000 војника и наредбом

да се у знак почести испале салве из педесет топова а један осуђеник на смрт помиљује. Са 500 људи их је испратио до Смедерева, откуд су калуђери наставили према Гроцкој. Ту су у једној ораници оставили мошти, док се мања делегација не врати из Београда да би видели куд даље с њима. По одлуци београдског митрополита Дионисија, земни остаци Првовенчаног су потом смештени у Цркву св. арханђела Михаила и Гаврила у Београду.

Ни ту нису дуго остали. Свечано испраћени, дереглијом прелазе у Панчево и смештају се у Војловицу, на територију Аустрије.

Прилике у Србији су се донекле смириле и Студеничани с моштима светог Краља, преко манастира Раиновац, поново стижу у Студеницу, 5. фебруара 1762. Крајем исте године извесни Драгић Радосављевић из Грабовика саградио је посребрени ђивот за мошти свеца.

Злослутна шкрипа

На ново путовање, овог пута дуго пуне тридесет три године, мошти Првовенчаног крећу на Цвети, 26. марта 1806, треће године Првог

српског устанка. Од Студенице до Враћевшнице, која је била циљ пресељења, путовање је трајало пет дана. С те нове сеобе нису их вратиле ни претње Турака да ће, ако се калуђери не врате и не понесу са собом свете мошти, „цркву и долњи камен (темељ) претурити“.

„Служитељи св. Краља“, како су се називали студенички монаси, прилично су се уплашили кад су чули шкрипање ђивота које као да је, с пролећа 1813, наговештавало крај Карађорђа и његове слободне Србије. Претходно, на Народној скупштини у Враћевшници, на Велику Госпојину (28. августа) 1812, устаници су се, уз грмљавину топова, на ђивот Првовенчаног заклели да ће поштовати тек потписани Букурешки мир између Русије и Турске.

Пропаст устанка и Карађорђево бекство преко Дунава, натерали су и Студеничане да спас потраже преко Саве. Претходно су морали да у Земуну, од аустријског генерала Червенка, траже одобрење, а од митрополита Стратимировића место где ће се смешити с моштима. Одлучено је да то буде у Фенеку, те су

Саву прешли код Остружнице, 3. октобра 1813. Моштима је приређен свечан дочек у Фенеку, али су оне, заједно с калуђерима, морале да у оближњој шуми издрже обавезни двадесетодневни карантин.

Том времену стрепњи без опипљиве наде у скорошњу бољу будућност припада и наговор руског дипломатског заступника Фјодора Недоба да све српске избеглице пођу у Русију, са све моштина. Уз обећање да ће као награду добити богат манастир у Русији.

Фенек тада постаје зборно место избеглица, пре свега због мошти Стефана Првовенчаног, којима су долазили на поклоњене и молитву.

Кад је под Милошем Обреновићем, априла 1815, букнуо Други српски устанак, нови вођа је пожелео да у Србију врати мошти светог Краља, не би ли се подигао морал код народа. Архимандрит Мелентије Никшић, међутим, није хтео тек тако у поновну сеобу. Тражио је посебне услове: да Студеничани могу сами да изаберу манастир где ће се склонити, да их по повратку издржава народна власт, да владичанство остане изборно у њиховом брат-

Коначно смирен у Богородичиној цркви, уз јужну страну олтара, ђивот с моштима првог српског краља и данас је најзначајнија светиња Студенице

ству и да могу да купе милостињу без дозволе световне власти.

Услови су прихваћени и мошти су, крајем 1815, стигле у Каленић.

Друштво избеглих светаца

Још од доношења мошти у Србију, кнез Милош је желео да се оне врате у Студеницу. Ваљало је, међутим, пре свега поправити и конаке и саму Богородичину цркву. Време и људи су допринели да се Милошева жеља оствари много касније, тек кад је он сам сишао с власти и био замењен Намесништвом. Било је то 24. септембра 1839, тачно 612 година после упокојења првог српског краља.

Колики је значај придаван моштима Првовенчаног показују два сасвим различита примера.

Први о хајдуку Црном Остоји Силићу који је био страх и трепет околине. Он је с дружином упао у цркву, обио стари ђивот с моштима и узео свечев прст верујући да ће га реликвија заштитити од куршума. Уз пут је покупио и драгоцености које су му се нашле при руци и побегао. Међутим, убрзо се показао и вратио ствари. Цео случај подробно је описан и у роману Бранимира Ћосића „Два царства“.

Други пример казује у ствари исто страхопоштовање према свечевим моћима. Наиме, пре него што је миропомазан и крунисан у Жичи, 24. октобра 1904, где је крунисан и сам Првовенчани, Петар I Карађорђевић отишао је у Студеницу и ту се поклатио моштима свог далеког претходника. Тада је и стари дрвени ђивот поново стављен у нов сребрни, што га је Студеници поклонила његова мајка, кнегиња Персида, педесет година раније.

Рат је поново стигао у Србију и поново је ваљало у сеобу с моштима Стефана Првовенчаног. Одлуком српске владе и митрополита, студенички архимандрит Серафим Балтић и јеромонах Атанасије Драговић пошли су са ђивотом за српском војском 30. октобра 1915, а затим преко Рашке, Митровице, Клине, Пећи, Андријевице, Лијеве Ријеке стигли у Подгорицу. По наредби црногорске владе, 2. децембра пребачене су у Острог, где су се већ налазиле склоњене мошти других Срба светаца. Тамо су остале током целог рата. Тек 14. априла 1919. су испраћене из Острога, па преко Никшића, Рисна и Зеленике, затим Сарајева и Брода 19. априла приспеле у

Земун. Даље су наставиле преко Београда, Младеновца, Чачка и Краљева да би коначно стигле у Студеницу 30. маја 1919. године.

Отад, и засад, смирено почивају у Богородичиној цркви, уз јужну страну олтар, одмах до мошти монахиње Анастасије, Немањине жене и мајке Првовенчаног.

Шта је у ђивоту?

Према данас доступним подацима мошти светог Краља боравиле су у барем три ђивота. Најмање један ђивот морао је постојати од 1227, кад је умро, до оног из 1608–1609. у који су мошти стављене тек 1629. и који је донедавно био у употреби, а затим сребрни ђивот израђен 1853. у коме се мошти и данас налазе.

Садржај ђивота делимично је обелодањен 25. фебруара 1983, уочи дана преподобног Симеона Мироточивог, када је, после конзервације сребрног ђивота, извршено пресвлачење мошти светог Краља. То су учинили тадашњи епископ призренски Павле (данас патријарх), старешина манастира Студеница протосинђел Јован, студенички игуман Јулијан, жички игумани Доситеј и Герасим и игуман Тројице овчарске Варнава.

Присуствовали су епископ Стефан жички и Сава шумадијски, као и остало студеничко братство.

Мошти су затечене завијене у више покривача. Испод њих се налазила првобитна одећа. Првовенчани је био сахрањен као средњовековни монах у увостено платно, сада избледеле црне боје, које је било увезано као повој, док су се преко тога налазиле разне мантије, распаднуте од старости.

Мошти су сачуване целе, осим малог прста једне руке, што га је још у прошлом веку хајдук Остоја Црни одсекао па га потом вратио. Владика жички Василије пренео је ту честицу мошти у САД, у српску цркву посвећену Стефану Првовенчаном у Калифорнији. Епископ Павле је опрао мошти смесом богоявљенске воде, вина за причест и светог мира.

После литургије и молитве мошти су обучене у нове великосхимничке мантије, сашивене у Жичи, а затим су стављени покривачи. Мошти су постављене на плочу од плексигласа са ручкама, тако да се могу лако извадити из ђивота и понети у случају потребе. Ње, верујемо, неће скоро бити...

Петар Милатовић

СВЕТ У БРОЈКАМА

52 милијарде

рекламних и осталих безвредних пошљака сваке године заврши у поштанским сандучићима грађана широм Америке.

450 милиона

тона отпадака сваке године одвози се по различитим депонијама широм Велике Британије.

450

година потребно је да се разгради чврста пластика у коју је упаковано шест конзерви пива или неког освежавајућег напитка.

50 метара

висока је наслага различног ђубрета на њујоршкој депонији, на Стетн Ајленду.

36 одсто

становника наше планете не зна шта значи WC шоља ■

РЕЧ ИМА

ЗАПИСИ НА ЛИЦУ

У аутобусу, на улици, у самопослузи, свакодневно виђамо разна, обично непозната лица.

Нека од њих учиниће нам се на први поглед пријатна или несимпатична, безлична или одбијајућа. Страна особа својим ће нас лицем привући или одбити.

Откуд овај први утисак? Шта при првом погледу откривамо на неком? То, свакако, не може бити нешто одређено. Први поглед није усмерен у једну одређену тачку, већ за најкраће време испита читаво лице, тврди немачки психолог Петер Холингер. А тај први поглед, каже он, који је и ненамерно испитивачки, не траје дуже од четири секунде.

Шта је то што чак и за мање од четири секунде прочитамо на нечијем лицу? Шта нам говори да се пред нама, на пример, налази симпатична особа коју би свако радо упознао?

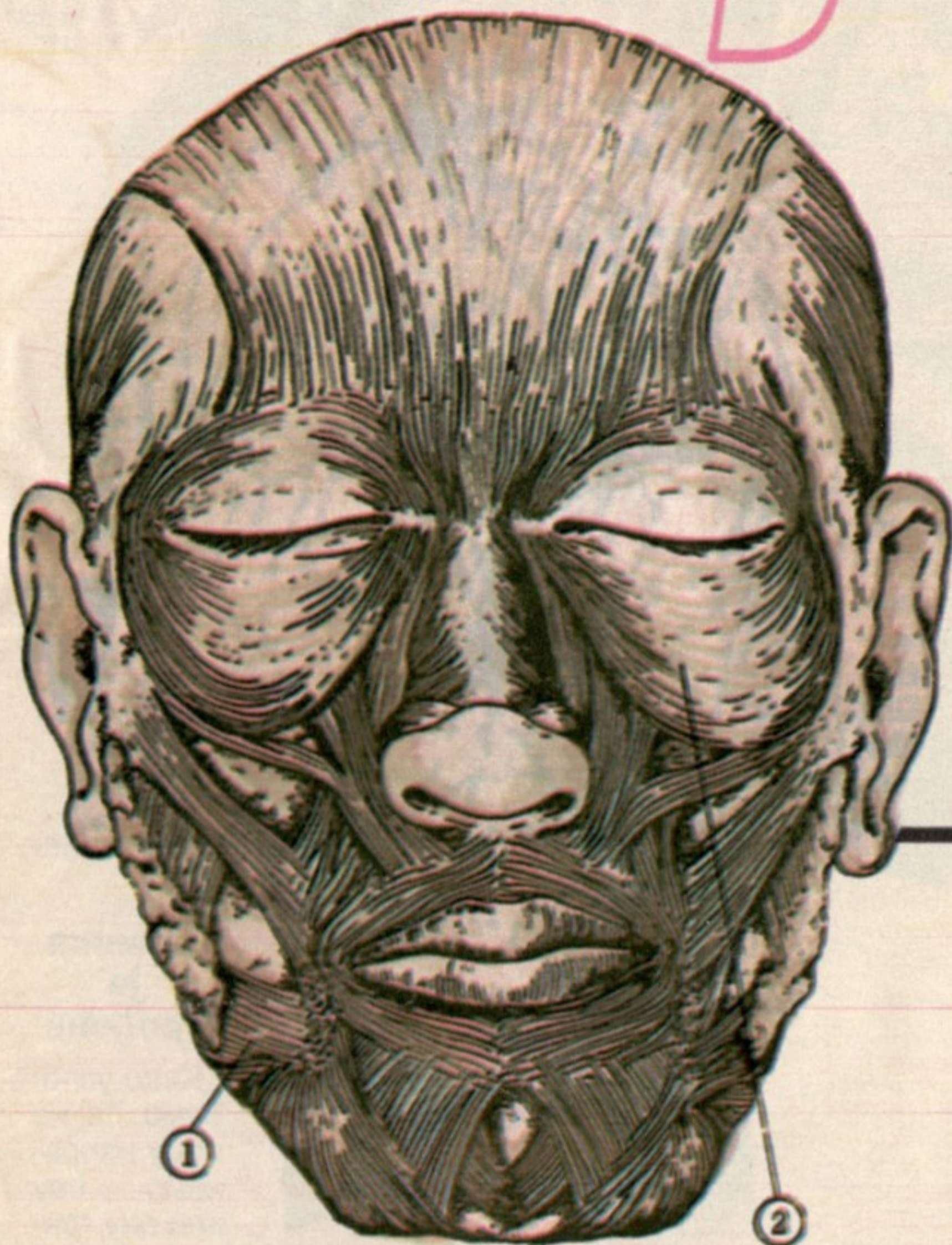
Издајничке зенице

За психологе је игра црта на лицу, мимика, огледало осећања. Човеково лице открива како се неко осећа у том тренутку, да ли је весео или тужан, добро расположен или забринут. Али, човек не само што свету не показује увек исто лице, већ ни ми на свет не гледамо увек истим очима. Па ипак, баш по очима можемо да утврдимо да ли се неке допадамо или не, као што и други по нашим

ПОЛИТИЧКИ ЗАЈЕДНИЦИ
ЗАБАВНИК

**ИЗМЕЂУ ЧЕЛА И БРАДЕ ЗА ДЕЛИЋ СЕКУНДЕ
ОЦРТА СЕ ОНО ШТО СЕ У НАМА ДОГАЂА.
ТУ ЕСПЕРАНТО МИМИКУ РАЗУМЕЈУ СВИ
ЉУДИ**

Мускулус фацијалис

могу да виде да ли су се они нама свидели. Та осећања одају зенице. Наиме, повећање зеница увек је израз симпатије или допадања, као што је њихово сужење знак недопадања или неповерења.

ПОПУТНИК
ЗАБАВНИК

Да су проширене зенице знак симпатије, знале су још жене у старом Египту, па су себи укапавале у очи екстракт беладоне, биљке која се у нашем народу назива велебиље. Тако су код својих изабраника стварале или појачавале утисак да су у њих заљубљене, да им се они допадају. Уосталом, и очи су им тако изгледале лепше. Беладона (bella donna), уосталом, и значи: лепа жена. Импулси за ширење зеница, као израз симпатије и допадања, долазе иначе из хипоталамуса, центра за осећања у мозгу. Та осећања истовремено утичу и на општи израз и мимику лица. Однос између осећања

Ниједно друго живо биће нема тако сложену мускулатуру лица као човек. Велики мишић лица, који се грана у 80 мањих, омогућава 10.000 могућих израза. За сваки израз потребно их је неколико. За прави осмех или смех није довољно само подизање углова усана помоћу мишића названог „Muskulus risorius“ (1) већ и стезање и опуштање кружног очног (Muskulus orbicularis oculi) (2)■

и израза лица је двосмеран: и израз лица утиче на осећања.

Смешите се!

Постојање тог двосмерног односа користе психолози и стручњаци за менаџмент који својим пацијентима, односно клијентима, саветују да се смеше и кад су потиштени или лоше расположени. Први покушај осмеха на силу више личи на усиљену гримасу. Ипак, та гримаса помаже да се надоле повијени углови усана подигну. Немачки психолог тврди: „Ако успете да се двадесет секунди смешите, ваше расположење наједном ће се променити. Најпре ће вама самима то изгледати смешно и тај самоподсмех неминовно прелази у прави осмех. И ваше расположење се поправља.

Са осмехом на силу ипак не треба претеривати јер ће се он временом претворити у маску, а њу је тешко стално носити. Када се човек ослободи те маске, ослобађа се и одређена количина енергије која се троши за присилно одржавање одређеног израза на лицу.

Када се осмехујемо или смејемо, макар и на силу, и наша околина се осећа боље као што и жалост на нашем лицу изазива и на њиховом израз саучешћа или туге. Психолози то називају „осећајним усклађивањем“. Мимика нас приближава једне другима, она је веза између људи.

Као доказ за то психолози наводе један опит. Одвели су своје испитанике у биоскоп да гледају филм крцат позитивним осећањима да би за време приказивања проучавали њихову мимику. Особе које су остављене да сасвим саме гледају филм нису мењале израз лица. Када је филм приказиван групи, сви гледаоци реаговали су веома израженом мимиком. Потпуно исте реакције биле су и при приказивању филмова страве и ужаса. Психолози су закључили: изразе страха или туге на лицу гледалаца не изазивају само призори ужаса,

седам

већ „осећајно усклађивање” са осталим члановима групе.

Међународни језик

Без обзира у ком се крају света неко родио, оваква веза између појединца и групе увек је иста. Мимика је међународни језик, тврде стручњаци за понашање људи.

Сваки ће вас човек разумети ако му се смешите, када мало подигнете обрве или наберете нос.

Корени овог језика сежу унатраг све до појаве првих људи. Ловцима и сакупљачима плодова који су лутали саванама и степама био је потребан извесан начин споразумевања да би могли да уђу у траг дивљачи, да умакну непријатељу и да заједно нађу погодно место за станиште. О томе су се „договарали” помоћу гримаса које су изражавале страх, бол, ужас или задовољство.

Током миленијума мимика је постала изражајнија и разноликија. Мишић лица код људи, који стручњаци називају *Muskulus facialis*, грана се у 80 мањих мишића. Ни код једног живог бића мускулатура лица није тако разграната као код човека. Она омогућава

10.000 разних комбинација помоћу којих могу да се изразе сва могућа осећања: страх, љутња, бес, уздржаност, иронија, чуђење, радост, жалост, сумња, слутња...

Оно што ми данас одмах разумемо нашим прецима није било увек јасно. Наш осмех је, на пример, изражавао некад нешто сасвим друго. Биолози-еволюционисти сматрају да се осмех развио из кежења које је код сисара, па и код човека, изазивало страх. Пас, знамо, кези зубе кад се уплаши. Током еволуције кежење је код људи добило нов облик и значење и постало је израз пријатељства, осмех. И данас постоји читав низ прилика које подсећају на ово порекло осмеха: кад се неко приликом наступа у јавности из чисте нервозе усиљено смешка, тачније речено кези. Смех је при том само један од израза свима разумљивог језика наших лица. Као што оборени углови усана увек значе

тугу, скупљене обрве објављују одбијање или сумњу, набран нос недоумицу

Карл-Херман Хортсје покушао је још осамдесетих година да као први у свету анатомски објасни мимику. Његов рад наставили су аме-

или гађење.

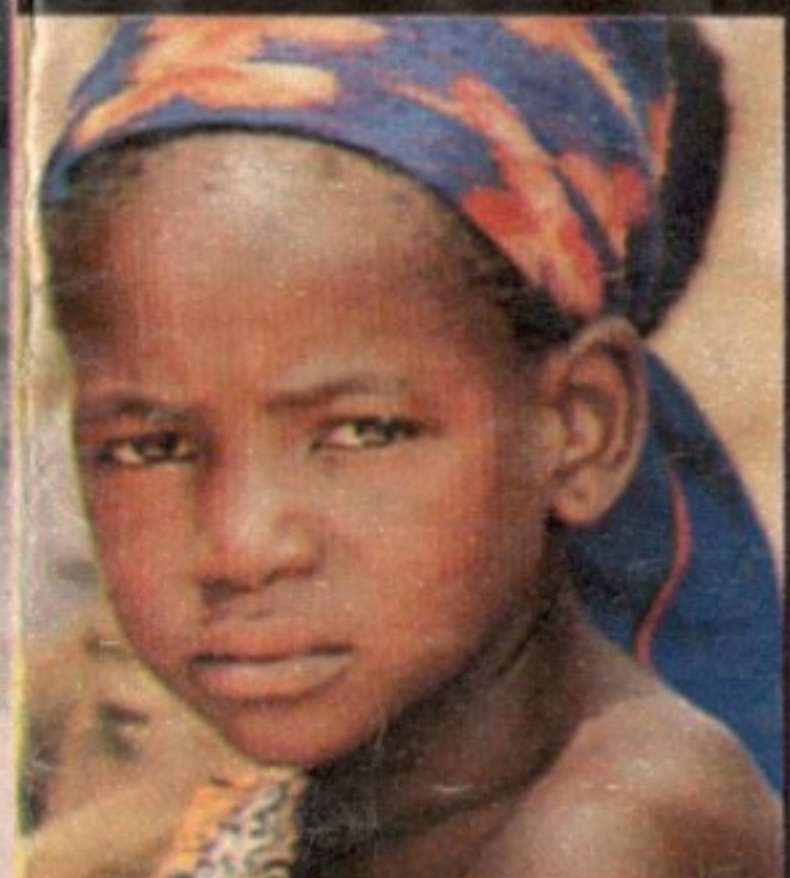
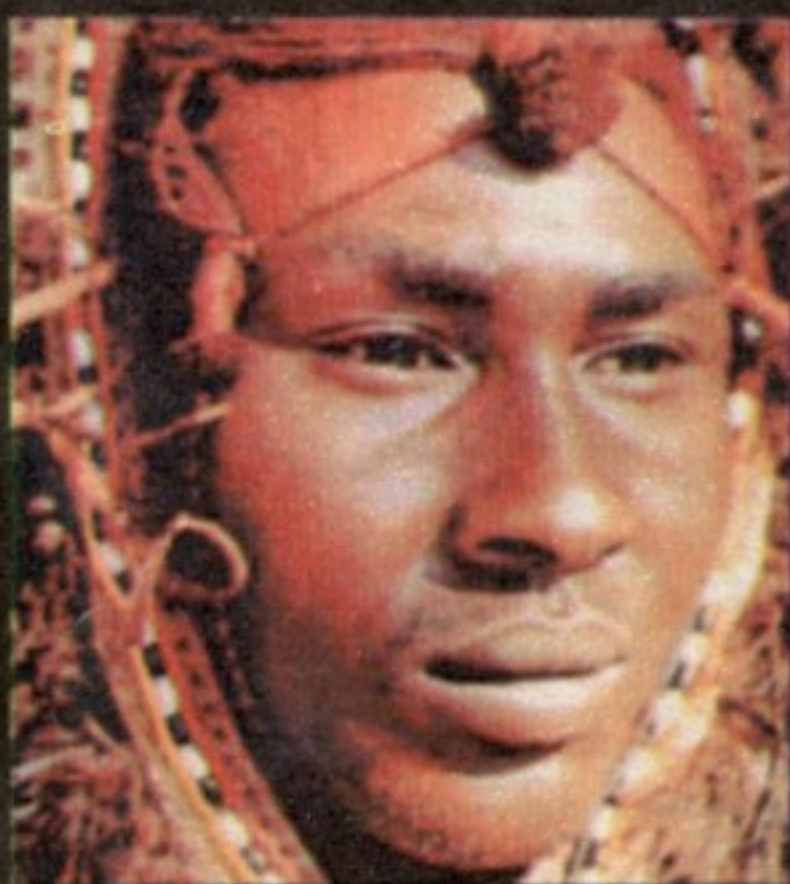
Мимика је урођена

Како успевамо да на лицу направимо ову или ону гримасу? Шведски научник

Свако ће зауставити поглед на дечјем лицу. Линије, и оне испрекидане, показују покрете очију посматрача. Најпривлачније тачке: очи и уста

Једна бела беба, једно тамно-путо дете, један Арабљанин и један Африканац. На први поглед откривамо како се ове особе, толико међусобно различите, осећају. И боре на челу можемо да протумачимо. Тако усправне боре, на пример, изражавају зловољу (сасвим горе). Затворене очи одају меланхолију, стиснуте усне и њихови опуштени углови знак су незадовољства или туге. Сваки израз – друго расположење. Очи, кажу психолози, огледало су душе. Мимиком човек може да прикрива осећања, да лаже. Очи-ма не! Ако нам је неко симпатичан, зенице нам се шире и без наше воље, постају веће. Израз опорости на лицу Ескимана показује: и околи-на и клима могу да обликују чове-чје лице и његове разне изразе ■

нас начини нечије лице, није искључено да смо се преварили. Вероватно се и стари, мудри Аристотел понекад преварио ако се чврсто држао свог уверења да су људи дебели нос по природи равнодушни. Са људима повијеног носа мора да је имао лоше искуство јер је тврдио да изгледом и карактером подсећају на „бесрамне гавранове“.

У почетку бебе мимиком исказују само два осећања: обореним уснама нерасположење а осмехом задовољство. Тек у другој години дете може на извесан начин да злоупотреби мимику: да се направи тужно кад нешто згреши или да се из пркоса смеје када га кажњавају мада би најрадије урлало.

Људи одређених занимања могу да доведу до савршенства „завођење мимиком“: глумци својим изразом лица могу да дочарају разна расположења, покераши да њиме никад не показују своја осећања, да се стално праве равнодушни и задрже камени израз. Та способност подешавања израза лица најчешће је корисна мада на дуге стазе може да буде веома опасна. Такво насиље над собом најчешће доводи до срчаног удара, високог крвног прити-

ска, мигрене, озбиљних стомачних сметњи.

Свако лице губи с годинама не само свој некадашњи изглед, већ и израз. Плач и смех, горчина и радост остављају трагове. То не могу да избегну ни они који су умели да владају својим изразом. И њима мишићи олабаве, и они добијају боре. Многи се с тим тешко мире јер се данас сматра да бити стар и набран значи бити и истрошен и уморан. У помоћ прискаче пластична хирургија, разуме се онима који такве захвате могу да плате.

Некад није било тако. Европски сликари Рембрант, Ван Гог и многи други били су, као уметници, задивљени променама на сопственом лицу и на њиховим аутопортретима види се не само како су старили, већ и како им црте лица све више одају искуство и мудрост.

Једно је сигурно: што је лице старије, утолико је упечатљивије и све више је огледало личности. Због тога се не каже да је у зрелом добу и старости свако одговоран за свој изглед ■

К. В.

понекад из њих потеку и сузе, туге или среће.

Још једно занимљиво питање: како знамо којом гримасом треба да се послужимо да бисмо изгледали весели или тужни? Да ли се то „знање“ преноси учењем с генерације на генерацију или је мимика урођена? Одговор даје истраживач људског понашања Ајбл-Ајбесфелд својим филмовима о деци која су рођена глува и слепа. Та деца никад нису видела лица својих родитеља и никад нису чула речи љубави или похвале.

И поред тога, глувонема деца, као и слепа, смешила су се кад су била срећна и опуштала ивице усана кад би их обузела туга. Говор лица је, дакле, урођен, он се не учи.

Покерашко лице

Мада смо увек спремни да се поведемо за првим утиском који на

рички истраживачи Екнем и Фризен, само на технички вишем степену. Они су у поједине мишиће лица уводили електроде да би утврдили који се мишићи покрећу при појединим гримасама. За опите су им послужили мишићи на сопственим лицима. Заправо, при осмеху или смеху не подижу се само углови усана, већ се покреће и кружни мишић око очију који диже горње делове образа и – ето борица! Покретањем очних мишића и саме очи почињу да блистају, а

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ЗМИЈА

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

У ШКОДИ!

Окренут према путу, као да ужива у вожњи, из отвора за вентилацију вирио је опасан слепи путник

Тишину кишног јутра прекинуо је уједначени звук мотора аутомобила, којим сам се управо спремао на службени пут у Светозарево. Тмурно небо, и покоја кап кише нису обећавали леп и сунчан дан. Поспани радник треће смене, на бензинској пумпи, спремио је новац у своју торбу и пожелео ми срећан пут...

У Светозарево сам стигао негде око 9.30 часова и паркирао своју „шкоду“ испред фирме у којој сам тога дана имао пословни састанак.

Негде око 14 часова кренуо сам назад за Нови Пазар, платио друмарину и упутио се према Крагујевцу. Небо се разведрило, а сунце је сијало летњом жестином, иако је лето било на измаку.

Не сећам се о чему сам у тим тренуцима размишљао, мада су ми мисли махом биле везане за управо завршени састанак... И док је белу испрекидану линију замењивала пуна, и тако унедоглед, на месту где је инструмент табла, на неких десетак центиметара од волана, где је излаз за вентилацију, нешто се благо померало. Погледао сам мало боље и – ужаснуо се: окренута ка путу, као да ужива у вожњи, добрих 7–8 cm извирила из отвора за вентилацију стајала је права правцата змија!

Као да је у земљу пропала!

Још ми је у глави слика тог гмизавца, са језиком који је непрекидно палацао и ни данас ми није јасно како сам

успео да зауставим ауто а да не направим удес.

Паркирао сам поред пута, иако места није било. А да продужим пут и потражим боље место за паркинг, у том тренутку нисам имао храбрости.

Отворио сам врата и покушао да приволим змију да напусти ауто. Али, сва моја знања о змијама нису била довољна. Као да је у земљу пропала! Могла је да се сакрије на безброј места.

Настојећи да је истерам, изгубио сам пуна два сата.

Шта сад? – питао сам се узалуд.

Убедио сам себе да је у међувремену нестала и баш сам почео да верујем како је стварно изашла, кад је на улазу у Крагујевцу, у углу левих врата испод инструмент табле, она опет промолела главу. Онај исти претећи поглед, натера ме да се поново зауставим.

У том тренутку поред мене

је пролазио трактором један пољопривредник. Махнуо сам му руком и замолио га да стане. Пошто сам му испричао шта ми се управо догодило, он ме је уз благ осмех потапшао по рамену и рекао да се не бојим јер се највероватније ради о змији која није отровна.

Поново сам остао у недоумици,

али сам одлучио: идем, ионако ми је више дојатило да се окрећем око ауто, а и дан је већ био на измаку.

У Нови Пазар сам стигао око 21 час, паркирао се испред зграде, и отишао на заслужени починак. У међувремену се змија више није појављивала, или можда јесте, али ја је нисам видео с обзиром да је била ноћ.

Морали смо да је убијемо

Сутрадан сам отворио аутомобил да бих, најзад, уз помоћ комшија који су ме уверавали да је све то само привиђење, покушао да истерам змију.

Избацио сам сва седишта, подигао тепих и изнео све што је могло да се скине. Остао је још једино тепих на месту где су куплунг и кочница који сам такође намеравао да уклоним. У међувремену, око аутомобила се окупало доста света који је с

неверицом посматрао шта се догађа...

Дохватио сам руком тепих, откачио га и подигао и – наћох оно што сам тражио. Полускрупчана, спремна за напад, стајала је отровна шарка дугачка око 60 центиметара. Више сам се обрадовао што сам је најзад нашао него што сам се уплашио. Морам признати да ми је било драго због присутних који су упорно тврдили да је све оно што сам им причао било производ моје маште.

С обзиром да у околини има других зграда и да је змија представљала опасност за децу и одрасле, морали смо да је убијемо. Било ми је жао. Можда је данима боравила у мом ауто и није ме угризла, иако је за то имала прилике. Ако ништа, осећао сам извесно поштовање према том опасном сапутнику!

Хамдија Ганић
Нови Пазар

Илустровао Брана Јовановић

ДОК
ПЛАНЕТА
СПАВА

У МИРАРУ

ЈА У ШКОЛУ
ИДЕМ...

Више од 250 милиона деце широм света мора да ради да би преживело. Пошто раде углавном дању, немају времена да похађају редовну школу. У неким земљама, на пример у Индији, власти су се побринуле да у већим градовима отворе ноћне школе. Навикли да им ђаци-радници долазе уморни и спани, наставници се труде да буду што блажи. — Иако успем да одспavam највише четири сата — каже шеснаестогодишњи Бхарат Коли — никада се не бих одрекао учења. Ако завршим средњу школу, можда ме чека лепша будућност. А наставници? Често нам прогледају кроз прсте, свесни су да немамо много времена за учење■

Илустровали Зоран Петковић Петко, Алекса Гајић и Добросав Боб Живковић

ПОЈАЧАЈТЕ УЛИЧНО СВЕТЛО!

Деца, с књигом или свеском у руци, чуче испод уличне светиљке и марљиво уче. У многим градовима у Индији овакав приказ сасвим је уобичајен чим падне мрак. Али, Индија није једина земља у којој је светло у становима недостижан сан великог броја грађана: једна трећина становништва наше планете нема електричну струју у својим домовима■

ТЕЛЕВИЗИЈА УБИЈА, ЗАР НЕ?

Осим што спавају, људи ноћу највише гледају телевизију. — Што се појединац осећа несрећнијим, ако нема с ким да изађе или тог дана није задовољан обављеним послом, велика је вероватноћа да ће вече провести гледајући телевизију — каже амерички професор Роберт Кабеј који се бави медијима. — Уколико неко претера и из вечери у вече ништа друго не ради него седи испред ТВ екрана, у великој је опасности — упозорава професор Кабеј. — Доспеће у стање „опажајне тромости“, стање измењене свести које доводи до смањеног рада мозга или, како би рекао Шерлок Холмс — малих сивих ћелија. Ту слабост и опажајну тромост и учмалост одговорни са ТВ знају добро да искористе■

ТЕШКО ЈЕ И
ЗАМИСЛИТИ
ШТА СЕ СВЕ
НОЋУ ДОГАЂА.
СРЕЋНИЈИ
ДЕО ЗЕМЉАНА
СМАТРА ДА ЈЕ
НАЈВЕЋА
МУКА
ИЗБОРИТИ СЕ
С НЕСАНИЦОМ,
НАЋИ
ПРОДАВНИЦУ
КОЈА РАДИ И
ПОСЛЕ
ПОНОЋИ И
ОДЛУЧИТИ ДА
ЛИ ЈЕ БОЉЕ
ИЗАЋИ У
КАФАНУ ИЛИ
ОСТАТИ ПРЕД
ТЕЛЕВИЗОРОМ

КАД ПАДНЕ НОЋ, ДОБИЈЕМ МОЋ

— Почнем отежано да дишем, стегне ме у грудима, осетим вртоглавицу и поспаност. — Хацати Мутака овако објашњава стање уочи доласка духова. Ова тридесет-деветогодишња „лекарка“ из Кампале у Уганди, познатија као вештица, уз помоћ духова које призива, лечи „све болести и тегобе“, како се рекламира. Ради искључиво ноћу. — То је једино време кад духови пристају да ме посете, а и пацијенти који долазе да потраже помоћ више воле да ме посећују у то доба. Тако могу да се дошуњају и да их нико не види.

— Чим ме неко позове после поноћи — каже Педро Петек, свештеник из чилеанског града Пунто Аренас, знам нажалост да је то, у највећем броју случајева, позив неког у чијој је кући човек на умору. У тим последњим тренуцима сви воле да му свештеник буде уз узглавље ■

ПОСЛЕДЊА ЖЕЉА

Смртне казне ретко се извршавају преко дана, сем у Кини и Авганистану. У најмногољуднијој земљи на свету обичај је да се затвореник најпре проведе кроз град, потом јавно погуби. Екипе лекара на лицу су места, брзо превезу погубљеног до болнице и узму му здраве органе којима неком пацијенту трансплантацијом могу да спасу живот. А у Авганистану? Честа су јавна погубљења на стадионима како би могло да присуствује што више света. Телевизијским екипама забрањен је приступ.

У Америци и Турској осуђеницима на смрт присуствује се после поноћи, обично око два сата ■

САХРАНЕ КАД ИМ ВРЕМЕ НИЈЕ

Ноћне сахране одржавају се само у посебним приликама. Тако се, рецимо, сахрањују појединци који погину у сукобима на индијско-пакистанској граници или у Израелу. Арапи који погину током полицијске истраге или у нападу који се сматра подривањем јеврејске државе предају се породици под једним условом. Да их сахране кад падне мрак. Како кад исламски закон управо то забрањује? ■

ШТА БИ ТЕСЛА РЕКАО?

Томас Анаја Росас смислио је неувобичајен начин да дође до новца. Када је схватио да од плате једва издржава породицу, а запослен је као службеник једне банке у Мексико Ситију, одлучио је да ради и ноћу. А тада је на улицама највише пијанаца од којих неки једва ходају. Како их на брзину отрезнити? Росас се досетио да их освести струјом. За четвртину долара, уз помоћ справе коју је назвао „токе“ (додир), човек рукама ухвати две електроде и на лицу места је „шокиран“ електричном струјом од 120 волти.

— Посла има највише петком и суботом, кад највећи број људи и излази увече — каже задовољни Росас. — Деси се да током ноћи имам више од 50 муштерија. Не прилазе ми само пијанци, већ и мушкарци који, посебно ако су у друштву с неком девојком, желе да покажу да су прави „мачо“ ■

В. С.

ЗАБАВНИКОВ ИСТОРИЈСКИ ЗАБАВНИК

АНЂЕЛИ ЛЕТЕ!

Године 1565. руски цар Иван Грозни почео је немилосрдан обрачун с бојарима, руским великопоседницима који су, по његовом мишљењу, били криви што је његова освајачка глад за Балтиком остала неутољена. Затворен је огроман број бојара које су мучили и усмртили без икаквог суђења. Један од бојара, да

би се спасао, преобукао се у калуђера, али су га цареви људи нашли и привели владару. Цар је наредио да ухапшеника привезу за буре барута и да барут запале. Кад је, уз заглушујући прасак, буре експлодирало и полетело у ваздух, сурови цар пропратио је

призор речима које могу да се чују само од оног ко носи име Грозни: „Калуђери су подобни анђели, а анђели лете!“ ■

СИРОМАШНИ БОГАТАШ

Ђовани Тијеполо (1696–1770), венецијански сликар епохе рококоа, био је веома богат и живео је на високој ноzi. Ипак, кад је 1762. године позван да се са синовима Ђандомеником и Лоренцом пресеље у Мадрид на краљев двор, Тијеполо је најпре послао шпанском краљу званично „сиро-

тињско уверење“ не би ли од њега унапред добио новац за путне трошкове и за себе и за синове. Тек кад је добио тражени новац, сликар је отпутовао за Мадрид где је наставио да раскошно живи. Кажу да се шпански краљ годинама вајкао што је дозволио да га Тијеполо тако превари ■

КУГА И ЊУТНОВИ ЗАКОНИ

Због епидемије куге која је харала 1665. године, универзитет у Кембриџу је затворен, а студенти послати кућама. И Исак Њутн, који је управо дипломирао, морао је да се врати на мајчино имање где је остао 18 месеци. За то време недобровољне усамљености и размишљања Њутн је поставио основе својих теорија које су му донеле славу једног од највећих научника свих времена. Године 1667. Њутн се вратио у Кембриџ и после само две године постао је на том универзитету професор математике ■

НА СВЕМИРСКОМ БРОДУ

Гумена облога резервара на шатлу претворила се у кухињску цедиљку: због 71 рупе, неке пречника чак десет центиметара, био је угрожен амерички свемирски програм Дискавери. Техничко особље Насе није ни помишљало да су саботери два детлића. Пегави Пера и његова боља половина удобно су се сместили у свемирском броду, те су стручњаци покушали да једну буљину произведу за чувара брода. Требало би да ова ноћна птица плаши детлиће и спасе наредну планирану мисију. У међувремену, гнездо искрсло где му место није остало је нетакнуто. Птичији пар је, након што су камере снимиле њихову рушилачку активност, брижљиво пресељен негде другде ■

ПРАВА ПИЦА

Америчка пица? Нису сви баш убеђени да је она начињена у складу с најбољим обичајима. Отуда је група највећих стручњака потегла из Напуља, наоружана центиметрима и термометрима, а искрцала се на другој страни океана и прочешљала пицерије и кафане да би установила поштује ли се десет златниху правила за праву правцату напуљску пицу. Њени састојци морају бити свежи, пречник пице не сме износити више од 30 центиметара, пећница се мора ложити дрвима, а пече се на 480 степени, и то су само неки нужни детаљи.

Десет заповести за пицу направљену како Бог заповеда сачинило је Naples Pizza Association, трговачко удружење које је постигло да се предлог „нормирања“ пице контролисаног порекла нађе на дневном реду расправа у Европском парламенту. У Сједињеним Америчким Државама пица је уносан посао: Американци на њу потроше 30 милијарди долара годишње ■

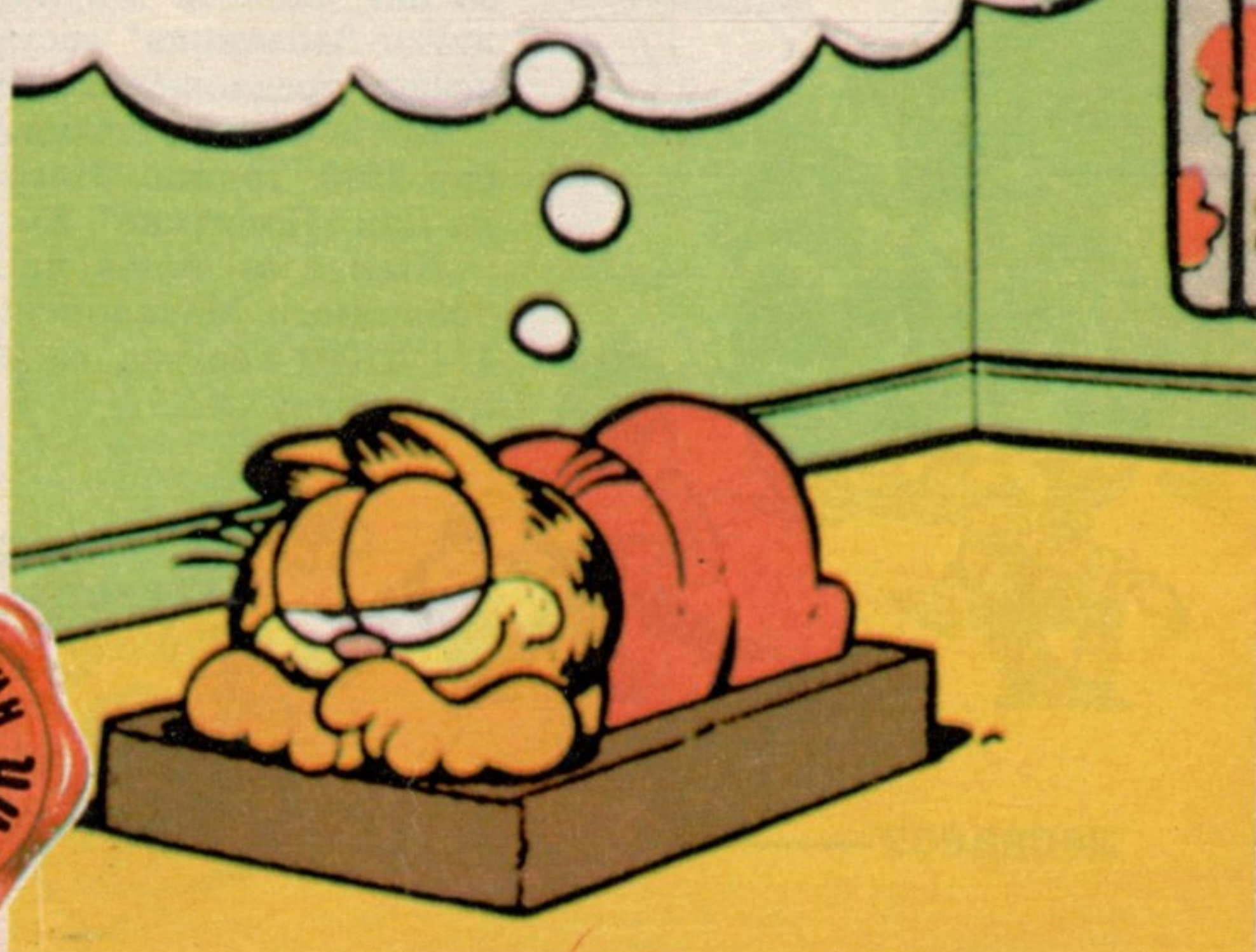

ПСИ У СВАТОВИМА

Узбуђена мајка, поносни отац, тушта и тма званица, цвеће и музика. Венчање Францускиње Лоранс и Римљанина Ергуна у црвеној сали Капитола у Риму припада уобичајеној традицији. Ако изузмемо један детаљ: обреду су присуствовали, седећи крај ногу младеца, и два њихова немака овчара. Зевс и Аполинер нису ни ланули током пољупца на крају, ничим нису узнемирили присутне. Младожења, двадесетдеветогодишњак, поседује агенцију за пружање услуга псима и мачкама. Она, двадесетпетогодишњакиња, веома воли своје псе: „Они су део нашег живота“. Већник из зелене странке, који их је венчао, изјавио је како намерава да започне с низом свадби на којима ће и животиње бити добродошли гости■

МАЧКЕ-УСПАВАНКЕ

Мачји лек за несаницу: група америчких стручњака трага за формулом захваљујући којој би отпочинуло близу шездесет милиона бесних Американаца. Изгледа да се у течности из Кичменог стуба мачке налази једна масна киселина која има природну моћ успављивања■

ЈУГОСЛОВЕНСКА КЊИЖЕВНА НАГРАДА

**БИРАМО
НАЈБОЉУ КЊИГУ ЗА МЛАДЕ
ОБЈАВЉЕНУ У
1999.**

Књижевна награда коју сваке године најбољем делу за младе додељује „Политикин Забавник“, јануара 2000. биће уручена двадесет први пут.

За протекло време Књижевна награда „Политикин Забавник“ стекла је велики углед како код аутора и издавача тако и код читалаца. Многа од награђених дела имала су више издања, нека су преведена на више светских језика, а неколико дела добило је и друга значајна књижевна признања.

У жирију „Забавникове“ награде увек су изузетни познаваоци писане речи.

Право да конкуришу за ову награду имају сви чија су дела први пут објављена у времену од 1. јануара до 31. децембра 1999. године на српском или једном од језика националних мањина. Необјављени рукописи се не примају.

Дела могу пријављивати издавачи, струковна удружења и појединци, уз обавезу да за пет чланова жирија редакцији „Политикиног Забавника“ доставе по пет примерака сваког предложеног дела.

Крајњи рок за слање књига је 31. децембар 1999. године. Награда ће бити уручена на Дан „Политике“, 25. јануара 2000. године.

Књиге се шаљу на адресу: „Политикин Забавник“, Македонска 29, поштански фах 124, 11001 Београд, са назнаком „За књижевну награду“ ■

КО ЈЕ ПРВИ РЕКАО...?

Карл Маркс

„Пут у пакао је поплочан добрим намерама“, рећи ће гневна снаха све-крви, можда и не слутећи да су то речи **Карла Маркса** записане у *Капиталу* (писао га је од 1867. до 1883. године).

Још важећа дефиниција новинске вести, која је већ истањена од силне употребе, гласи „Кад пас уједе човека, то није вест, али је вест кад човек уједе пса“. Ово је изјавио **Џон Богарт**, уредник у листу „Њујорк сан“, 1918. године док је једном колеги у интервјуу говорио о свом схватању посла.

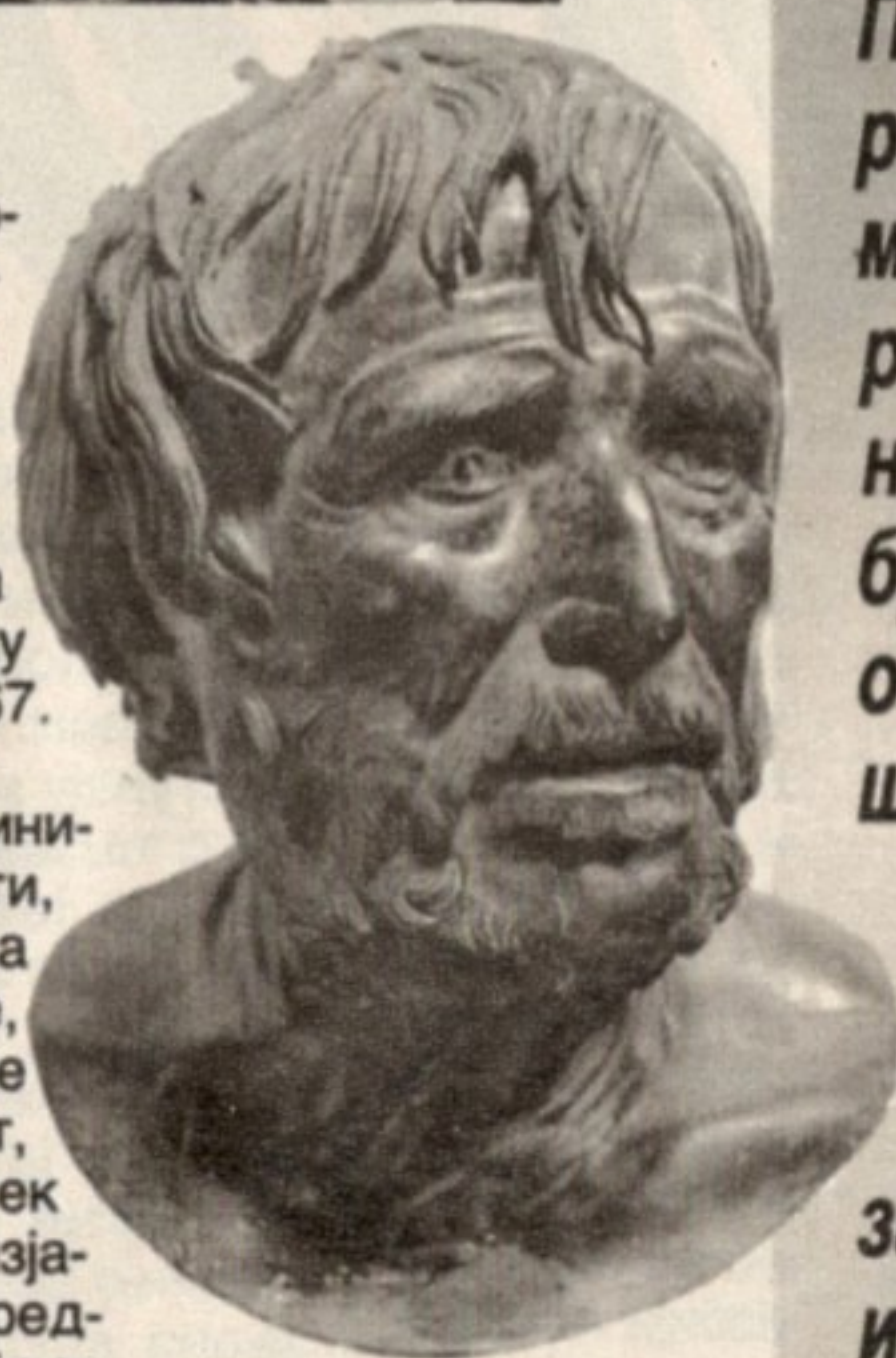
„Није злато све што сија“, одговара сетно пријатељима неко за кога они сматрају да има све у животу цитирајући при том **Шекспира** који је овај израз написао 1596. године у „Млетачком трговцу“.

„Сваки одрастао човек има лице које заслужује“ изрекао је **Албер Ками** 1956. у својим Есејима. Ми често варирамо ову мисао када кажемо „Сваки народ заслужује свог вођу“ или „Свака жена заслужује мужа каквог има“.

Став да „Све што је добро или је неморално или нелегално или гоји“ налази се у више америчких збирки „животних правила“, а приписује се критичару **Александру Валкоту** који је овај „бисер“ изјавио 1972. у једном интервјуу. Том приликом је изрекао и следеће „Три верне ствари у животу су новац, пас и жена у годинама“.

„Моћ је највећи афродизијак“, рекао је **Хенри Кисинџер** 1971. у интервјуу „Њујорк тајмсу“.

„Не можеш бити први у свему“,

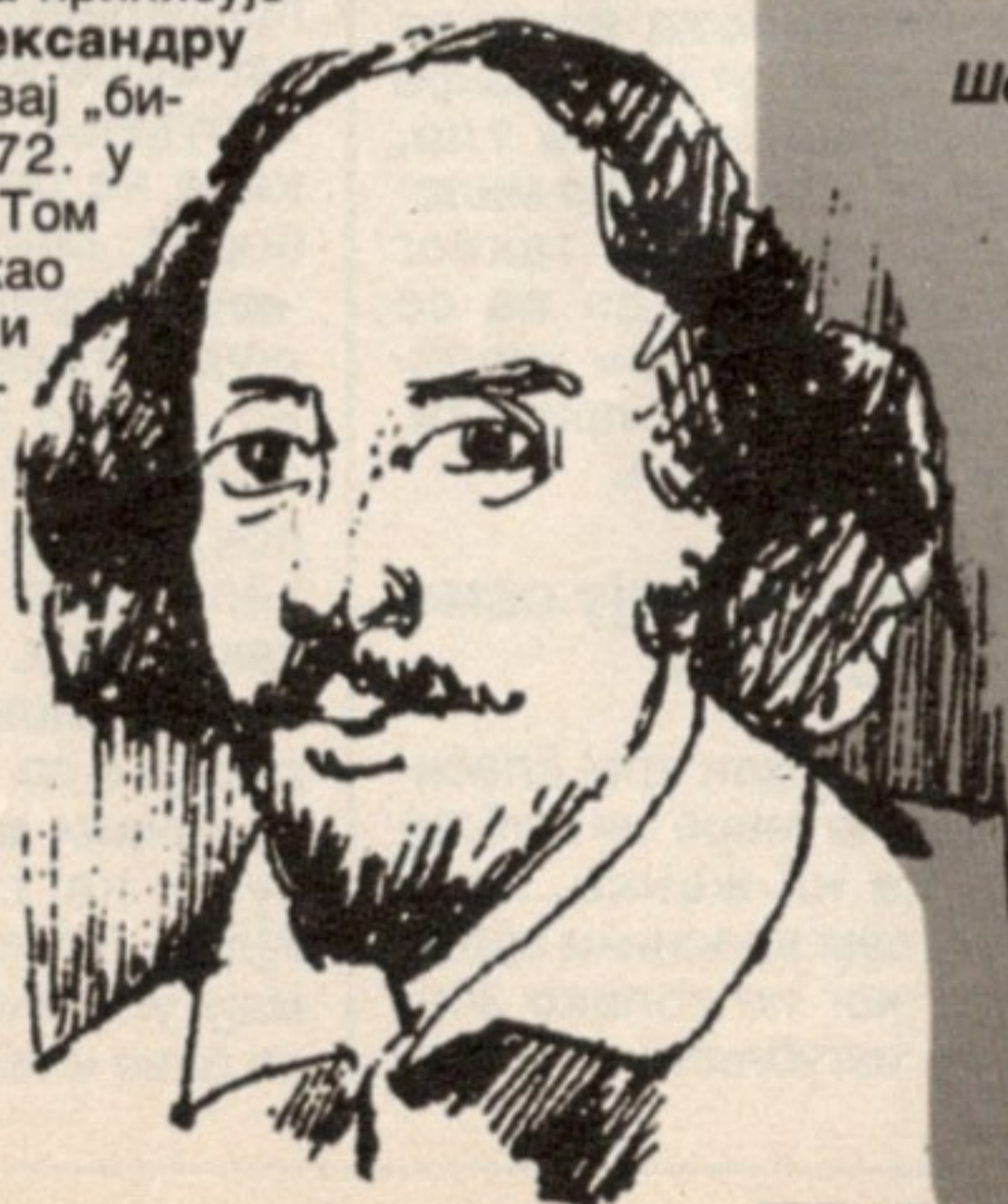

Сенека

Постоје мисли и изрази који се годинама врте у разговорима и новинским натписима као добре, поучне, тачне и општеважеће поштапанице. Пошто оне, на неки начин, усмеравају наше понашање, занимало нас је ко их је први изрекао.

Александар Дима

Шекспир

Албер Ками

Оскар Вајлд

написао је **Езоп** у басни „Паун и во“, још 600. година пре нове ере.

„Онај који ћути – одобрава. Најгоре место у паклу предвиђено је за оне који су у раздобљима моралних криза неутрални“, устврдио је **Данте** стајући на жуљ многим које раздиру дилеме у врућим временима.

Тешећи се да „Време лечи све ране“ можда и не знамо да цитирамо **Софокла** који је ову истину записао још у 5. веку пре наше ере.

„Не чини другима оно што не желиш да они чине теби“ саветоваће бака унуку. То исто рекао је и **Конфучије** свом ученику који је записивао мисли кинеског мудраца који је живео 500 година пре наше ере.

„Ништа не успева као успех“, први је написао **Александар Дима**, отац, 1854. године.

„Трава је увек зеленија са друге стране оградe“, записао је 1545. године **Еразмо Дезидериус**, познатији као **Ротердамски**, холандски мислилац.

„Квалитет је важнији од квантитета“, написао је у једном писму 65. године **Сенека**, римски филозоф и Неронов учитељ.

„Грозно је кад вас оговарају, али је још грозније када вас не оговарају“, чућемо од људи из јавног живота, а аутор изреке је **Оскар Вајлд** који је то написао у роману „Слика Доријана Греја“, 1891. године.

„Увек је најмрачније пре него што сване“ рекао је **Томас од Баскервила** енглески свештеник 1650. године, а ми се искрено надамо да је у праву

С. Л.

седамнаест

ЛЕВОНОГИ

КАМИЛЕ,
НЕМИЛОСРДНИ
БОРЦИ

Љубавну
чежњу
двогрбих
животиња
које у јеку
парења
постају и
те како
опасне
њихови
власници
вешто
користе

ПРОТИВ ЛЕВОНОГОГ

ње колико због новца уложеног у њу.

Велико првенство Кусадасија траје два дана, а почиње парадом камила од

З а Кусадаси, град у западној Турској, тешко да би се чуло изван земље да се у њему сваке зиме, већ неколико векова, не одржавају борбе камила. Све је почело када је Насуф, син Хаци Мехмеда, изазвао Грка Нацилија. Како су се борци звали и ко је победио, хроничари нису забележили, али од тада цео Кусадаси, па и Ајдин, област у којој се налази, као да живи за ова такмичења. Право да учествују имају само

двогрбе, тачније тулу, добијене укрштањем женке арапске једногрбе камиле и мужјака бактијарске двогрбе камиле која води порекло из руских степа.

Повлачења нема!

Животиње за борбу никада се не користе као теглеће. Изгледају доброћудно, али нису такве, напротив. Охоче су и осветољубиве, изабране баш због своје ратоборне природе. Кад крену на противника, немају милости – победа није довољна. Слабијег, ако не успе да умакне, чека смрт.

осамнаест

Илустровао Доброслав Боб Живковић

Камиле стасављају у борце у петој години живота, али упућени кажу да су на врхунцу снаге тек у петнаестој. Да би се што боље припремиле за такмичења, не само да су поштеђене рада, него морају и да се хране на одређени начин како би достигле потребну тежину. И док обичан примерак ове животиње тежи око 400 килограма, борац то не може да постане без 1200. Да би се достигла та тежина, лети их буквално кљукају оброцима од пшенице, јечма и зоби.

Међутим, како

време одмиче, храна им постаје све мање занимљива. Оно за чим чезну је женка. Крајем новембра жудња за њом је толика да готово сасвим престају да једу, од љубавног жара почиње да им избија пена на уста, постају веома раздражљиви. Њихови власници добро знају шта им је и то вешто користе: излуђују их доводећи им у близину какву лепотицу с грбом. А да би стигли до ње мужјаци морају да пређу преко боришта.

Слабијем противнику ништа не вреди чак ни ако одмах покаже да му је више

стало до живота него до љубави. Јачи се не обазире на то, срушиће га на тло, лећи му на главу и без милости га угушити. Од таквог краја; може можда да се спасе само бекством уколико се за то укаже прилика, али ње обично нема.

Правила разумеју само судије

За тужан крај слабијег не маре ни публика ни женка, нико сем власника ојађеног не толико због изгубљене животи-

којих је свака оседлана и свечано окићена разним ђинђувама, неизбежним плавим перлицама које штите од урока, појасевима, ћилимима, везом. Испред животиње наступају играчице и музичари с таламбасима и зурлама чији је једини задатак да дигну што већу буку која треба да избезуми ионако раздражене мужјаке. Док парада још траје, а битка достигне врхунац, камиле почињу бесно да одмеравају једна другу и луче огромне количине пљувачке, поуздан знак да су разјарене.

Правила по којима се борба камила одвија схвата мало ко осим судија, али свибурно навијају. Уосталом, нико није у недоумици ко је победио а ко изгубио. Сваки ударац папцима, телом, главом бурно је поздрављен. Строго се води рачуна да парове чине животиње које се боре ако не истим оно бар сличним стилем: „левоногој“ следује „левоного“, оној која удара папцима, иста таква.

Борбе ретко трају дуже од петнаест минута, а победник је мужјак који противника обори на тло и легне преко њега. Само, победити једног није довољно, ваља саставити са земљом све који су пријављени за такмичење, а најчешће их има педесетак. Узбуђење достиже врхунац када на ред дође финална борба. Маса навијача, коју чини и преко десет хиљада људи, тада прокључа тако да се цео град пролама од повика. То је, уједно, и последњи тренутак да се типове на овог или оног такмичара. Избором правог, на кладионици може да се добије и по неколико хиљада немачких марака, пристојна сума не само у области Ајдин. За поражене се занимају углавном занатлије које се баве штављењем коже ■

МОДЕСТИ БЕЛЕЗ ДОШЛИ У ЗЕМЉУ ЦИЧОВА III ДЕО

НАПИСАО ПИТЕР О. ДОНЕЛ

СЛЕДЕ-
ЋИ
ВИЛИ-
ЈЕВ
ПРИ-
МЕР,
МОД
ЈЕ
ИЗ-
МИ-
СЛИ-
ЛА
УВЕР-
ЉИ-
ВУ
ПРИ-
ЧУ...

САЊАЛА САМ ДА
САМ СЕ НАСЖАЛА
НА ПУСТО ОСТРВО
СА ПРИНЦОМ ЦАРИ-
СОМ! РЕКАО
МИ ЈЕ ДА...

ГЛУ-
ПОСТИ!

ЛАЖУ,
ДРУЖЕ
ЈАГО!

САМО ЗАТО
ДА БИ ИЗГЛЕ-
ДАЛО ДА ОПЕ-
РАЦИЈА ИСПИ-
РАЊА МОЗГА
НИЈЕ УСПЕЛА
И ТАКО НАМ
СТВОРЕ НЕ-
ПРИЛИКЕ!

НАША ВЛАДА УОЖИ-
ЛА ЈЕ МИЛИОНЕ У
НОВУ ТЕХНИКУ ИСПИ-
РАЊА МОЗГА И НЕ-
ЋЕ ПРИХВАТИ
ПОРАЗ!

ЗАТО
МОРАМО
ДА УСПЕ-
МО!

ПОШТО ОДБИЈАТЕ ДА ИСПРИЧА-
ТЕ ПРАВУ ХАЛУЦИНАЦИЈУ КОЈУ
СМО ВАМ УСАДИЛИ У ГЛАВУ, ПОНО-
ВИЋЕМО ЕКСПЕРИМЕНТ! ВАШ ОТ-
ПОР БИЋЕ НЕДОВОЉАН ДА СА-
ВЛАДА ЈОШ ЈЕДНУ ПОСЕТУ
БРУБДИНГНАГУ!

ДОКТОРКА
ФОЛ ЈЕ У
ПРАВУ, У ШТА
ЋЕТЕ СЕ
И САМИ
УСКОРО
УВЕРИ-
ТИ!

И ТАКО...

ПРОБУДИ СЕ, ВИЛИ!
ПОНОВО СМО У
ЗЕМЉИ СНОВА!

УХ!

ИСТО
МЕСТО
КАО ПРО-
ШЛИ
ПУТ?

ТАКО ЈЕ!
АЛИ НЕМА НИ
ТРАГА ОД ОНОГ
ШТО СМО РАДИ-
ЛИ У ПРОШЛОЈ
ХАЛУЦИНАЦИ-
ЈИ! ХОБЕМО ЛИ
ДА ПОНОВИМО
ИСТУ СТВАР?

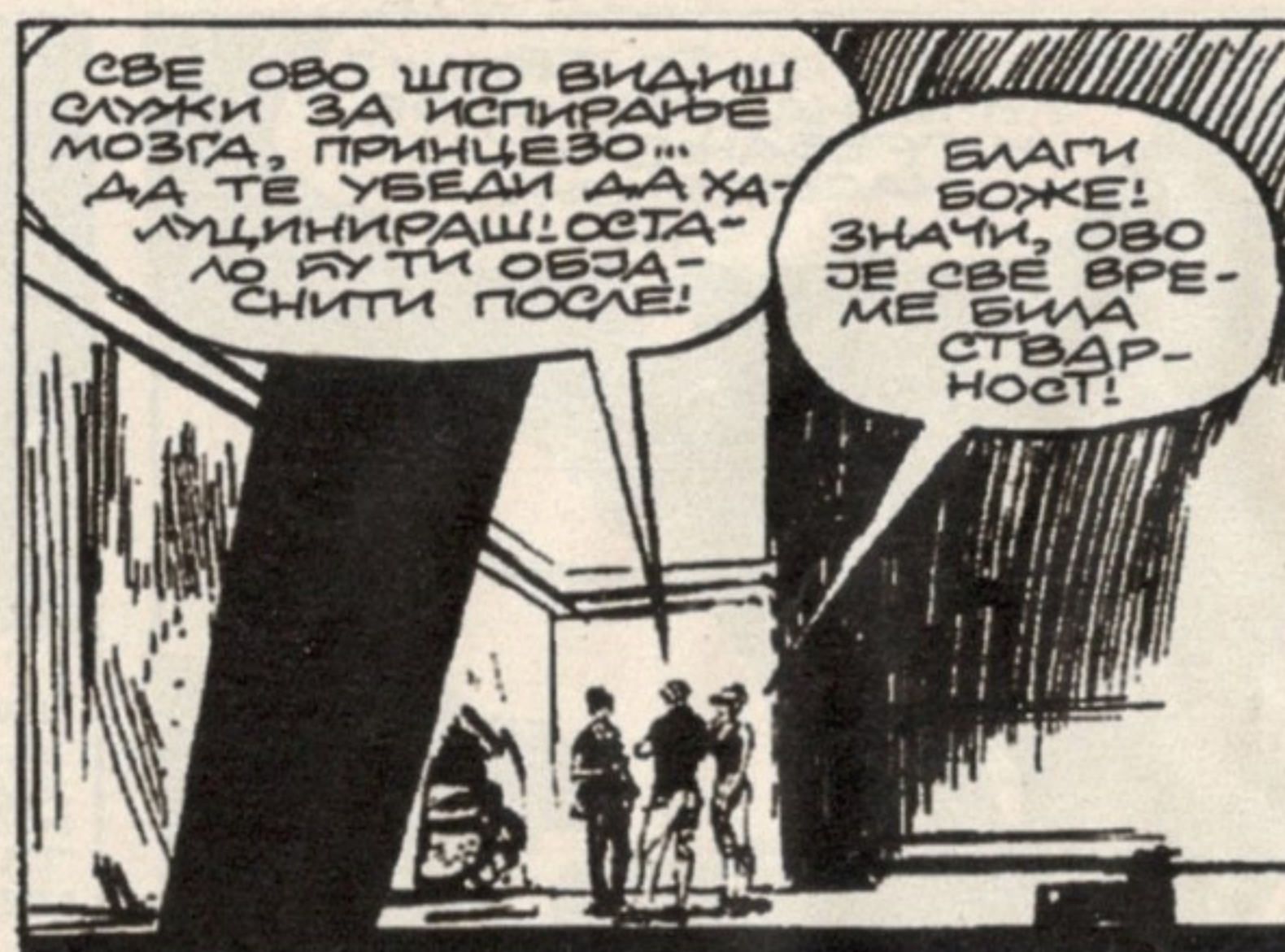
ДОНЕКЛЕ,
МОД! АЛИ
ОВАЈ ПУТ
БЕМО БИТИ
БРЖИ И ПО-
КЉАЋЕМО СА
НЕЧИМ
НОВИМ!

ПОЧИЊЕ ДА МЕ
ХВАТА СТРАХ, ВИЛИ!
АКО МОГУ ДА НАС ХИ-
ПНОТИШУ ТАКО ДА СВЕ
ДОЖИВАВАМО ОВАКО
СТВАРНО, ТО ЗНАЧИ ДА
МОГУ ДА НАС НАТЕРАЈУ
ДА ПОВЕРУЈЕМО У БИ-
ЛО ШТА!

ТУ ПРИЧУ О
ПРИРОДИ СТВАР-
НОСТИ ОСТАВИЋЕМО
ЗА НЕКИ ДРУГИ ПУТ,
МОД! ПОМОЗИ МИ
ДА ПРИЧВРЕСТИМ
ДАСКУ ЗА
СКАКАЊЕ!

ОПЕТ СУ НАС УСПА-
ВАЛИ! ИГЛА НАМ СИГУР-
НО ДОШ СТОЈИ НЕГДЕ У
ТЕЛУ! АХА! ЕВО ЈЕ!
БУДИ МИРНА,
МОД!

МОЖЕШ
ЛИ ДА ПО-
ТРАЖИШ
МОЈУ, ПРИНЦЕ-
ЗО?

ЕВО ЈЕ!
ОДМАХ
БУ ДА
ЈЕ ИЗВА-
ДИМ!

ТАКО СУ
НАС И ПРОШЛИ
ПУТ УСПАВАЛИ!
КАД СМО СЕ
ПРОБУДИЛИ,
МИСЛИЛИ СМО
ДА ЈЕ СВЕ
БИЛА ХАЛУ-
ЦИНАЦИЈА!

ЗА ТО ВРЕМЕ, У ЛАБОРАТОРИЈИ...

АКО СТЕ ОТКРИЛИ ЗНАКО-
ВЕ ПРОВАЛЕ, ОНДА СЕ ПО-
ТРУДИТЕ ДА НАБЕТЕ УЊЕ-
ЗА! И НЕМОЈТЕ НАС ВИ-
ШЕ ЗАДРЖАВАТИ,
КОМАНДАНТЕ!

ИОНАКО
КАСНИМО
СА ЕКСПЕ-
РИМЕН-
ТОМ!

ПРОВЕРИЋУ
НА МОНИТО-
РУ ШТА СЕ
ДЕША-
ВА!

ДОКТО-
РЕ ЈАГО!
ПОГЛЕ-
ДАЈТЕ!

ШТО СЕ БИЛИ-
ЈЕВ ГЛАС...

ЈЕДАН ДЕО КОЖЕ НА
ЛЕБИМА АНЕСТЕЗИРАЛИ
СУ НАМ НОВО-
КАИНОМ...

АКТИВИ-
РАЋУ АМПУ-
ЛЕ СА СРЕД-
СТВОМ ЗА
УСПАВЉИ-
ВАЊЕ!

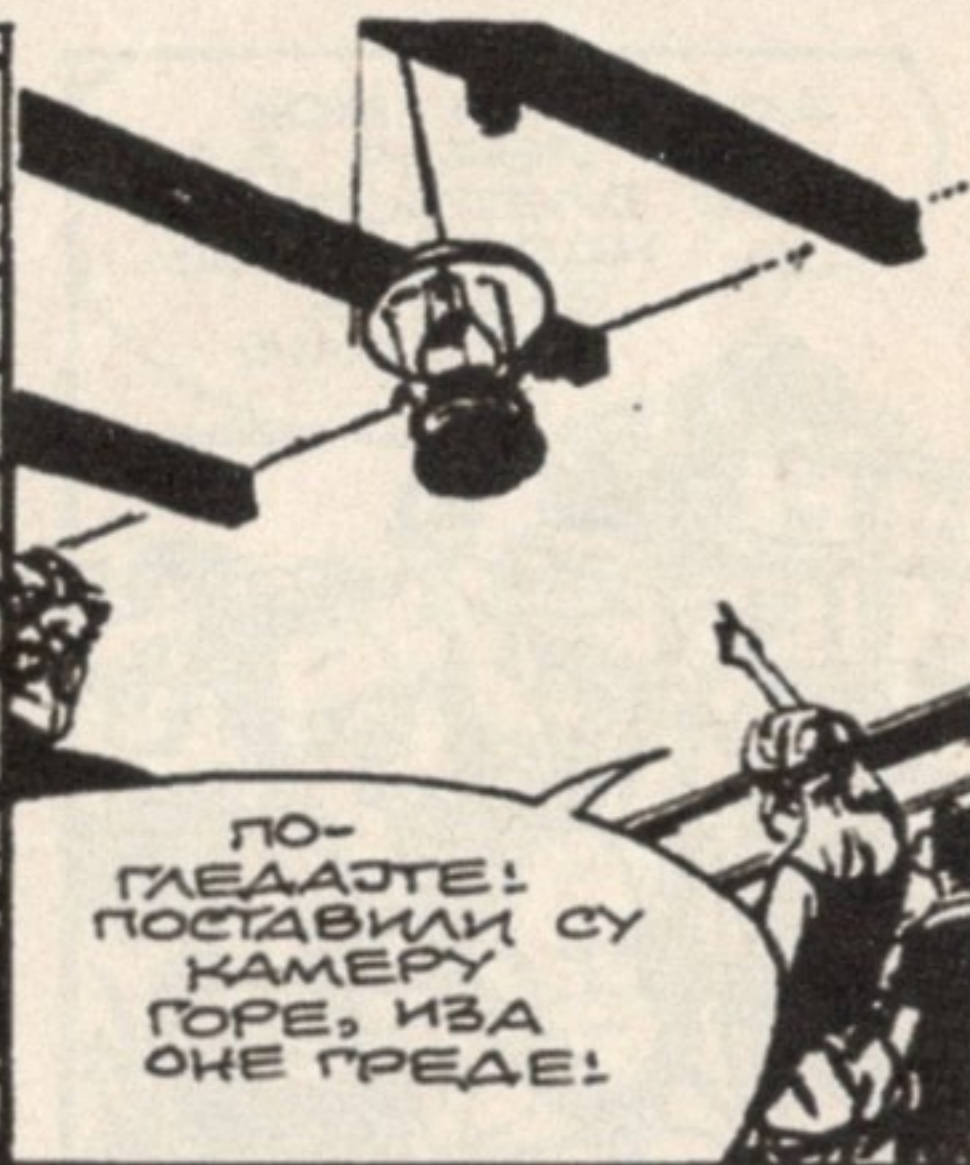

«А ОНДА ЈЕ АКТИВИ-
РАН ОВАЈ МАЛИ РАДИО-
ПРИЈЕМНИК И ИГЛА
ЈЕ ПРОДРАЛ
У КОЖУ!

ААКЛЕ, ДАЛИ СУ
ВАМ ИНЈЕКЦИЈУ ПОМОГУ
РАДИО-СИГНАЛА И УСПА-
ВАЛИ ВАС!

ПРЕКАСНО! НАШЛИ СУ
АМПУЛЕ СА СРЕДСТВОМ
ЗА УСПАВЉИВАЊЕ!

ПО-
ГЛЕДАЈТЕ!
ПОСТАВИЛИ СУ
КАМЕРУ
ГОРЕ, ИЗ
ОНЕ ГРЕДЕ!

ОТКРИЛИ СУ
КАМЕРЕ!

ТО НАС НЕ
СПРЕЧАВА ДА
ИХ ДРЖИМО НА
ОКУ ДОК НЕ
СТИГНУ
ЧУВАРИ!

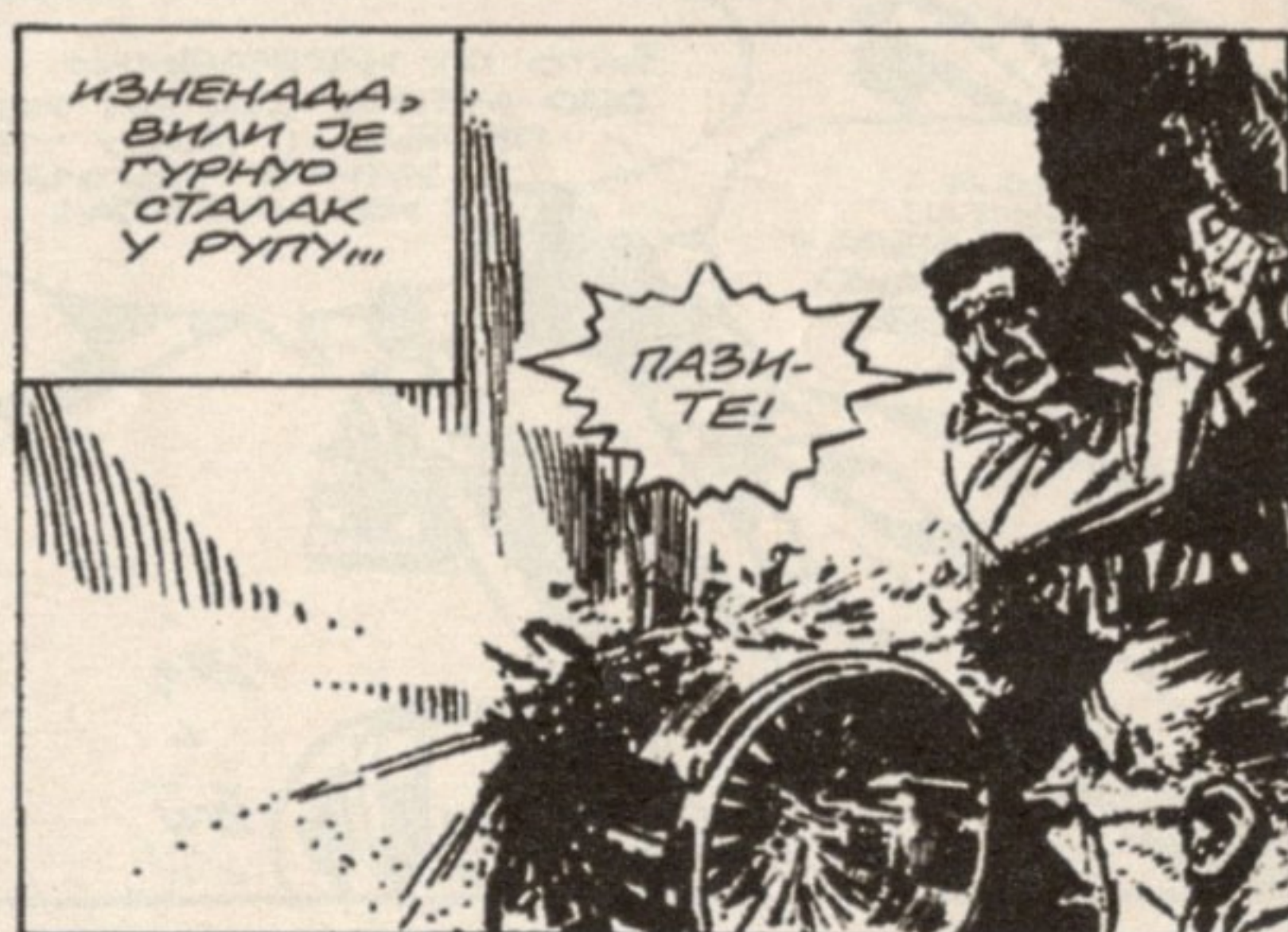
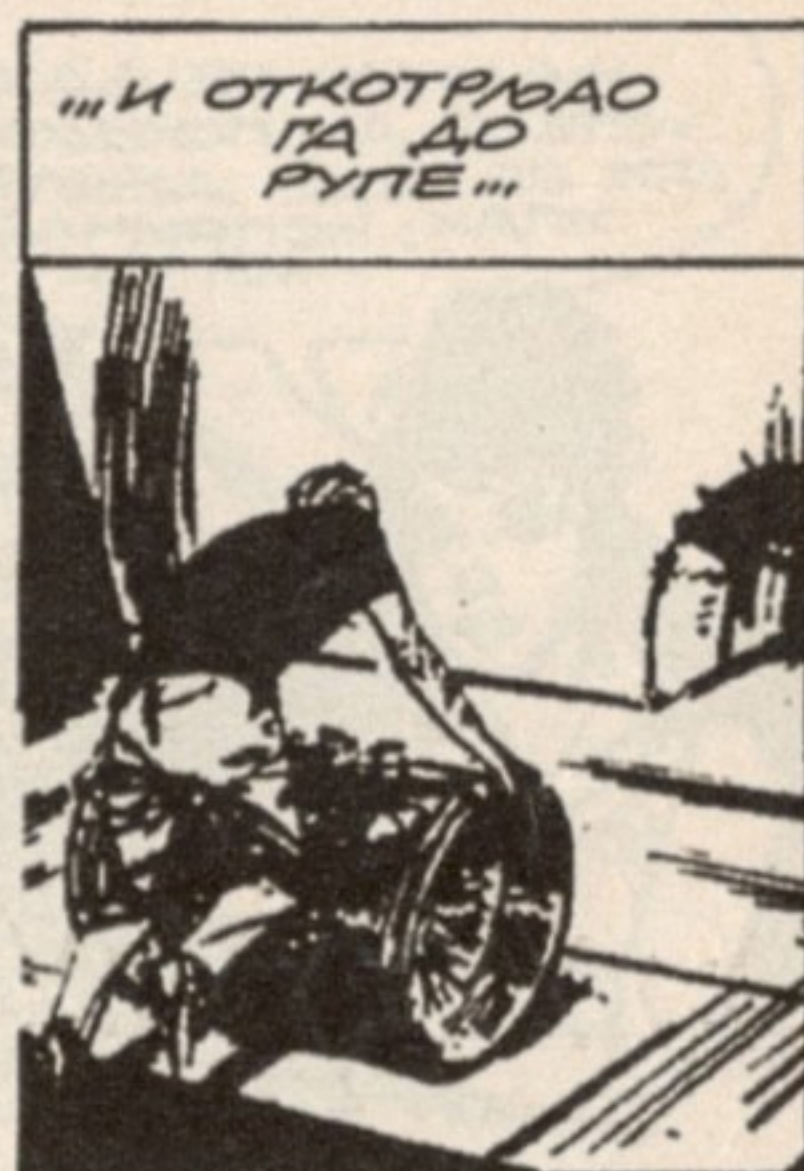

ЦЕЛА ЗГРАДА
ЈЕ ПОД НАДЗО-
РОМ ПРЕКО
МОНИТОРА!

МОДЕСТИН
ГЛАС...

ТА ЖЕНА...
ТО МОЖЕ БИТИ СА-
МО МОДЕСТИ
БЛЕЈЗ!

ЧИНИ МИ СЕ ДА САМ
УСПЕЛА ДА ПОХВАТАМ
ШТА СЕ ОВДЕ ДЕШАВА!
ИПАК, ИСПРИЧАЈ
МИ ТИ!

ЧУВАРИ СУ ПОКУШАВА-
ЛИ ДА УКЛОНЕ ПРЕПРЕ-
КУ КОЈУ МИ ЈЕ ПО-
СТАВИО БИЛИ...

ПОТРУДИТЕ СЕ
ДА ГАРВИНА И ДЕ-
ВОЈКУ УХВАТИТЕ
ЖИВЕ!

АКО НЕКОГ УБЕДИШ
ДА НИЈЕ У СТАЊУ
ДА РАЗЛИКУЈЕ ПРИ-
ВИД ОД СТВАРНО-
СТИ, УБРЗО ЋЕ
ПРЕСТАТИ ДА ПУЖА
БИЛО КАКАВ ОТ-
ПОР СПОДАШЊИМ
УТИЦАЈИМА...

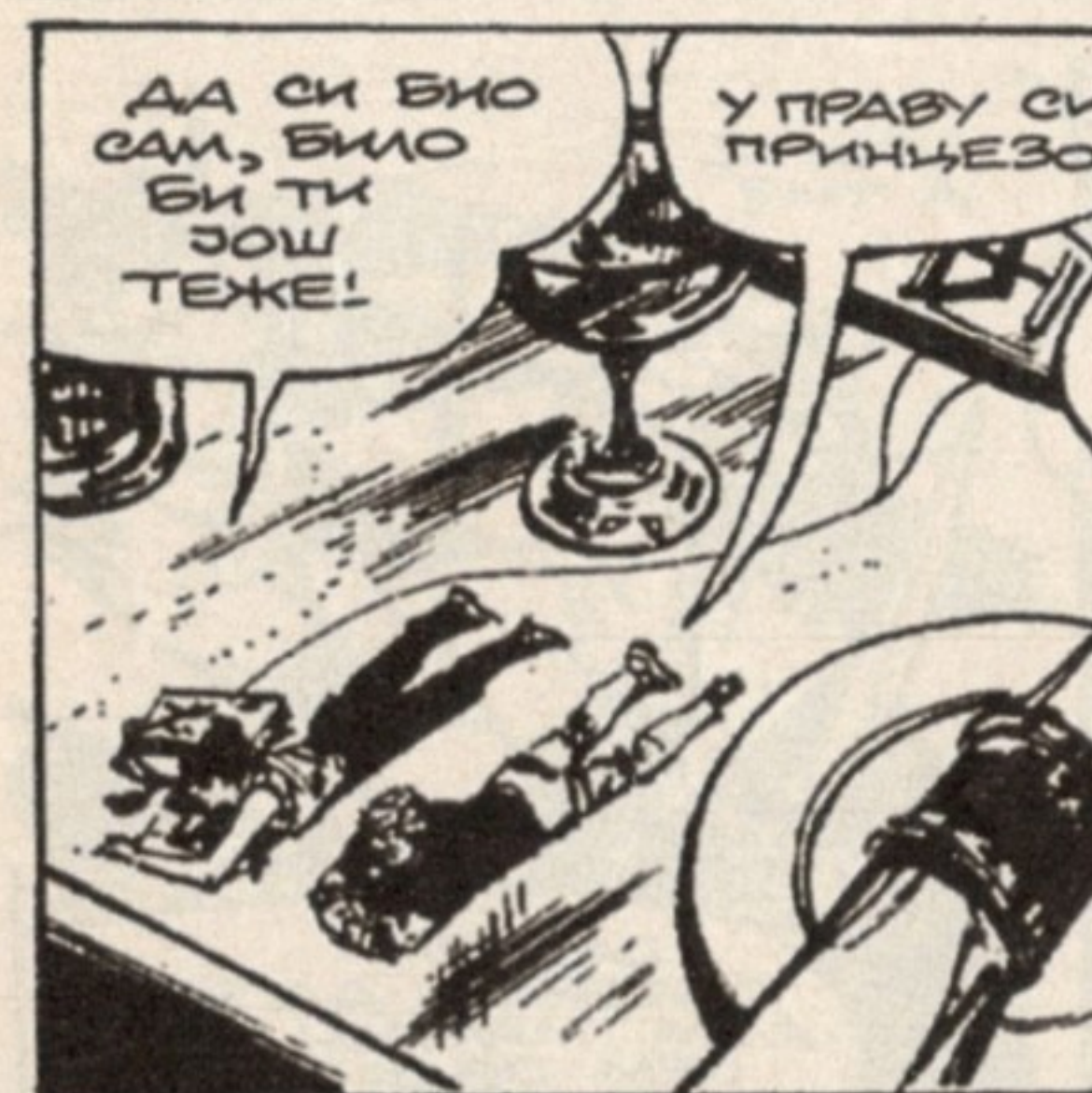

ОНДА
МОЖЕШ
ДА ГА ОБРА-
ЂУЈЕШ КАКО
ТИ СЕ СВИ-
ЂА!

ЗАТО СУ НАПРАВИЛИ
ОВО МЕСТО ДА БИ ИС-
ПРОВАЛИ НОВУ ТЕ-
ХНИКУ ИСПИРА-
ЊА МОЗГА!

ДРАГО МИ ЈЕ ДА
СТЕ ТИ И МОД БИЛИ
ЗАЈЕДНО! СИГУРНО
НИЈЕ БИЛО ЛАКО
ОДПРЕТИ СЕ
ТОМ ЛУДИ-
ЛУ!

ДА СИ БИО
САМ, БИЛО
БИ ТИ
ЈОШ
ТЕЖЕ!

У ПРАВУ СИ,
ПРИНЦЕЗО!

ЕНО ИХ!
ПРОШЛИ СУ!

ЧУВАРИ СУ ОТПРЕЗНО
ЗАКОРАЧИЛИ У
"ЗЕМЉУ БРУЕДИНГНАГ"

РАЗМАКНИТЕ
СЕ! ЗНАТЕ ДА
ЈЕ БЛЕДЗОВА
НАОРУЖАНА!

ХЕЈ, ЕНО
ПЛАУШЕ!
ПА ОНА ЈЕ
ПОЛУТОЛА! ЈЕ
ЉУБИВА?

ЖИВА ЈЕ!
ГЛЕДАЈТЕ КАКО
ЈОШ СЕ ГРУДИ
ПОДИЖУ И СПУ-
ШТАЈУ!

ДА! И ЈА САМ
ТО ПРИМЕТИО,
ДРУЖЕ!

БРАВО,
МОД!

МОД ЈЕ ПРИКОВАЛА СВЕ
ПОГЛЕДЕ ЗА СЕБЕ...

"И НАВЕЛА ЧУВАРЕ
ДА СЕ ГРУПИШУ..."

НЕМА
ПОТРЕБЕ ДА
СВИ ПРОВЕРА-
ВАТЕ
ДЕВОЈКУ!
РЕКАО САМ
ДА СЕ
РАЗМАК-
НЕТЕ!

ДОЈУРЛА
ЈЕ И МОД...

ОСТАВИТЕ
МИ ЈЕДНОГ!
МНОГО САМ
НАПЕТА! МО-
РАМ ДА СЕ
ИСТРЕСЕМ НА
НЕКОМ!

МОД СЕ ОБРАЧУ-
НАЛА СА ПОСЛЕ-
ДЊИМ ЧУВА-
РОМ...

000Х!

ХТЕО
СИ ДА МИ
УПРОПА-
СТИШ ОАМОР,
Д?

ЈЕ Л' ТИ БИЛО
ЗАБАВНО ДА
МИ ГУНИШ ГЛА-
ВУ КОЈЕКА-
КВИМ ХАЛУ-
ЦИНАЦИ-
ЈАМА?

ДОБАР
ТАЈМИНГ,
МОД!

ОДЛИЧНО!

НЕ МРДАЈТЕ,
АКО ВАМ ЈЕ
ЖИВОТ МИО!

ИНАЧЕ ЋЕ ДОКТОРКА
ФОЛ ДА ПРИПУЦА!

ВИ ИЗМЕДА
НЕ КОРИСТИТЕ
ЧЕСТО ПИШТОЈ,
ДОКТОРКО
ФОЛ! ЈЕ
Л' ОТКО-
ЧЕН?

ДОСТА!

ТАЈ АУТОМАТСКИ ПИШТОЈ
ИМА ДВА СИГУРНОСНА ОКИ-
ДАЧА! МИСЛИШ ДА ЈЕ
ОТКОЧИЛА ОБА?

СУМЊАМ!
УОСТАЛОМ, СА
ТОГ РАСТОЈА-
ЊА ПОЧЕТНИК
НЕ БИ МОГАО
ДА ПОГОДИ
НИ СЛОНА!

У
ПРАВУ СИ,
МОД!

МОДЕСТИ ЈЕ
ПОДВУКЛА НОГУ
ПОД ПЕНАРЕК
КОЈИ ЈЕ ЛЕЖАО
НА ПОДУ...

НАРЕЗУЈЕМ
ВАМ ДА ПО-
ДИГНЕТЕ
РУКЕ!

ПРВО
ДАМЕ...

ВИЛИ ЈЕ СПРЕМНО
ДОЧЕКАО ПЕНАРЕК
КОЈИ ЈЕ МОДЕСТИ
ХИГНУЛА...

"И ПОГЛАДИ
ДОКТОРКУ БОЛ
У ГЛАВУ!"

ПРВО
ДАМЕ!

РЕКАО
САМ ЈОЈ
ДА НЕ ПОТЕ-
ЖЕ ПИШТОЛ НА
ВАС! АЛИ СУМЊА-
ЛА ЈЕ ДА НАМ
НЕЋЕТЕ ДАТИ
ВРЕМЕНА ДА
ПОДНЕСЕМО
ЗАХТЕВ!

КАКАВ
ЗАХТЕВ?

ЗАХТЕВ ЗА АЗИЈУ
У АМЕРИЦИ! ОВАЈ
ПРОЈЕКАТ КОШТАО
ЈЕ МНОГО И ОБАВ-
ЉАН ЈЕ У НАЈ-
СТРОЖОЈ ТАЈ-
НОСТИ!

НАЖАЛОСТ,
ПРОЈЕКАТ ЈЕ
ПРОПАО! А
НАША ВЛАДА
НЕ ПРИЗНАЈЕ
НЕУСПЕХ!

ДОБРО!
ПОБИТЕ СА
НАМА! ПОНЕСИ
ТУ УСПАВА-
ЊУ ЛЕПОТИ-
ЦУ, ВИ-
ЛИ!

УСКОРО...

УСПОСТАВИО САМ НОВ
ОДНОС СА ГОСПОДИЦОМ
БЛЕЈЗ И ЊЕНИМ
ПРИЈАТЕЉИМА!

УХ... ШТА
СЕ ТО ДЕ-
ШАВА?

АКО ТА МАТОРА
ВЕШТИЦА МОЖЕ
ДА ГОВОРИ, МО-
ЖЕ И ДА
ХОДА,
ВИЛИ!

НЕ МОРА ДА
ЗНАЧИ, МОД!
АЛИ...

НА ВРАТИМА КОЈА ВО-
ДЕ У ПОДРУМ!"

ОВУДА САМ
УШЛА!

Онда
БЕМО ТУДА И
ИЗАЋИ!

ПОД ОКРИЉЕМ МРАКА, ПЕТ ОСОБА
ИСКРАЛО СЕ ИЗ ШКОЛЕ!"

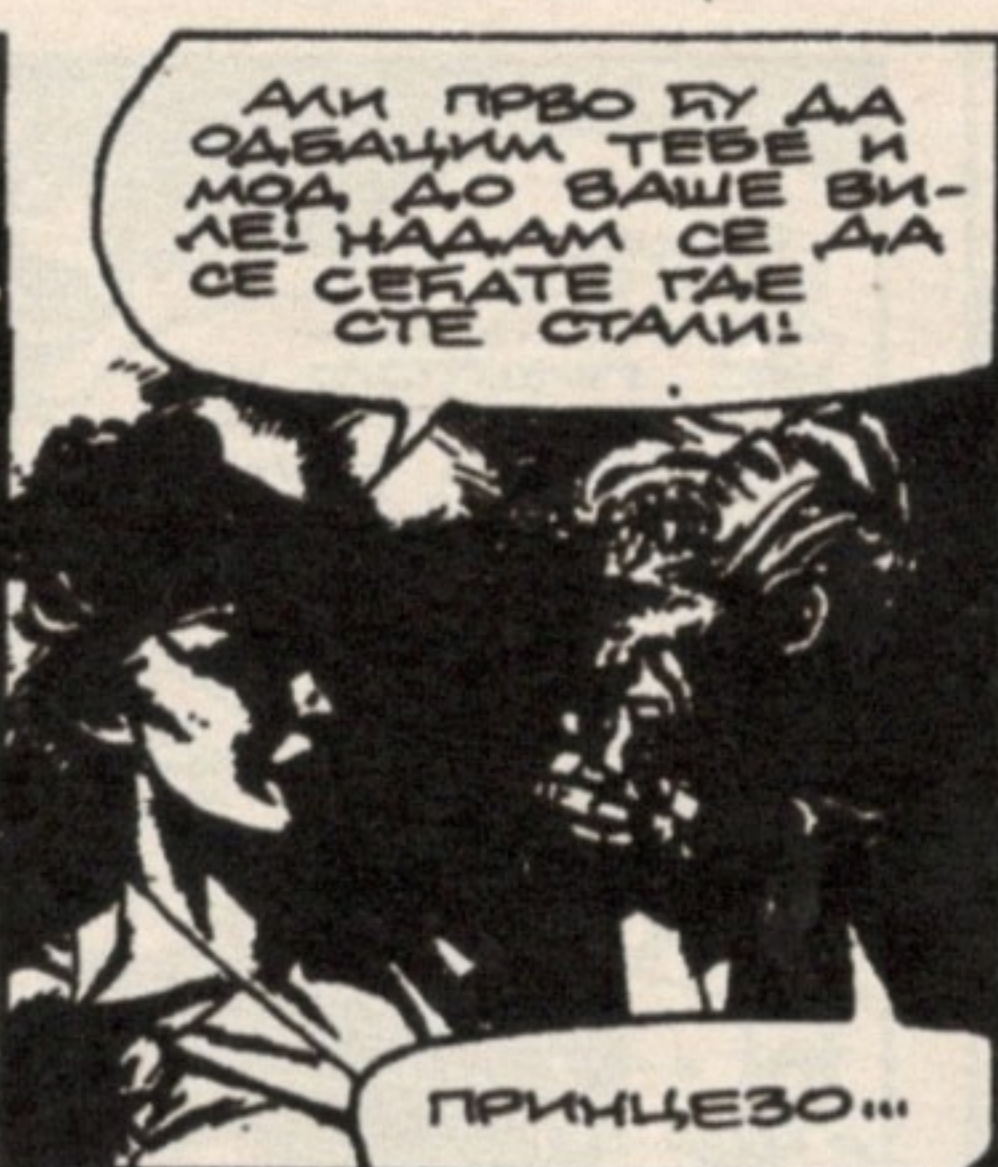
УСПЕЛИ СМО!
ДОКТОР ЈАГО НИЈЕ
ПОКУШАО НИКАКВЕ
ТРИКОВЕ!

НА-
РАВНО ДА
НИСАМ!

АКО ДОКТОРКА ФОЛ
И ЈА НЕ ДОВИЈЕМО
АЗИЈ, БЕЗ СУМЊЕ
ЋЕ НАС ПОСЛАТИ
У ЛОГОР!

ПРЕДАЈУ ВАС
НАШОЈ БЕЗИ СА
СИА-ОМ ЗА
ТАУПИТУ!

АЛИ ПРВО ЋУ ДА
ОДБАЦИМ ТЕБЕ И
МОД ДО ВАШЕ ВИ-
ЛЕ! НАДАМ СЕ ДА
СЕ СЕРАТЕ ГДЕ
СТЕ СТАЛИ!

ПРИНЦЕЗО...

НЕШТО
КАСНИ-
ЈЕ...

МНОГО
ТИ ХВАЛА,
МОДЕСТИ!

ЕТО МЕНЕ УСКОРО!
АЛИ НЕ БРИНИТЕ!
УШУБАЈУ СЕ У СОБУ
ЗА ГОСТЕ И СПАВАЈУ
КАО БЕБА! ОБЕ-
РАВАМ!

КАСНИЈЕ, ИСПРЕД КУБЕ
АМЕРИЧКОГ ДИПЛОМА-
ТЕ, МОДЕСТИ ЈЕ ИЗГО-
ВОРИЛА ЛОЗИНКУ...

ГОСПОДИН СМИТ-
СОНЕ ЈА САМ ДЕ-
ВОЈКА ИЗ
ЛАРАМИЈА!

ОХ!
УБИТЕ!

ЗАР ВАС ЈЕ ТРОЈЕЗ
СТЕКАО САМ УТИСАК
ДА БЕТЕ ДА РАДИТЕ
САМИ! ОЧЕКИВАО
САМ ВАС ПРЕ ШЕ-
СНАЕСТ САТИ!

ГДЕ МОЖЕ-
МО ДА РАЗГО-
ВАРАМО?

УСКОРО...

ОВО ЈЕ "ШКОЛА ЗА
УНАПРЕЂЕЊЕ ЗАРАВ-
ЉА"! НЕ БИ БИЛО ЛО-
ШЕ ДА ЈЕ ОБИЏЕТЕ
ПРЕ НЕГО ШТО СЕ
БАЦИТЕ НА ПО-
САО, ГОСПОДИ-
ЦЕ БЛЕЈЗ!

БЕГ САМ ГА ЗА-
ВРШИЛА!

У ШКОЛИ СЕ ТАЈНО
ИСТРАЖУЈЕ НОВА
ТЕХНИКА ИСПИРАЊА
МОЗГА КОЈУ ВОДЕ
ОВДЕ ПРИСУТНИ
ДОКТОР ЈАГО И ДО-
КТОРКА ФОЛ!
ОНИ ТРАЖЕ АМЕ-
РИККИ АЗИЈ!

БЛАГИ
БОЖЕ!

СМАТРАМО
ДА ЈЕ
БОДЕ
БИТИ
КАПИТА-
ЛИСТА...

НЕГО
РАДИТИ
У ЛОГОРУ!

АКО СТЕ СПРЕМНИ
ДА ПОЧНЕТЕ ДА
БЕЛЕЖИТЕ, ИСПРИ-
ЧАВЕМО ВАМ СВЕ
ПОЈЕДИНОСТИ О
ОПЕРАЦИЈИ БРУБ-
ДИНГНАГ!

ОДОХ
ЈА!

КАКО СТЕ
ЗНАЛИ МОЈЕ
ИМЕ?

ПРЕПОЗНАО САМ ВАС,
ГОСПОДИЦЕ БЛЕЈЗ! ВАШ
СТЕ МЕ ИЗНЕНАДИЛИ! НИ-
САМ ЗНАО ДА СТЕ И ВИ
ТАРАНТОВ АГЕНТ!

Петак 18.00

**БОБАН
ОБРАДОВИЋ**
МИП ЗАБАВНИК

С ОНЕ
СТРАНЕ
ВЕРОВАТНОГ

ПОСТАЋЕТЕ

Својим унутрашњим очима једна
обична домаћица из Њу Џерсија
могла је да види где се налазе нестале
особе за којима је полиција узалудно трагала

ДЕДА,

ГОСПОДИНЕ!

Чарлс Литл Игл није знао шта га очекује када се увече 8. новембра 1978. године успињао степеницама које су водиле у стан Дороти Елисон у северном делу Њу Џерсија. Два дана пре тога његова осамнаестогодишња кћерка је нестала. Мада је њен нестанак пријавио полицији, чинило му се да није учинио довољно и да мора још нешто да предузме. Један пријатељ испричао му је о необичним способностима госпође Елисон и он је одлучио да је потражи.

Када је Чарлс објаснио због чега је дошао, Дороти је неколико секунди ћутала. Низ слика пролазило јој је кроз мозак као кад би неко непрестано палио и гасио телевизор. Када је проговорила, речи су, као бујица, сустизале једна другу.

— Ваша кћерка је жива и не налази се у опасности — говорила је. — Живи у једној бедној прљавој кући с црвеним вратима. Кућа носи број 106, 186 или 168. Име човека са којим ваша кћерка живи садржи два „р“, као у имену „Наргу“. Где се кућа налази, сазнаћемо пре 21. јануара, но, ви ћете своју кћерку видети тек 21. или још вероватније 22. Још нешто ћу вам рећи: постаћете деда, господине!

Дороти Елисон имала је тада 54 године, била је омалена, јака и добродржећа жена: сасвим обична домаћица која радо кува и занима се за све што се догађа. Али, она је, иако тако једноставна, поседовала натприродну способност да види људе, ствари и догађаје који су се одвијали далеко од ње. У време посете несрећног оца Дороти је већ једанаест година сарађивала с полицијом успешно помажући у трагању за несталим особама. За своје услуге ниједном није узела ни паре.

— Овај дар ми је благослов и била би неправда да од тога очекујем новчану корист! — говорила је.

Траг води у Бруклин

У случају нестале девојке полиција је дошла до закључка да у питању није никаква отмица, злочин или преступ. Поред тога, кћерка Чарлса Литла Игла имала је већ 18 година, па чак и да је нађу нико нема право да је натера да се

тридесет два

врати родитељима. Почетком зиме отац је поново отишао до Дороти Елисон да је замоли да му помогне у трагању за девојком. Она је због јаког назеба морала да одбије његову молбу.

Чарлс Литл Игл нашао је и приватног детектива Чарлса Делахантија. После неколико недеља безуспешног трагања и сам детектив је почетком јануара потражио Дороти Елисон која се била опоравила од болести.

— Дођите по мене следећег уторка пре подне — одговорила је на његову молбу — па ћемо заједно поћи да је тражимо.

Када се у уговорено време нашла у

колима са детективом и једним његовим колегом, казала је:

— Идемо у Њујорк!
— Зашто? — упитали су.
— Девојка је у том граду!

Делаханти је помислио да ће узалудно страћити дан, али ништа није казао.

Кад су се нашли на Менхетну, Дороти је показала руком и рекла:

— Возите овим путем!

Кад су се нашли у срцу Бруклина, изненада је казала:

— Треба да тражимо нешто повезано с таксистима. И именом повезаним с једним председником.

ПОЛИТИКИ
ЗАБРАВНИК

Дороти
Елисон
са
неким
одликовањима
које
је
добила
за
успехе
у
налажењу
несталих
особа

Тако су, према њеним упутствима, стигли до улице Монро (Монро је два пута био председник Сједињених Америчких Држава, од 1817. до 1825).

— Скрените иза оног угла — упућивала их је Дороти. — Девојка је у следећој улици лево.

— Ова жена је скренула! — дошапнуо је детектив свом колеги.

— Ено те куће! — узвикнула је Дороти показујући једну запуштену зграду.

— Врата на њој била су избледело црвена, а број на кући 186. У приземљу је била неугледна радњица која је за таксисте нудила свој услужни телефон.

Детективи су били неми од запрепашћења.

Настојница одриче

Ушли су у зграду и потражили настојницу. Одговорила је да таква девојка никад није становала у кући која јој је поверена. Кад су се нашли на улици, Дороти је одлучним гласом казала детективима:

— Девојка је ипак ту!

И заиста, била је у згради, како се касније испоставило, сакривена испод постоље.

Двадесетпрвог јануара отац је теле-

фонирао Дороти позивајући је да заједно оду по девојку.

— Ви сте ми казали да ћу данас или сутра да је видим!

— Никако не данас! Не желим да доживим саобраћајни удес. А сутра ћу сигурно поћи с вама.

Отац није могао да чека. Он и два детектива кренули су колима из Њу Џерсија за Њујорк. На путу, покривеном леденом скрамом, нека кола су им ишла у сусрет почела су да клизе и зарила се у њихова. Нико није био ни огребан, али су кола нестрпљивог оца била уништена.

Сутрадан је, по обећању, Дороти пошла с њима. Девојку су нашли код куће. Становала је с младићем који се звао Херис (Harris), са два „р“. Била је трудна.

Девојка је оклевала да се врати родитељској кући и Дороти јој је тада предложила да дође код ње и њеног супруга Боба. Будућа млада мајка је пристала, провела код Елисонових неколико месеци, а затим се вратила родитељима да би се најзад одлучила да са оцем свог детета, које се у међувремено родило, заснује заједнички дом.

Ово је само један од многих случајева у којима је Дороти Елисон, помажући полицији, успела да нађе несталу особу. На њену жалост, већина случајева не завршава се срећно као овај.

За своју успешну сарадњу с полицијом Дороти је добила многа одликовања којима се веома поноси ■

К. В.

ИЛУСТРОВАО БРАНА ЈОВАНОВИЋ

ИЗАБЕРИТЕ

НЕБЕСА ДАНАС...

Јевреји: Рај је место где се вечно живи, где влада мир и нема насиља и зла.

Хришћани: Рај је место на небу где долази до сједињавања с Богом.

Муслимани: Рај је врт уживања, обилује бујним растињем, рекама меда и млека, прелепим девојкама.

Анимисти: Стреме повратку у златно доба, које се подудара с исконом, када су људи били бесмртни.

Таоисти: Према неким кинеским митовима, постоји острво бесмртника на коме бораве они који су умели да достигну ово стање захваљујући врлини и медитацији.

Будисти: За амидисте, Рај је Чиста земља на Западу, а описује се као врт уживања, где се човек сусреће с Будом. Према свим будистичким школама, крајњи човечков циљ је постизање нирване, то јест окончавања реинкарнација.

Хиндуисти: Има више рајева, међу њима Вишнуов и Шивин. То су места одакле се, после краћег боравка, човек враћа на Земљу, у нови живот.

Амерички Индијанци: Рај је продужетак овоземаљског живота, а одиграва се у преријама где има ловине у изобиљу.

...И НЕБЕСА ЈУЧЕ

Египћани: Други свет је тамни вилајет из ког се човек враћа после неког времена. Стога ваља очувати тело, мумифицирањем.

Грци: После смрти, све душе добрих људи одлазе на Јелисејска поља. И стари Римљани су преузели ово предање.

Астеци: Онај свет је место пуно хране, воде и цвећа. Тамо живи Тлалокан, бог кише.

Заувек заједно:

На великом цртежу је колаж рајева према различитим религијама: слева надесно, ислам, будизам, таоизам, хришћанство, јудаизам, хиндуизам, религија америчких Индијанаца

Рају су први сањали Сумери и назвали су га Дилмун: описан је на једној табlici из 2500. године пре Христа, као дивно чисто место, где нема ни болести ни насиља. У староперсијском језику настала је реч *piridaeza* („врт, перивој“), Грци су је преузели у облику *парадеисос*, а у Септуагинти, преводу Библије с хебрејског на грчки, помиње се рајски врт Еден.

Но, Рај има још много имена, онолико колико има религија које га вековима обећавају својим верницима: Јевреји га зову Шеол, стари Грци Јелисејска поља, муслимани Ган Еден, будисти Чиста Земља, хиндуисти Ваикхунта. Неке од њих приказали смо на овим страницама пошавши од светих текстова у којима се они описују. Све су то умирујуће и идиличне представе, а ипак се у њима огледају различите културе из којих су потекле. „Рај је симболична димензија неопходна у свакој култури, зато што је одраз једне друштвене утопије: у Рају је све

СВОЈ РАЈ

**ХРИШЋАНИ,
ЈЕВРЕЈИ,
МУСЛИМАНИ,
ХИНДУИСТИ:
СВИ НА СВОЈ
НАЧИН
ОПИСУЈУ**

**МЕСТА ГДЕ ЋЕ СЕ
САСТАТИ ПРЕМИНУЛИ
ПРАВЕДНИЦИ**

савршено зато што смо сви једнаки и срећни. Сједињени у једном једином телу, Божјем."

Где се налази?

Рај је, дакле, утопија која се у овом животу не може остварити. Прво ваља умрети и досегнути вечно боравиште. Али где се оно налази? Рај није на Земљи, јер га ниједан истраживач никада није нашао. Није на небу, зато што астронаути искључују могућност да га угледају. Наиме, наука је давала свој допринос побијању географских теорија о месту загробног живота.

А ипак, још живи нада да ће се тамо доћи: према једном испитивању јавног мњења, 62 одсто Италијана верује у постојање Раја. Жене више од мушкараца, млади више но стари, они који су завршили факултете и средње школе више но људи нижег образовања. Католичка црква не занемарује ову дубоку потребу и објашњава небо као „човеков крајњи циљ и остварење његових најдубљих стремљења, као стање највише и коначне среће". Међутим, потом обуздава машту верника смештајући рај међу верске

тајне: „Ово блажено сједињавање с Богом и свима који су у Христу превазилазили сваку могућност разумевања и описивања", стоји у књизи веронауке коју је Света столица објавила 1990. године.

Популарност хришћанског учења

Међутим, није увек било тако. Штавише, хришћанство своју популарност, још од времена Римског царства, дугује управо томе што нуди ружичасту слику другог света, за разлику

од, рецимо, јудаизма у чијој се старијој фази описује други свет (Шеол) као мрачно подземље у које по смрти бивају изгнани и добри и рђави људи. Касније (у првом веку после Христа), рабини уводе измене, појам васкрсавања мртвих, и праведницима бива додељен вечити живот у врту Еден. Рај саткан од чисте духовности, у коме је највише задовољство ходити с Богом, а за то је ваљало савршено познавати Тору (то јест првих пет књига Библије које се називају и Пентатеух, Петокњижје).

Град

Рај чисте мисаоности приказали су и први хришћански теолози, попут светог Томе. Али, машту тумача је, више но други свети текстови, распаљивало Откривење Јованово. У њему се описује небески Јерусалим као пребивалиште Божјих угодника, после васкрсења, то је град опасан бедемима од јасписа, куће су од злата и кристала, украшене драгим камењем. На главном тргу

налази се Дрво живота (исто оно које се налази и у еденском врту), и сваког месеца на њему се рађају плодови. Приказивање Раја као града учинило је много стварнијом визијом оног света, барем за протестанте који су одувек више волели дословно од алегоријског тумачења које дају католици.

Евангелик Џадсон Кордвол, на пример, у својој књизи „Рај“ објављеној 1989. године, штедро даје појединости. Замишља небески Јерусалим као коцку која у пречнику има 1500 миља, а сачињена је од 1500 нивоа, све један изнад другог. Израчунао је и колико би, до данас, могло да буде угодника: 28 милијарди.

Поткровље

Најпривлачније је обећање које поводом загробног живота даје ислам: у Курану се Ган Еден описује као

животних циклуса.” Тако је у хиндуизму, по коме има много рајева. „Постоји рај Индре, рај Шиве, рај Вишнуа (Ваикунта). Све су то пријатна места, с трпезама, лепотицама, божанским пехарницима. Но, када се та задовољства приведу крају, човек се враћа на Земљу. Наиме, циљ је да човек из живота у живот постане све бољи, да постигне коначно ослобођење, које је заправо укидање живота.

Нирвана

Слично је и схватање у класичном будизму (6. век пре наше ере): Буда не говори о ономе што долази „после” зато што је битно једино ослободити се бола постојања. Срећа, то јест нирвана, јесте крај сталних поновних рођења, ништавило. У познијим историјским раздобљима Буда задобија и одлике божан-

Хришћански Рај описује се у Постању и Откривењу Јовановом. Међутим, и после Библије, многи светитељи и теолози бавили су се овом темом.

- И за Јевреје, осим Старог завета, важи литература настала после Библије, то јест оно што су писали рабини.

- Главни извор за муслимански Рај је, наравно, Куран.

- Источњачке религије, напротив, немају само један свети текст. Будисти су, на основу Будиног учења, утемељили многе школе, а свака од њих је сачинила своје сутра (свете текстове). О Рају говори школа амидиста.

- И хиндуизам се дели на многе школе. Све оне следе Бхагавадгиту, а уз то још свака од њих има властите сампрадаја традиционалне текстове. Хиндуисти верују да божанство нема само један облик, већ има безброј облика. Сваком од њих дато је име: Шива, Вишну, Кришна су најпознатији.

- Кинески таоизам има за циљ бесмртност и указује на низ практичних начина да се она достигне. Основна књига је Тао-те Ђинг.

- Амерички Индијанци немају један свети текст, него легенде, углавном усмено предање■

место опипљивих сласти. Изабрани могу да уживају у воћу, меду, бираном вину, купању у најчистијим изворима, и у многим девицама, хуријама, да би дани што радосније протицали. „Но, када Господару упућујете молитау, тражите од њега Фирдаус, јер то је највиши и најбољи спрат Раја”, рекао је Алах. Фирдаус је, практично речено, поткровље муслиманског Раја, који је замишљен као осмоспратна палата на чијем је врху Божји престо.

„Овим религијама заједничко је схватање по коме се рај, од места првобитног изгубљеног савршенства претвара у место коначног савршенства”, објашњавају историчари религије, „У источњачким учењима, међутим, влада схватање да је време кружно, па Рај није завршни стадијум, него се кроз њега само пролази, између разних

ства, те својим просветљеним одабраницима показује своје краљевство потпуног савршенства, Чисту земљу. У амидизму, једном од будистичких праваца, Чиста земља састоји се од језера, цветова лотоса, гајева од драгог камења, вилинских вртова и небеске музике. Но, то је изузетак: „Доиста, амидизам описује и једног Буду који је веома човечан, добар, брине о нама, те нас избавља, одводи у Чисту земљу. Једном речју, веле историчари религије, врло је близак хришћанству”. Можда је то и разлог што је онедавно популаран на Западу. Како би иначе једна култура попут наше, на коју је хришћанство снажно утицало, могла да прихвати класични будизам, по коме је најдубља стварност празнина, а срећа ништавило?■ М. П.

ПРОЧИТАЈ ПРОСКИТАЈ

Ијан и Тереза после операције

БАЈКА СА ИНТЕРНЕТА

– Да ми је пре годину дана неко рекао да ћу у року од дванаест месеци упознати жену свог живота, да ћу се преселити због ње у Америку, оженити се и спасти живот својој жени, питао бих га шта то бунца – каже Ијан Флеминг, двадесетједногодишњи службеник у једној провинцијској школи у Енглеској.

Све је почело када је једне вечери преко Интернета успоставио везу с девојком која се

жић и зимски одмор проведе у кући њених родитеља у Америци.

После четрнаест дана Ијан је запросио Терезу. Она је са радошћу пристала. Ијан се потом вратио у Енглеску да би о скорој женидби обавестио своју породицу, а три месеца након тога авионом је отпутовао за Америку. Желео је да буде присутан када Терези буду одстрањивали пресађени бубрег који је све више отказивао.

Крај као у бајци: венчање Ијана и Терезе

представила као Никита. Брзо су установили да обоје занимају исте књиге, да уживају у истим филмовима, да воле исту музику. Тек после недељу дана Ијан је дознао право име своје саговорнице. Зове се, казала је, Тереза и тешко је болесна, бубрези су још пре неколико година почели да отказују, један бубрег јој је пресађен, али њен организам већ га одбацује...

– И поред тога, није очајавала – каже Ијан.

Изменили су ускоро телефонске бројеве, а затим и фотографије. Најзад га је Тереза позвала да Бо-

– Било јој је веома лоше – каже Ијан. – Очигледно, било је неопходно што пре наћи одговарајућег даваоца бубрега.

У очајању, пријавио се на преглед мада су изгледи да он, који с болесницом није био ни у каквом крвном сродству, буде одговарајући давалац били равни нули. Испитивања су, срећом, показала сасвим супротно.

Двострука операција одмах је извршена и тај захват трајао је седам сати. Опоравак је био и успешан и брз. Сада већ свакодневно иду у шетњу заједно с Терезиним псом који се зове – Никита■

К. В.

СВЕ САМЕ ТРОЈКЕ И ЧЕТВОРКЕ

Септембра месеца у „Дунавским колибама“ у Новом Саду одржан је скуп једнојајних близанаца из целе наше земље. Слични скупови, али само тројки и четворки, одржавају се два пута годишње у Немачкој.

Кад се пет породица које везује пријатељство нађе, нема у томе ничег необичног. Али, када се два пута годишње састану Бринкерови, Индорфови, Биргерови, Фрезеови и Присови, онда је то увек нешто посебно јер њих не везује само пријатељство већ на изврстан начин и иста судбина. На те састанке они доводе двадесет три детета, све саме тројке и четворке.

Терезија Бринкер сећа се дана кад јој је лекар саопштио да треба да очекује тројке. – У првом тренутку била сам изнена-

ђена. Следећа мисао ми је била да ћемо мој супруг и ја већ некако успети да их одгајимо. На другом прегледу ултразвуком од тројки су постале четворке. То је тек било право изненађење! А онда сам се насмејала при помисли како ће мој муж разрогачити очи кад чује ову новост.

Земљорадник Алфонс Бринкер умало није пао од запрепашћења, али је, чим се мало прибрао, почео да се радује толиком прираштају у породици. Алфонс Млађи, Клаус, Кристијан,

Хајке и Бернд Биргер са својим кћеркама: Штефани Андреом, Јулијом, Мајке и Саром

и Петра дошли су на свет здрави као дрен.

Хајке Биргер у почетку није могла да се помири с тим да ће одједном добити три бебе.

– Уплашила сам се – каже она – јер сам већ имала две кћерке.

– Погледајте их! Зар није лепо осећање имати у крилу троје деце?!

После неколико седмица Хајке Биргер родила је три кћерке: Јулију, Мајке и Сару.

Елке Индорф била је већ у болници кад је упознала мајку четворки Терезију Бринкер која се управо породила. Гледајући бебе, Елке је, каже, чак осетила извесно разочарање кад је родила „само“ троје деце: Торбена, Хендрика и Анику.

Хајке и Бернд Фрезе, родитељи Морица, Данијела и

Уживање у снегу: Бринкерови деца и вук на санкама Биргерове девојчице и своју сестру Петру

У једним новинама прочитала је вест о четворкама Терезије Бринкер и, мада је није познавала, отишла је да је посети и распита се како се сналази с толиким бебама. Срећни отац Бринкер ставио је будућој мајци три од своје четири тек рођене бебе у крило рекавши.

Мариелене, преко огласа су тражили породице са више деце с којима би могли да измењују искуства. Тако су најпре упознали Биргерове и касније и остале три породице.

Пет породица с тројкама и четворкама већ су се на првом састанку и договориле да се редовно налазе два пута годишње. И изјављују:

– Када бисмо сада могли да накнадно бирамо, не бисмо ништа променили ■

К. В.

РИБА У АУТУ – ОПАСНОСТ НА ПУТУ!

Оно што једног возача чини добрим јесте осећај одговорности, поштовања правила вожње, али и зодијачки знак. Тако бар тврди Санди Дан, директор осигуравајућег друштва „Тачлајн“ из Лондона.

Једно истраживање које је спровела ова установа потврдило је да постоји веза између зодијачког знака и саобраћајних удеса тако да ће „Тачлајн“, највероватније ускоро, почети да издаје полисе које садрже и такозвани зодијак-фактор.

Кад су, међутим, председника Удружења британских осигуравајућих друштава упитали да ли возачи који су се показали као најпоузданији могу да рачунају на неки попуст на полису, одговорио је: – Кад су износи у питању, ту чврсто стојимо на земљи!

Шта је показало спроведено истраживање? Какви су возачи Бик или Јарац, Девица или Ован? ■

БЛИЗАНЦИ

(21. мај – 20. јун)
Нису поуздани возачи, а уз то су и дозлабога нестрпљиви.

РАК

(21. јун – 20. јул)
„Средња категорија“ – убележили су им.

ОВАН

(21. март – 20. април)
За воланом заслужује једва 3+!

БИК

(21. април – 21. мај)
Ретко доживљавају незгоде на путу, али баш њима најчешће краду возила.

ЛАВ

(21. јул – 21. август)
Цар је цар, па и за воланом!

ДЕВИЦА

(22. август – 22. септембар)
Нервозна и нестрпљива.

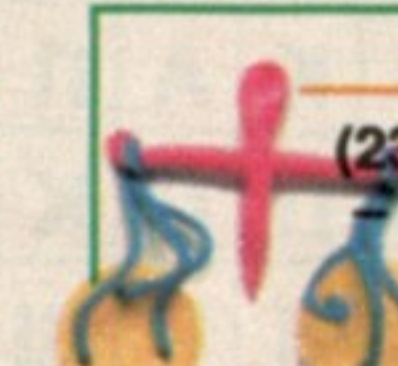

СТРЕЛАЦ

(23. новембар – 20. децембар)
Пун погодак. И пажљив, и вешт, и сталожен...

ЈАРАЦ

(21. децембар – 19. јануар)
Никада неће чути прекор да мало увуче роге. И не мора, то је возач тако рећи без мане!

ВАГА

(23. септембар – 22. октобар)
Невешта, невешта...

ШКОРПИЈА

(23. октобар – 22. новембар)
Не баш нарочит возач.

ВОДОЛИЈА

(20. јануар – 18. фебруар)
Чиста петица, кажу у „Тачлајну“.

РИБЕ

(19. фебруар – 20. март)
Како ствари стоје, Рибе на четири точка најгоре су се показале. Разлог: немарност.

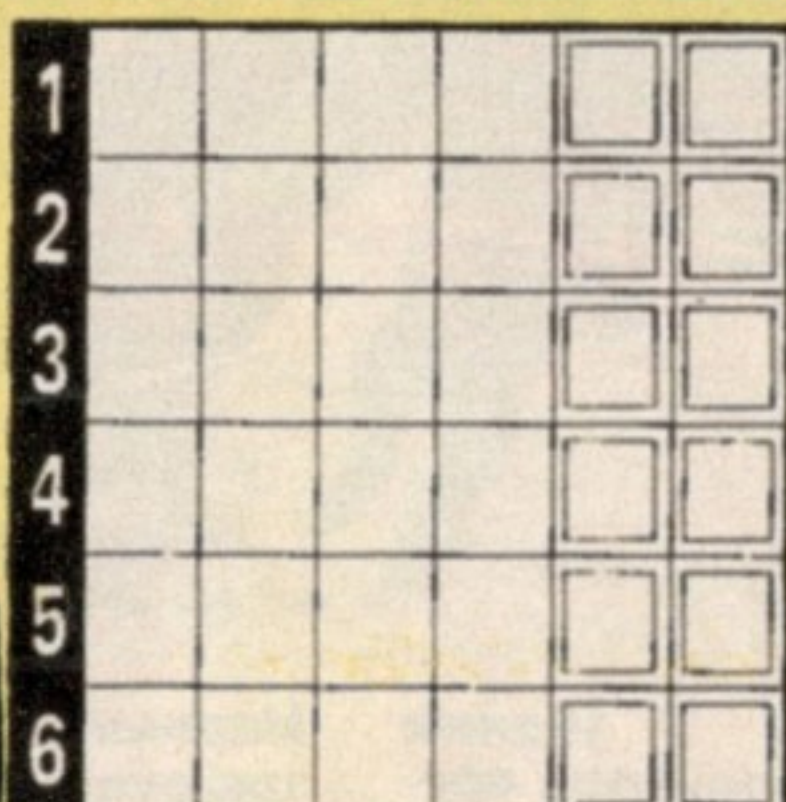
УКРШТЕНИЦА

ВОДОРАВНО: 1. Накит који се носи на прсту; 6. Жетелачка алатка; 8. Шеталиште поред мора; 9. Човеку верне животиње; 11. Славни шериф, Вајат; 13. Коњска снага (скр.); 14. Боја у картама; 16. Судијин помоћник (лат.); 19. Спремати се; 21. Име и презиме певача са слике; 25. Фабрика вештачког ђубрива; 26. Претварати у течну стање помоћу топлоте, топити; 27. Наризати, јадиковати; 28. Саламура, маринада; 29. Мазати смолом; 30. Гробари.

УСПРАВНО: 1. Поново одржати опело; 2. Јапанска миља; 3. Мужева мајка; 4. Отпадак од сена, трина; 5. Ауто-ознака Новог Пазара; 6. Символ силицијума; 7. Имати среће, поћи за руком; 10. Мушко име; 12. Паметан човек; 13. Калај; 15. Врста бојног отрова; 17. Река у Русији; 18. Сивило, сивоћа; 20. Символ ербијума; 21. Име шаховског велемајстора Евеа; 22. Проналазак; 23. Име блуз-певачице Тејлор; 24. Праотац Италијана.

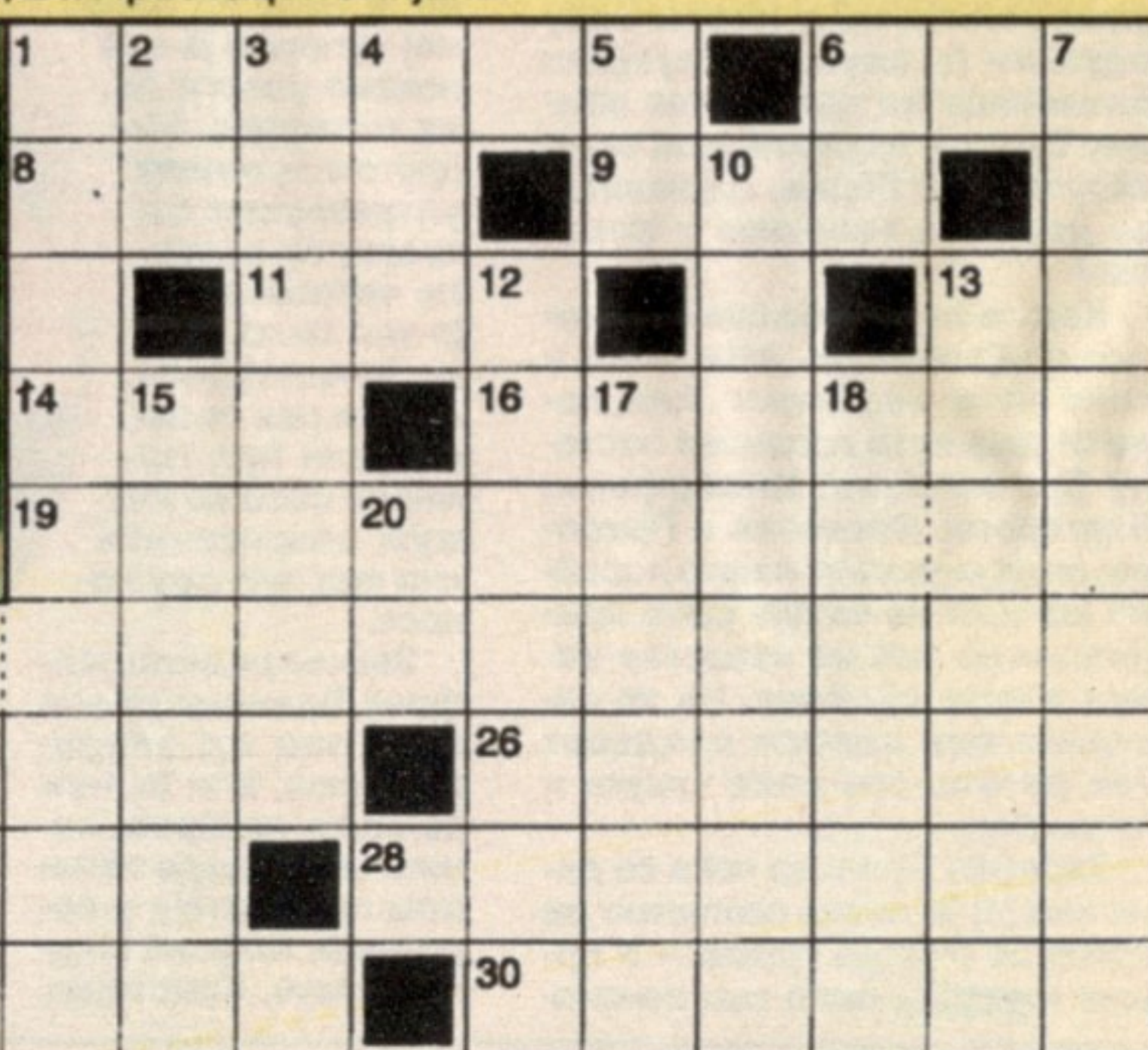
ИСПУЊАЉКА

А, БАЛ, ВА, ВИЋ, ДОР, ДРА, ЗАМ, КИД, ПИС, ПРЕ, ПРО, ПРО, РИН.

Тражене речи упишите водоравно. У означеним пољима добићете име и презиме наше глумице са слике.

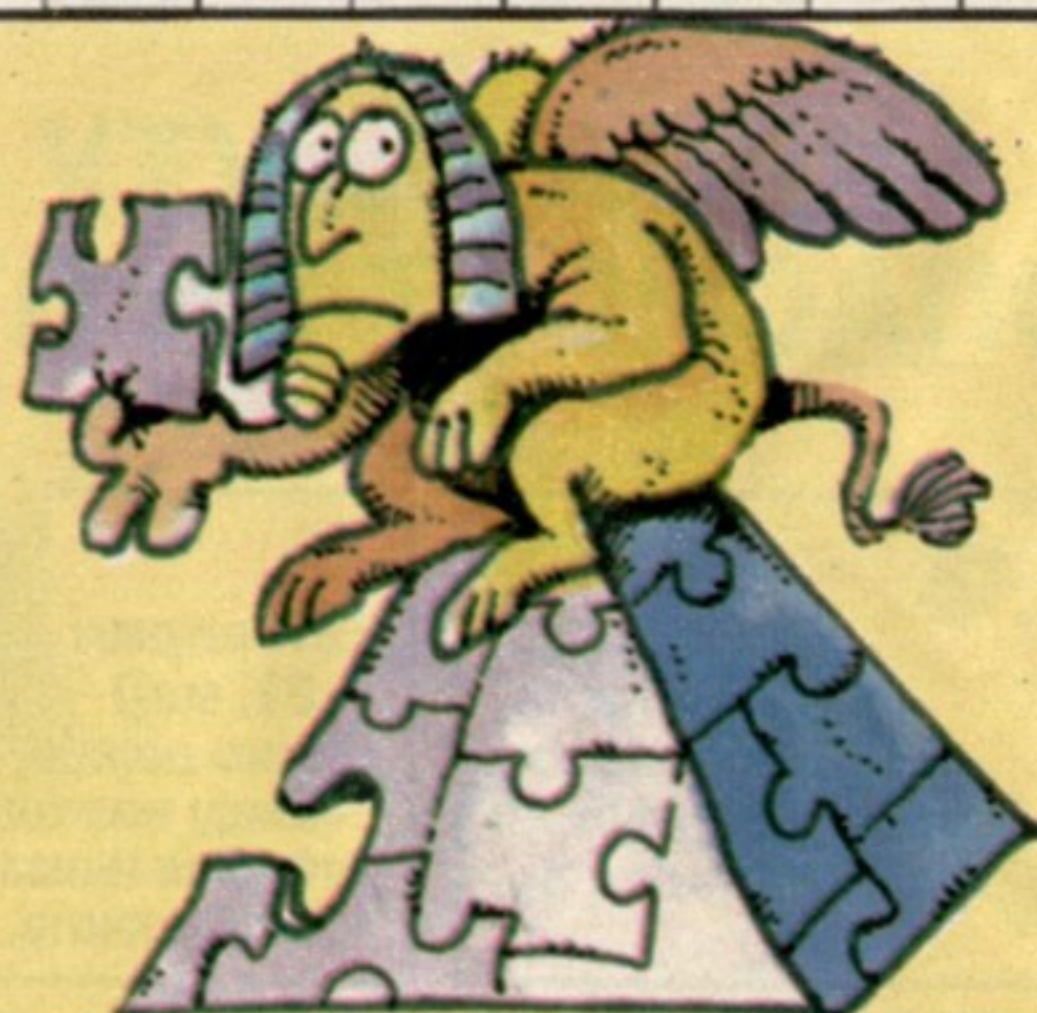
1. Правна норма; 2. Застој, обустава; 3. Продирање; 4. Лековита маст, мелем; 5. Припадник монголског племена; 6. Наша глумица, Милена.

ОСМОСМЕРКА

У осмосмерци нађите појмове из пописа (везане за спорт). Неискоришћена слова, читана редом, дају још један одговарајући појам.

АТЛЕТИКА, БАЗЕН, ВАТЕРПОЛО, ВЕСЛАЊЕ, ГЛИСЕР, ГОЛМАН, ДВОСЕД, ДИЗАЊЕ ТЕГОВА, ДРЕСУРА, ЕКИПА, ЗАЛЕТ, ЗВЕЗДА, ЗОНА, ИГРАЧ, ЈАХАЊЕ, КАНУ, КАРАТЕ, КЛИЗАЊЕ, КЛУБ, КОШАРКА, КРАУЛ, КРИКЕТ, КРОШЕ, НАВИЈАЧ, НАПАД, ОПРЕМА, ПЕНАЛ, ПОЕН, ПРЕПОНА, РАГБИ, РВАЊЕ, РЕКЕТ, СТАРТ, ТАБЛА, ТЕНИС, ТЕРЕН, ТРЕНЕР, ТРКАЛИШТЕ, ТРЧАЊЕ, ХАЗЕНА, ШТАФЕТА.

СПОЈИТЕ ПАР

1. Емир Кустурица	а. "Поп Ђира и поп Спира"
2. Дарко Бајић	б. "Рани радови"
3. Слободан Шијан	в. "Сабирни центар"
4. Александар Петровић	г. "Крај рата"
5. Пуриша Ђорђевић	д. "Подземље"
6. Соја Јовановић	ђ. "Буре барута"
7. Горан Паскаљевић	е. "Јутро"
8. Горан Марковић	ж. "Сеобе"
9. Драган Кресоја	з. "Ко то тамо пева"
10. Желимир Жилник	и. "Балканска правила"

А	В	О	Г	Е	Т	Е	Њ	А	З	И	Д	В	О	С	Е	Д	К
Т	Ј	А	Х	А	Њ	Е	Н	О	К	А	П	Р	Е	П	О	Н	А
Л	Р	Ш	Т	А	Ф	Е	Т	А	П	О	К	Т	Е	К	Е	Р	Р
Е	Г	Ч	З	Е	З	Е	Њ	А	В	Р	Ш	Р	Ф	С	У	Н	А
Т	О	И	А	А	Р	Е	Н	А	Е	И	Е	А	И	П	У	Е	Т
И	Л	Г	Б	Њ	П	П	Н	Ш	Л	С	Ј	М	Р	К	О	Р	Е
К	М	Р	К	Г	Е	И	О	А	И	С	Д	А	А	К	Е	Е	А
А	А	А	Л	У	А	Р	К	Л	А	Н	Е	П	Ч	Н	А	Т	Н
Б	Н	Ч	У	А	К	Р	Г	Е	О	Л	З	В	Е	З	Д	А	О
У	А	Л	Б	А	Т	Е	Н	И	С	Т	А	Р	Т	Е	Л	А	З

тридесет осам

ПОДНИКИ
ЗАБАВНИК

ДОМИНО

"Плочице" распоредите у мрежу тако да добијете исправну укрштеницу.

С	А	В
И	Ј	А
Н	А	Р

О	Д	Р
Р	К	Е
С	Р	Т

Б	Е	Р
■	Ш	А
А	К	■

А	Ф	И
У	Р	■
Т	Е	П

Р	О	З
Е	Л	А
Л	А	Ц

М	О	Н
А	■	Е
■	П	О

Р	Н	И
А	К	■
В	О	В

УКРШТЕНИЦА

У смеру стрелице добићете име стрип-јунака са слике.

К	О	С
В	■	В
А	Т	И

О	■	Ц
К	О	Р
■	Д	Е

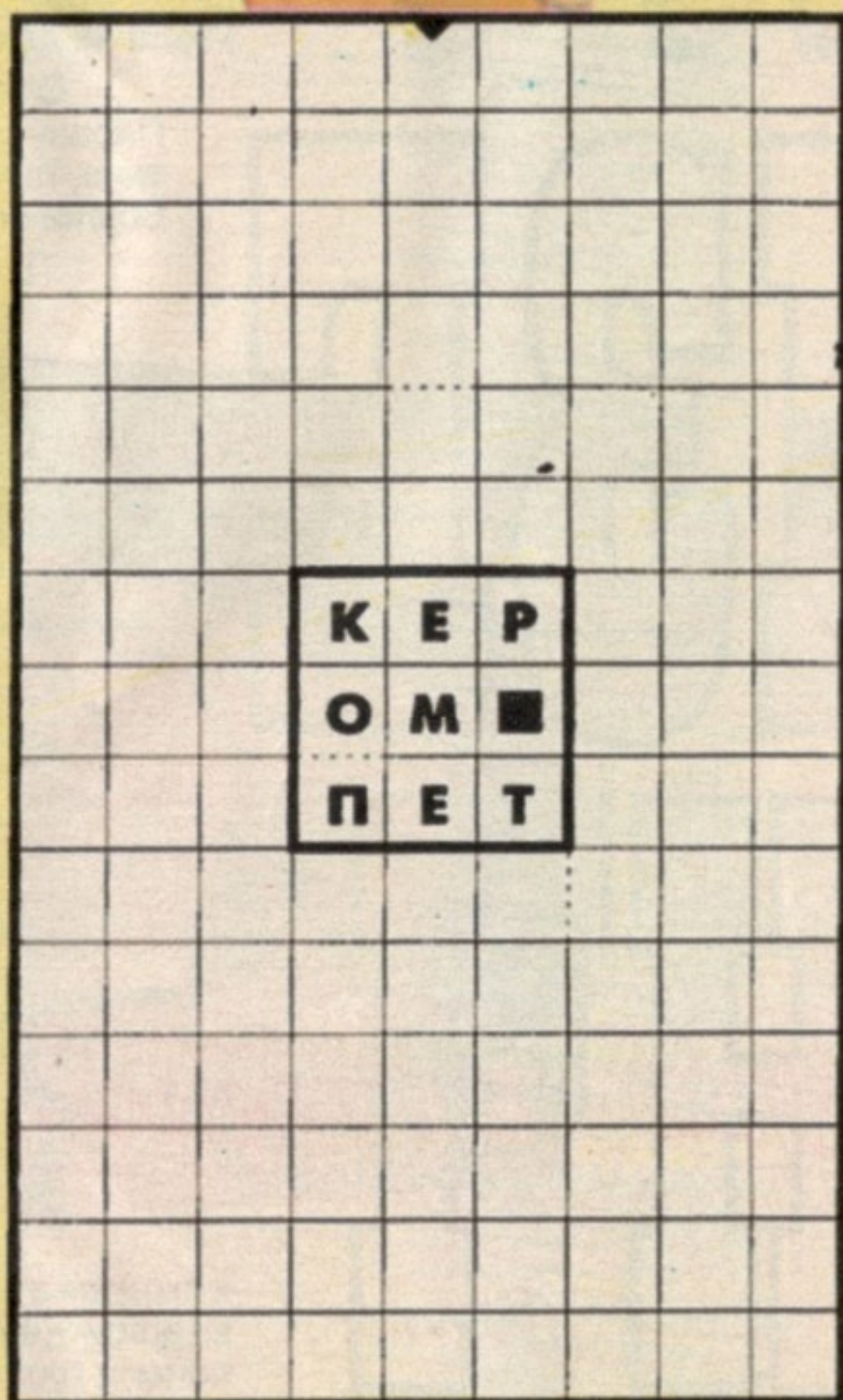
Н	К	А
Ц	У	Л
■	Л	Т

О	■	О
■	С	К
У	Ч	И

А	М	А
Р	■	М
А	Т	И

П	А	Р
А	Р	Т
Р	Г	■

И	Р	■
С	А	Л
Т	Х	■

ИЗБАЦИ УЉЕЗА

Један од знакова, по неком начелу, не спада у ову групу. Нађите га!

ПИТАЛИЦА

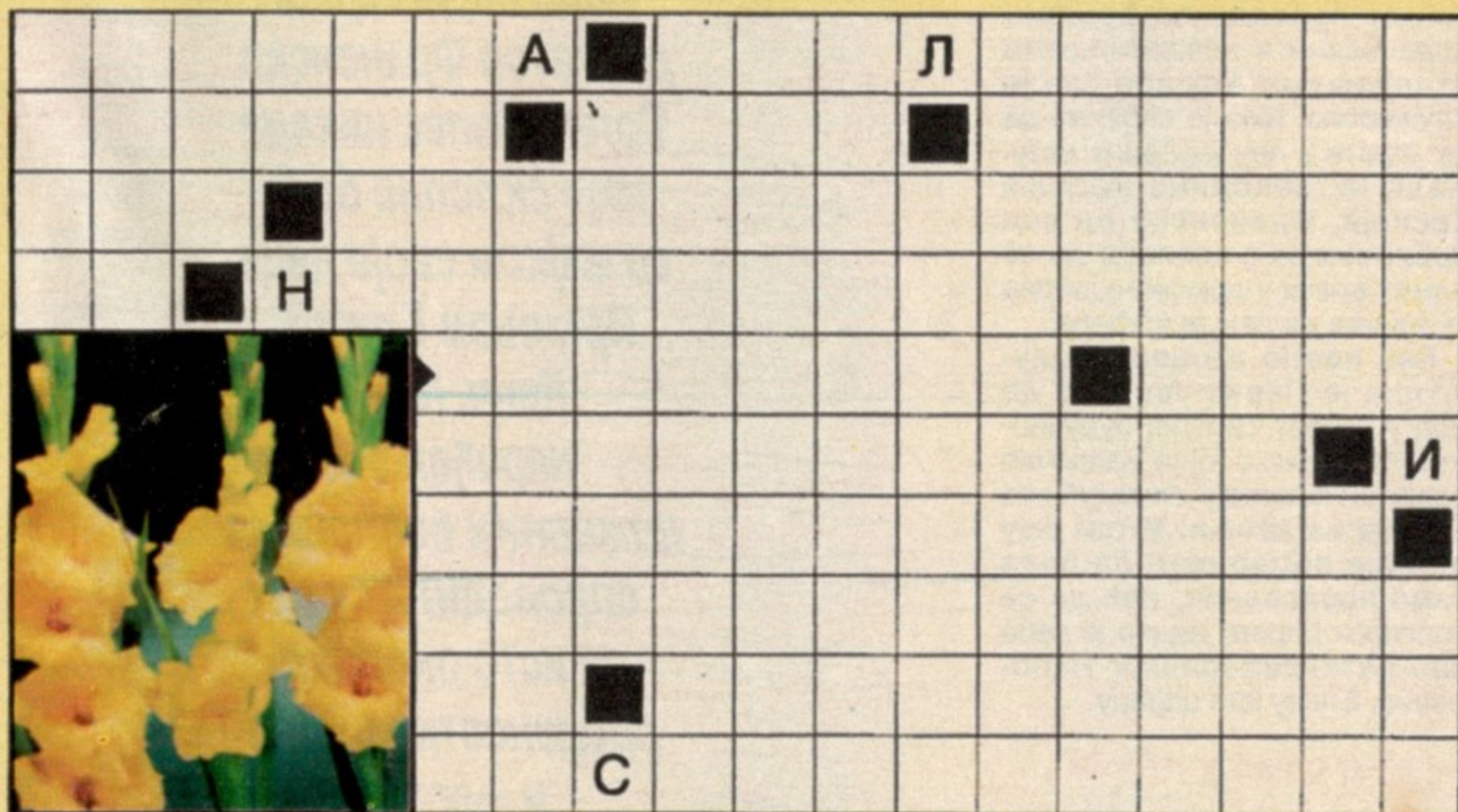

Ако славуј биглише, а орао кликће, која птица пућпуриче?

УКРШТЕНИЦА ЗА СТРПЉИВЕ

У смеру стрелице упишите назив цвета са слике. Укрштеницу даље решавајте уписујући речи из пописа и уцртавајући црна поља која недостају.

АВЕРС, АН, АРТ, ВА, ВИТАМИНИ, ВОК, ДОСИ, ЕВОРА, ЕН, ЕР, ЕТНА, ЕУТЕРПА, ИАЛ, ИНКА, ИНСЕКТИ, ИРЕАЛ, ИСПАРИТИ, ЛК, МОЛДОВАН, МОРАВА, НАГ, НАДОМЕШТАТИ, НАЛЕПИТИ, НЕМОРАЛНОСТ, ОВАР, ОДЛЕТ, ОМАШИТИ, ОМОТАВАТИ, ОРАСИ, ПЛЕТИСАНКА, ПОРЕДЕ, ПОСЛОДАВАЦ, ПРЕДГОВОР, ПРИМАР, ПРСТ, РА, РЕНА, РПЕ, САЛТО, СВЕТ, СОМА, СОМАЛКА, ТЕГ, ТРАТИНЕ, ТРЕНЕР, ТРИ, УРАН, ЦАРИТИ.

Био је 1. март 1870. године кад је једна млада и лепа жена, одевена по последњој париској моди, клекнула у блато крај обале реке Аквидабан недалеко од града Черо Кора. Затим је, клечећи, почела голим рукама да копа гроб за свог најстаријег сина и његовог оца, парагвајског диктатора Франсиска Солану Лопеса. Био је то крај њиховог заједничког сна — да постану цар и царица Јужне Америке.

Тај сан почео је шеснаест година раније када се у Паризу упознала са сином тадашњег председника Парагваја Карлоса Антонија Лопеса. Плавокошу ирску лепотицу Елизу Алишју Линч, коју су поредили са богињом Јуноном, Франсиско Лопес није привукао изгледом. Био је ниског раста, крушколике главе, спљоштеног носа и уста пуних потамнелих зуба од којих је највећи број предњих недостајао. Све у свему, ружан

НАЈБЕСМИСЛЕНИЈИ РАТ У ИСТОРИЈИ ЈУЖНЕ АМЕРИКЕ

ЛИНЧ

ЕЛИЗА ЛИНЧ

приликом повео је у шетњу до Наполеоновог гроба и рекао да је исти такав наручио за себе. Међутим, да није баш све тако како је говорио, уверила се кад је њихов брод после дуге пловидбе мутном реком пристао у Асунсион, главни град Парагваја. Престоница је била ружан и туробан град и она је истог часа одлучила да мора да буде поново изграђена. Цена је није занимала.

Франсискова породица — отац, мајка и две сестре — од главе до пете у црнини, изишли су да их сачекају. Добродошлицу су пожелели само Франсиску. Елизу нису хтели ни да погледају.

Обећања дата у Паризу, бар што се брака тиче, почела су да се топе. Бојећи се да се њена пре-

човек за којим се не би ни осврнула да није сазнала да је будући председник једне земље.

Брак са француским капетаном Ксавијером Картафажом за кога се удала са петнаест и напустила га са осамнаест година, немајући намеру да живот проведе по врелим, прашњавим и незанимљивим утврђењима Алжира где је службовао, није је спречио да се упусти у ову љубавну везу. Када је, неколико недеља касније, Франсиско од оца добио писмо с позивом да се одмах врати у домовину, и она је почела да пакује кофере.

Без имало жаљења напустила је Париз уверена да иде у сусрет светлој будућности. Франсиско јој је напричао бајке о Парагвају описујући га као рај на земљи. У том рају он није намеравао да буде само председник, већ да се прогласи царем: видео је себе као латиноамеричког Наполеона. Елизу као царицу.

Рај само у причи

Деветнаестогодишњој Елизи није требало дуго да се увери да он то озбиљно мисли. Док су били у Паризу, нештедимце јој је куповао хаљине, бунде, накит, изводио је у најскупље ресторане. Једном

четрдесет

Мада парагвајски
диктатор Франсиско
Солан Лопес никада
није склопио брак
са мајком своје деце
Иркињом Елизом
Линч, њена
наређења у
државним пословима
спроводила су се
са исто онолико
преданости колико
и његова

коморска пустоловина не заврши неуспехом, Елиза је почела грозничаво да размишља шта ће. Најпробитачнијом јој се чинило да подстиче Франсисково самољубље и његову жељу да, пошто покори све земље Јужне Америке, седне на царски трон.

Франсиско, и даље очаран њеном лепотом, није томе одолео. Кад му је родила првог сина, пожurio је да јој сагради ружичастобелу палату, прву двоспратну кућу у Асунсиону. Међутим, то није битније променило Елизин положај, јер Франсискова породица и даље није хтела да чује за њу. Ни остале племићке породице нису је прихватале, странци такође.

Елиза је све то подносила стрпљиво, мада с горчином, а онда је куцнуо њен час. Карлос Антонио Лопес је умро и на његово место је као најстарији син дошао Франсиско.

Парагвајска мадам Помпадур

Најпре је саопштио Елизи да је од тог тренутка она прва дама Парагваја, а онда је то обзнанио целој земљи захтева-

јући да се према њој сви понашају са пуно поштовања, као да је његова права супруга.

За првих месец дана владавине Франсиско је ухапсио и прогнао више од хиљаду људи уверен да нису пријатељски расположени према њему. Међу њима је било и оних који су се својим понашањем замерили Елизи. Тако је, мало-помало, почело да се остварује упозорење које је на самрти изрекао Франсисков отац: „Да припази да оловком не изазове више невоља него мачем.“ Стари диктатор схватио је, изгледа, да је његов наследник направио нарави на челу моћне војне силе каква је била парагвајска живо буре барута. И у томе се није нимало преварио.

Чим је проглашена првом дамом, Елиза се потрудила да

и он ју је поставио за министра без портфеља. У међувремену су Аргентина и Бразил почеле да звецкају оружјем. Стешњен између њих и уплашен за своју независност, Парагвају се окренуо Уругвај. Две земље склопиле су савез.

Следећих неколико недеља Аргентина и Бразил били су на ивици рата. Франсиско се понудио као посредник, али све што је успео било је да свог савезника, Уругвај, гурне у рат с Бразилом.

Елиза је сматрала да је то, што се њих тиче, више него повољно. Пожуривала је Франсиска да и он нападне Бразил. Још увређен одбијањем Дом Педра, није се противио. Без објаве рата, Франсиско је послао војску на Бразил.

је, изгубивши главнину војске и највећи део морнарице, бачен на колена. Само чудо могло је да спасе Парагвај од пропасти. А Елиза је добро знала да се чуда не догађају.

Треће године рата њој је било савршено јасно да од царске круне нема ништа. Не желећи да остатак живота проведе у ратом захваћеном и упропашћеном Парагвају, почела је припреме за одлазак. Међутим, није намеравала да оде као пука сиротица. Док је Франсиско још водио битке у нади да ће постати цар, она је у Европу слала пошљике накита. Како је као министар и незванична председникова супруга имала приступ трезору, потрудила се да

Хумаита је пала 25. јула 1868. године, а убрзо су и многи други градови били у рукама бразилске војске. Франсиско се са Елизом, децом, мајком и сестрама повлачио према главном граду. У узалудном покушају да одбрани Асунсион, изгубио је 5000 људи.

Крај овом бесмисленом рату подстакнутом мишљу о стварању јужноамеричког царства дошао је првог дана марта 1870. године кад је бразилска коњица, предвођена генералом Камаром, ушла у град Чиро Кора у коме се налазио парагвајски диктатор. Када га је ађутант известио о томе, Франсиско је својим малобројним војницима наредио да направе живи зид како би се спасао бекством. Убијен је заједно са најстаријим сином. Последње речи биле су му: „Умирем са својом земљом!“

Кад је видела шта се дешава, Елиза је, са млађом децом, пожурила до кочије која је увек чекала спремна. Али, ни она није успела да побегне, Камаро је убрзо сустигао и вратио до места на коме је Франсиско лежао мртав.

Бразилском генералу у међувремену су се предале Франсискова мајка и сестре које су, само неколико сати раније, у наступу диктаторског лудила, осуђене на смрт.

И њих и Елизу Бразилци су истим бродом вратили у Асунсион. Тридесетпетогодишња лепотица није се искрцала јер је претила опасност да је жене главног града линчују. Одбивши да је преда привременој влади, генерал Камаро сместио ју је на брод за Европу сматрајући да је изазвала већ довољно невоља. Уосталом, и сама је смрала да се врати тамо.

За место боравка Елиза Алишја Линч изабрала је Лондон. Са иметком који је износио више од 300.000 фунти могла је да обезбеди себи више него пристојан живот. Лепа и отмена, брзо је постала омиљена у друштву, тим пре што је себе приказала као жртву велике неправде.

У Парагвај је отишла још једном покушавајући да се домогне новца који јој је Франсиско завештао тестаментом. Да ли је у томе и успела, нема података, али се зна да је било покушаја да се изведе на суд.

Умрла је 27. јула 1886. године. Са смртвоницом је коначно добила оно што је целог живота желела: да буде госпођа Франсиска С. Лопеса. На 144. годишњицу Франсисковог рођења, урна са његовим посмртним остацима пренета је у Асунсион, а потомци из њене ванбрачне везе са човеком који је желео да буде цар прогласили су је националном јунакињом ■

четрдесет један

Илустровао Брана Јовановић

многима врати мило за драго. Међу првима је био новоименовани британски амбасадор који је пожurio да изјави да нема намеру да призна „парагвајску Мадам Помпадур“.

Видећи да с њом нема шале, сви који некада нису ни хтели да чују за Елизу, пожурили су да јој изразе своје поштовање. Она је, наравно, блистала од среће. И управо кад је мислила да је на најбољем путу да оствари своје снове, Франсиско је затражио руку кћерке Дом Педра од Бразила! Срећом по Елизу, бразилски цар није ни помишљао да кћерку да човеку какав је био Франсиско.

Дом Педрово одбијање грдно је разјарило парагвајског диктатора који је постао љути непријатељ Бразила. Последица те мржње био је најбесмисленији рат у историји Јужне Америке. Озлојађени Франсиско поново се окренуо Елизи. Да би се искупио, почео је да је засипа новцем, али њој то више није било довољно: желела је да учествује у државним пословима

Потпуно неприпремљени, бразилски војници у утврђењима дуж реке Паране, којом је парагвајски диктатор пловио, бежали су бацајући оружје. Две недеље касније области којима је прошао биле су окупиране. У Асунсион је стигла вест о победи.

Крај сна о круни

Пресрећна Елиза потрудила се да тај успех обележи четворочасовном војном парадом. У међувремену је Франсиско, због напада и непоштовања међународних закона, од свих земаља суседа направио непријатеље. Стари савези су се распадали и склапали нови: дојучерашњи противници Бразил, Аргентина и Уругвај потписали су Уговор о тројном савезу одлучни да стану на пут Франсисковој жељи да потчини све земље Јужне Америке. Али, сукоб за који се мислило да ће брзо престати потрајао је пуних пет година, од 1865. до 1870. Франсиско

четири велика ковчега пуна златника укрца на један италијански брод. Нико се томе није успротивио јер су се – како је своју владу извештавао британски амбасадор – „њена наређења спроводила беспоговорно и са толико преданости као да су председникова.“

Она још није намеравала да напусти земљу. Напротив, придружила се Франсиску чији се штаб налазио у Хумаити и приређивала ручкове којима нису недостајала ни најбоља француска вина.

Прогнана, али богата

За разлику од Елизе, Франсиско је био на ивици живаца тражећи утеху у алкохолу. У тим тренуцима био је сумњичав према свима сем према жени која му је родила седморо деце, па је хапсио, мучио и убијао без милости. На мети су се нашли чак и чланови најуже породице.

ПРИПРЕМА
ЈОВА
РАДОВАНОВИЋ

ИЛУСТРОВАО
ДОБРОСАВ
БОБ
ЖИВКОВИЋ

КОЧИЈЕ БЕЗ КОЊА

Волим
аутомобиле,
нарочито старе.
Зато те молим
да напишеш ко
је и када
измислио први
аутомобил и
како је
изгледао?

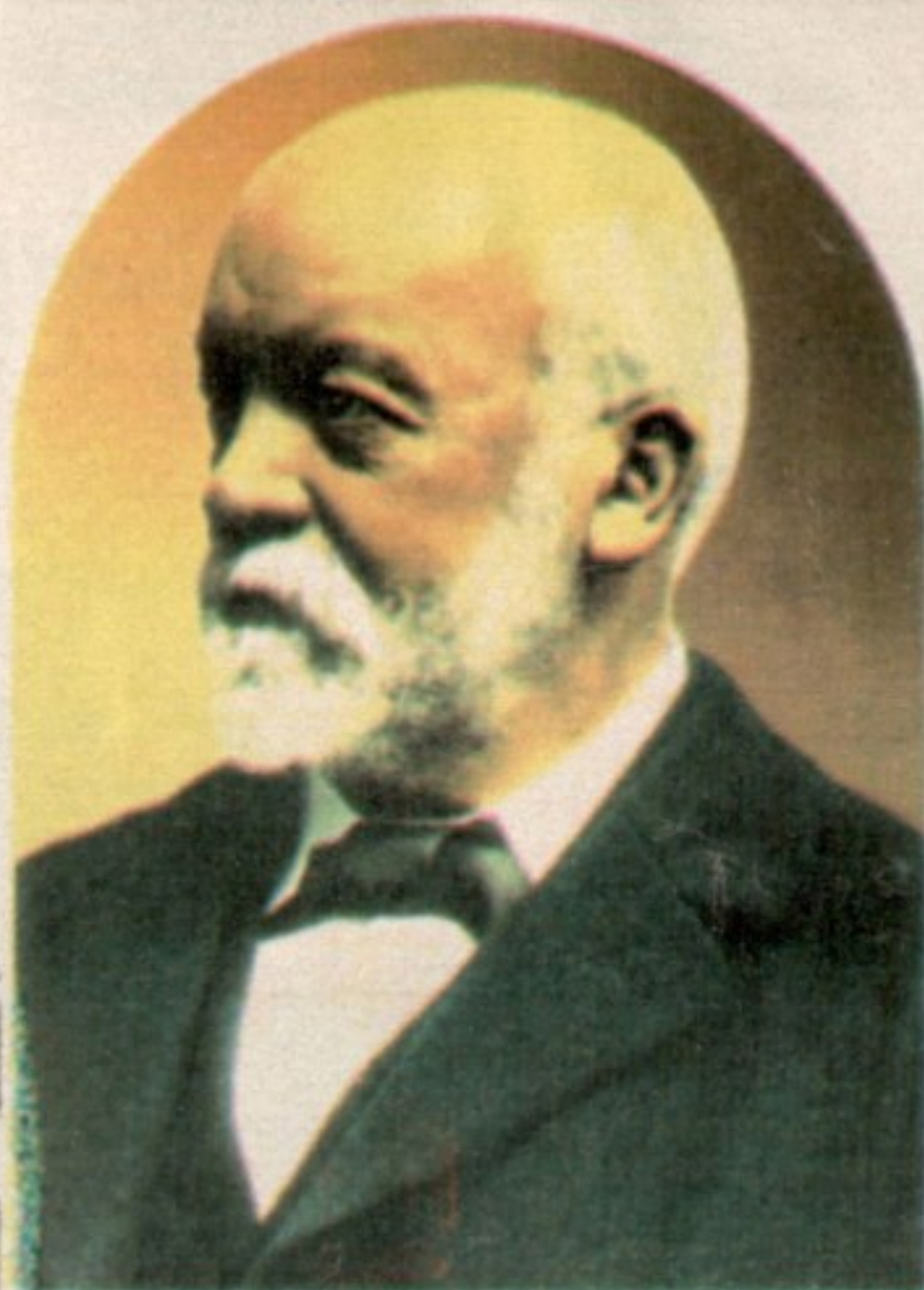
ЈАСНА
РАДОШЕВИЋ
Вршац

Средином 19. века немачки инжењер Николаус Ото пронашао је клипни мотор са унутрашњим сагоревањем. За погон је употребио лако гориво: бензин, бензол и слично, па се и мотор назива – бензински или Отов мотор. Николаус Ото живео је од 1832. до 1891. године.

Био је то, међутим, само један од услова за настанак аутомобила. Требало је осмислити још преносни систем да би се аутомобил кретао, „везати“ преносни систем за мотор, измислити кочиони систем и низ других појединости. Наравно, први аутомобил требало је направити руком, са скромним алатом, а пошто је био „првенац“ није могао да изгледа ни приближно данашњем аутомобилу. Човек који се осмелио да то учини био је Готлиб Дајмлер. Он је бензински мотор уградио у кочије, придодаво описане неопходне „ситнице“ и први аутомобил угледао је светлост дана 1886. године. Исте године, али на другом крају Немачке и независно од Дајмлера, аутомобил – кочије без коња – направио је један други заљубљеник у мотористику, Карл Бенц. Дајмлер је убрзо основао прву фабрику аутомобила у свету у месту Канштат близу Штутгарта. Током 1900. године фабрика је изменила име у „Мерцедес“. Каснијим спајањем са Бенцовом фабриком настао је велики произвођач аутомобила – „Мерцедес Бенц“. Дајмлер је умро 1900. у шездесет шестој години, а Бенц 1929. у осамдесет петој години.

Први аутомобили развијали су брзину од неколико километара на сат. Како је њихово усавршавање брзо напредовало, већ крајем 19. века највећа брзина достизала је 50 до 60 километара на час, а живот аутомобила кренуо је другим током ■

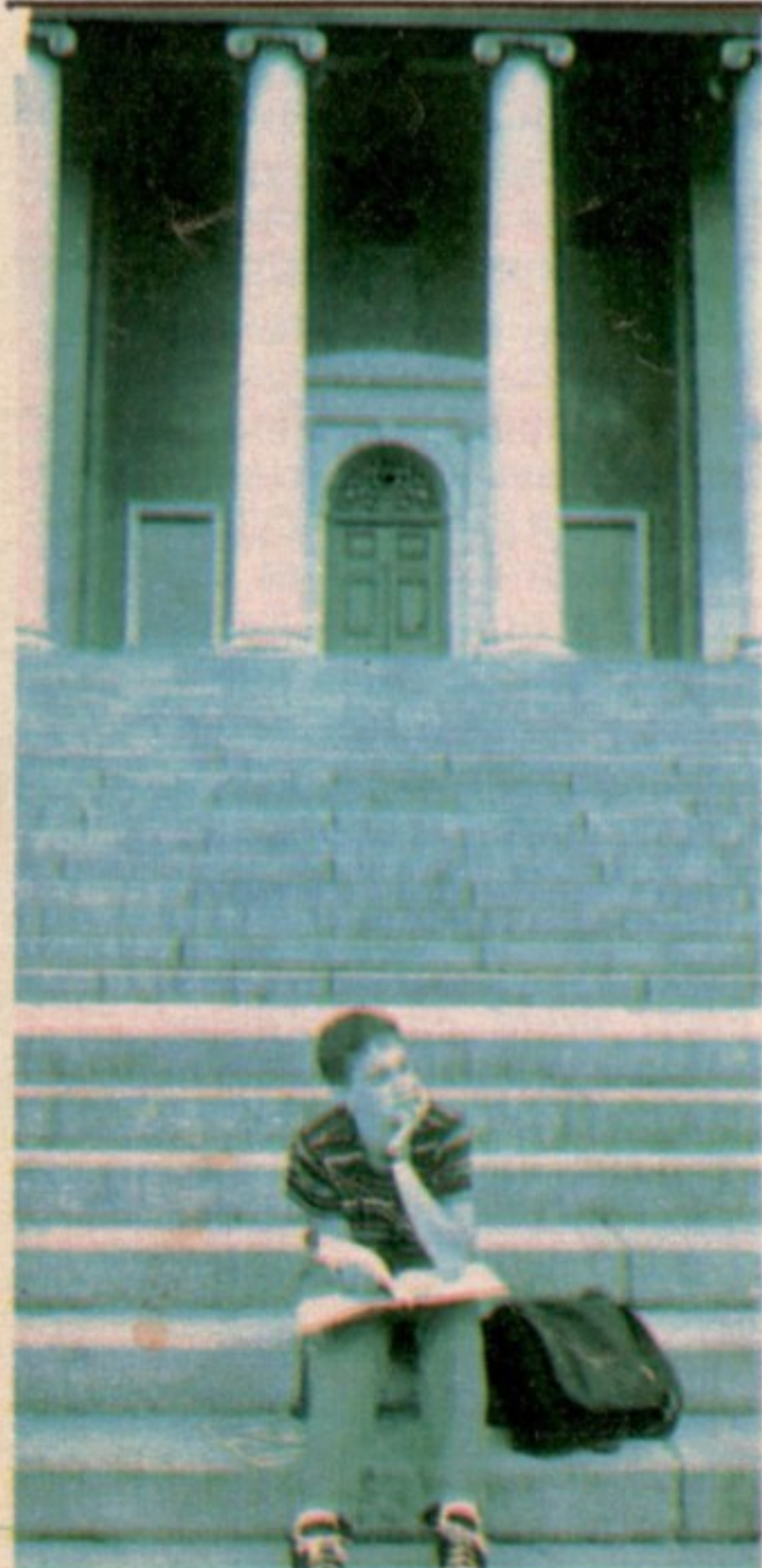

Готлиб Дајмлер

Карл Бенц

НАЈВЕЋА БИБЛИОТЕКА НА СВЕТУ

Волео бих да ми
одговорите где се
налази и са колико
књига располаже
највећа библиотека на
свету.

СТАНИСЛАВ Р.
Аранђеловац

Највећа на свету је Конгресна библиотека која се налази у главном граду САД, Вашингтону. Ова библиотека основана је 24. априла 1800. године. Тада се читав фонд састојао од само једног пакета књига, а данас Конгресна библиотека има више од 100 милиона наслова, и тај број се сваког дана увећава за нових седам хиљада.

Зграде ове библиотеке имају ви-

ше од 26 хектара корисног простора, а књиге су смештене на полицама укупне дужине од 860 километара. Посетиоцима и љубитељима књиге свакодневно је на располагању 27 читаоница и један музеј. У њему се, поред осталих ретких предмета, налази прва библија коју је штампао Гутенберг и пет Страдиваријусових виолина.

Последњих десетак година ова библиотека се бави и сакупљањем филмова, касета и CD снимака из читавог света.

Конгресна библиотека има око три милиона читалаца годишње. Њима су доступне књиге и публикације на око 500 језика. Читаоцима једино није дозвољено да из библиотеке изнесу било коју књигу. Ово строго правило важи и за председника Сједињених Америчких Држава ■

ЗМИЈА РЕКОРДЕР У ГЛАДОВАЊУ

Занима ме која
животиња може
најдуже да
издржи без
хране?

ТИБОР Н.
Суботица

ЗАНИМА ГА ЕРИТРЕЈА

Драги „Забавнице“, читам те од 1997. године. Имам 11 година. Желео бих да нешто напишеш о Еритреји, држави која је створена пре неколико година.

**БОРИСЛАВ
ЧАБРИЛО**
Нови Сад

Еритреја је држава у источној Африци. Она се налази између Црвеног мора и држава Судан, Етиопија и Джибути. То је, иначе, планинско подручје, са топлотом и сувом климом. Еритреју углавном насељавају номадска племена, али има и нешто становништва које се бави земљорадњом. У низијским пределима налази се неколико градских насеља, међу којима је највећи главни град, Асмара.

После неколико стотина година проведених под турском влашћу, Еритреја је 1890. године постала италијанска колонија. Године 1962. Етиопија је прикључила Еритреју својој држави. Становништво Еритреје водило је дуготрајни рат за независност коју је извојевала 1993. године.

Ова, најмлађа афричка држава, уређена је као република, простире се на 121.144 km² и има око 3.200.000 становника ■

ни тигар” чија су једина храна младунци птице бурнице. Током неколико недеља она пустоши гнезда, а онда гладује до идуће године у исто време.

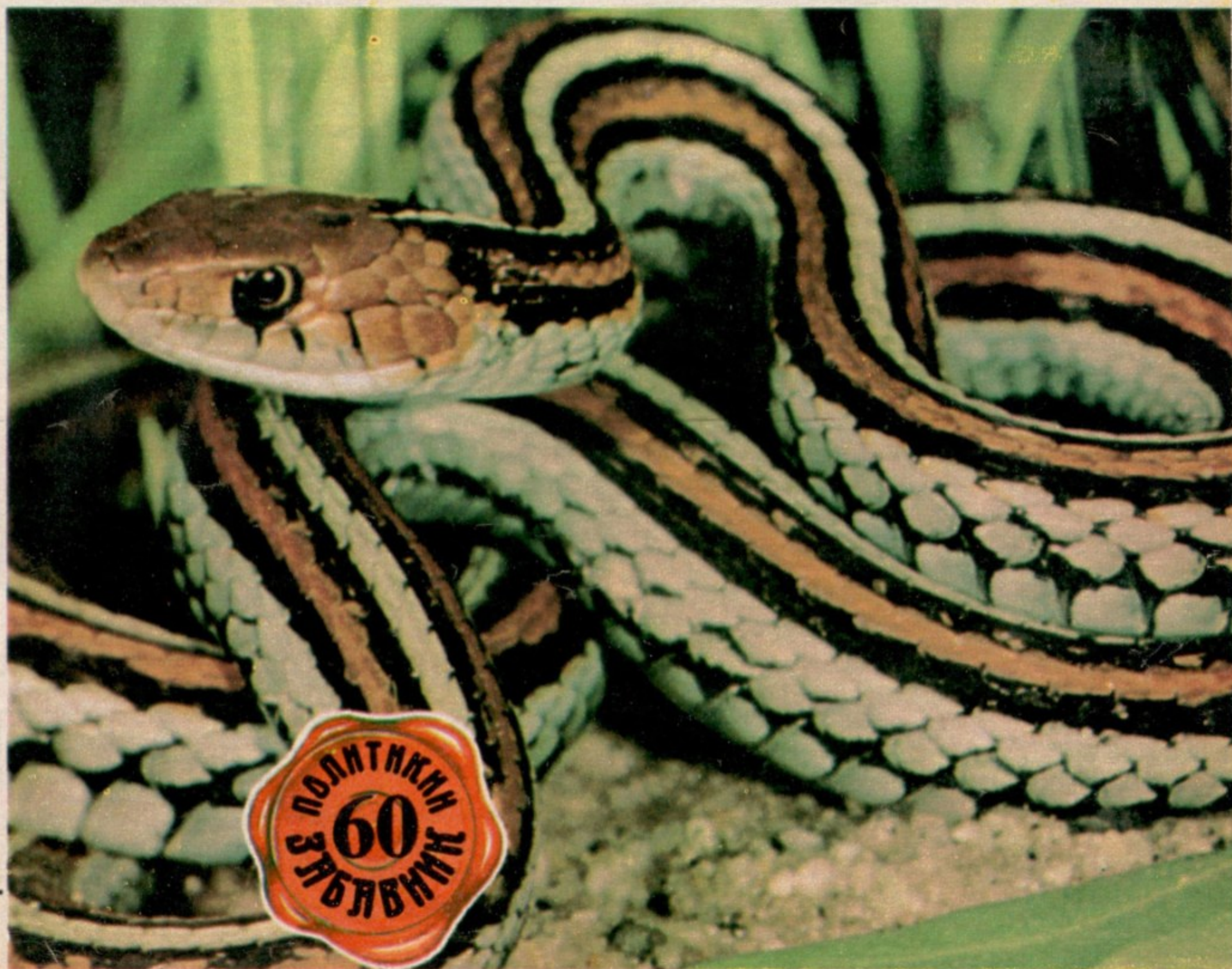
Како змије толико дуго могу без хране? Одговор на ово питање се крије у чињеници да оне, за разлику од људи, других сисара и птица, нису топлокрвне животиње. Зато им није потребно много енергије. Поред тога, већина змија има масне наслаге у телу, као резерве хране. Исто тако, треба знати да су неке змије у стању да одједном поједу чак 400 пута већу количину хране од тренутно потребне (у Африци је забележен случај да је један питон прогутао целу импалу тешку 60 килограма) ■

Међу свим кичмењацима рекорд, од пре неколико година, држи змија врсте „хаву“ која је у једном јапанском зоолошком врту гладовала чак три године и три месеца. Постављајући тај невероватни рекорд ова змија је изгубила више од половине своје тежине, али је ипак порасла у дужину.

У поређењу са овом рекордерком, оно што је успело неким њеним сродницима у франкфуртском зоолошком врту изгледа доста скромно. Тамо је, рецимо, једна габун-шарка гладовала две и по године, а један питон две године и девет месеци.

Узроци гладовања код змија врло су различити (најчешће друго стање и пресвлачење кошуљице). Неке су самим начином живота присиљене на дуг пост, као, рецимо, афричка змија јајара која се храни јајима птица али до њих ретко долази. На малим острвима близу Тасманије живи змија „др-

ИНДИЈА ВОДИ, ИСПРЕД САД

Да ли се зна у којој земљи излази највећи број дневних новина?

СОЊА И ТАЊА
Нови Београд

У Индији, другој најмногољуднијој држави на свету после Кине, на киосцима се појави чак 2300 дневних новина. На другом месту су Сједињене Америчке Државе у којима је дневна штампа заступљена са 1586 различитих издања. Потом следе Турска са 399, Бразил 373, Немачка 355, па Русија са 339 дневних листова. То што има толико различитих листова на киосцима, не значи и њихове велике тираже. У Америци се, рецимо, само четири дневна листа продају у преко милион примерака.

А где је највећа потражња за дневним новинама? У којој земљи ће, од 1000 становника, највише њих одвојити новац за штампу? У Хонг Конгу – 819 грађана, потом следе Лихтенштајн са 700, Норвешка 606, Јапан 576... ■

И КИТОВИ-УБИЦЕ ГОВОРЕ

Недавно сте писали које птице су у стању да подражавају људски говор, а ја бих волео да знам да ли постоје животиње које имају сопствени језик.

АЦА ЛАЗИЋ
Панчево

Дуго се сматрало да моћ артикулисаног говора, поред човека, имају још само шимпанзе и фоке. Међутим, захваљујући вишегодишњем истраживању Џона Форда, чувара у ванкуверском акваријуму, недавно је утврђено да и китови-убице говоре. И не само то, него имају и одговарајуће дијалекте.

Џон Форд је проучавао заједнице ових китова у водама Тихог океана, недалеко од Британске Колумбије и државе Вашингтон. Стрпљивим истраживањем (снимао је њихов говор са дна чамца) Форд је утврдио да се речи китова-убица састоје од звиждука и разних поклика. Свака породица има језик од 12 различитих и неупадљивих крикова. Неки од тих крикова су заједнички свим породицама ових китова, а неки се битно разликују.

По томе је Џон Форд закључио да постоје различити дијалекти, али и колико су сродне поједине породице. Оне кит-убице које су у блиском сродству говоре дијалектима међусобно сличним

као што су слични говори Енглеза и Американаца, а породице чији говор нема готово ништа заједничко, по Форду, подсећају на „разговор“ Енглеза и Јапанаца ■

Кит убица

КАД ПОЧИЊЕ НОВИ МИЛЕНИЈУМ?

Драги „Забавниче“, у великој сам дилеми. Стално слушам на телевизији да трећи миленијум почиње 2000. године. Али, исто тако, многи причају да ће прави почетак бити 2001. године. Молим вас одговорите ми што пре, јер ће нова година стићи за пар месеци.

ФИЛИП С. Београд

БРАНИТЕЉИЦА ЉУДИ

Можете ли да ми одговорите како је настало име Александра?

АЛЕКСАНДРА П.
Чајетина

Име Александра, као и мушко Александар, грчког је порекла. Оно је настало од две речи алексин, што значи бранити и андрос, чије је значење човек. Дакле, у слободном преводу, твоје име означава бранитељицу, односно бранитеља људи, народа ■

ПОЛИТИКЛА

ДАН ПОЧИЊЕ СА “ПОЛИТИКОМ”

О тој, не само твојој дилеми, драги Филипе, већ смо писали. Ипак, пошто се долазак 2000. године заиста доста приближио, поново ћемо објаснити о чему је реч.

Строго математички и календарски узевши, нови миленијум почиње 2001. године. Међутим, како се на промену прве цифре у том броју „чека“ пуних хиљаду година, није никакво чудо што многи, па и неке званичне установе, желе да већ 2000. годину обележе као долазак новог миленијума ■

ГЉИВАМА У ЧАСТ

Ваш сам верни читалац откако сам научила да читам (од треће године). У неком од прошлогодишњих бројева „Забавника“ мама и ја смо читале о Удружењу гљивара из Ваљево које сваке године, прве недеље октобра, прави излет и брање гљива на Дивчибарама, али нигде нисте поменули адресу или број телефона ради даљих обавештења. Молим вас да то објавите што пре.

МАРИЈАНА ШВАБИЋ
Шабач

И ове године, прве недеље октобра (2. и 3.) на Дивчибарама је одржана традиционална туристичка манифестација „Дани гљива на ваљевским планинама“. Зборно место и изложба, опет традиционално, били су у хотелу „Маљен“.

Иначе, адреса Гљиварског друштва Ваљево је Улица Андре Савчића 10, 14000 Ваљево, телефон 014/221-237, а председник Друштва је дипл. инж. Драган Томић.

Гљиварско друштво од ове године организује и стални наградни конкурс за најбољу колор фотографију гљива. Фотографија треба што верније да прикаже једну врсту у природи са што више видљивих елемената, односно пожељно је да на фотографији буде неколико примерака једне те исте врсте у различитим фазама развоја, а да буду видљиви шешир, дршка, листићи и други детаљи. Најбоља фотографија се награђује фото-опремом (минимална вредност 100 ДЕМ) и то сваке године на самој манифестацији на Дивчибарама. Рок за приспеће фотографија (може и више примерака) је до 20. септембра сваке године. За крај ваља додати још и да је уз фотографију потребно написати: име и презиме аутора, адресу и телефон, назив фотографисане гљиве и што ближе одредити место где је снимљена и то, наравно, послати на већ помињану адресу с назнаком „За конкурс за најбољу колор фотографију гљива“. Фотоси се не враћају, а Гљиварско друштво Ваљево стиче право коришћења фотографије с назнаком аутора.

Па, срећно!

РЕШЕЊА:

ИСПУЊАЛКА:

Исидора Минић (пропис, прекид, продор, балзам, Аварин, Дравић);

ОСМОСМЕРКА:

фудбал;

УКРШТЕНИЦА:

прстен, срп, риба, пси, о, е, Ерп, в, КС, пик, асесор, опремати се, Мики Јевремовић, азотара, талити, кукати, мари-нат, смолити, ракари;

СПОЈИТЕ ПАР:

1д, 2и, 3з, 4ж, 5е, 6а, 7ђ, 8в, 9г, 10б;

ДОМИНО УКРШТЕНИЦА:

парафинка, Артур, цул, рг, теп, лт, монодрама, а, еркер, м, посртати, ир, Кербер, „Саломе“, ша, тх, петак, о, црни кос, корак, в, в, девовати, Саво, ороз, Ија, скела, наручилац;

ИЗБАЦИ УЉЕЗА:

други у другом реду (ознака на камионима да превозе дужи терет; остало су знакови на саобраћајницама);

ПИТАЛИЦА:

препелица;

УКРШТЕНИЦА ЗА СТРПЉИВЕ:

Еутерпа, послодавац, тренер, Сома, Морава, наг, неморалност, ер, ан, надомештати, три, гладиола, прст, одлет, Евова, и, вок, испарити, Овар, витамини, ра, плетисанка, инскети, иреал.

Енигматске стране припрема:

ЕД „Ђорђе Натошевић“, Сомбор
Уређује Славко Бован

ЕКСПРЕС

кспресно
онстантно
вакодневно
рофесионално
ационално
нергично
игурно

...са "Политиком експрес",
у новом руху вечерњег листа!

на ствар по закону обавезно означавање имена

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

БРОЈ 2488

YU ISSN 0032-339X

Први број „Политикинот Забавника“ изашао је
28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни

уредник Зефирино Граси

Генерални директор

„ПОЛИТИКЕ А.Д.“ Хаџи Драган Антић

Оснивач и издавач

„ПОЛИТИКА“ А.Д.

Штампа

Штампарија Политике А.Д.
11000 Београд, Македонска 29

Заменик главног и

одговорног уредника Недељка Сташић

Ликовно графички

уредник Душан Глушац

Графички уредник

стипендиј Горан Војиновић

Редакција Олга Вукадиновић

Бојана Дожић

Слободанка Делибашић

Мина Илић

Петар Милатовић

Весна Минић

Вито Недељковић

Биљана Орловић

Љубомир Патрновић

Јова Радовановић

Весна Софреновић

Миленко Тодоровић

Бранислава Црномарковић

Слободанка Вујић

Зоран Петканић

Радоје Савић

Зорица Филиповић

Техничка редакција

Секретаријат

Дописници

„ПОЛИТИКЕ“

из иностранства

Дарко Рибникар (Њујорк),
Слободан Самарџија (Москва),
Жарко Ракић (Франкфурт),
Петар Мићковић (Пекинг)

Редакција

„ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК“

Македонска 29

11001 Београд, П. факс 124

Телефони

Секретаријат 3224-471

Редакција 3224-483

Техничка редакција 3226-620

центра 3224-191 и 3225-761

претплата 3228-776

Маркетинг агенција

Македонска 31/1, тел. 3220-645

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.

На основу мишљења Републичког секретаријата
за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. 1
1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

1 месец 78,00 дин. 3 месеца 234,00 дин. 6 месеци 468,00 дин.

Претплата на жиро рачун број: 40801-603-2-47280,

уз обавезну назнаку: „ПОЛИТИКА“ А.Д. – ПРЕТ-

ПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Полугодишња/возом: 136 ДЕМ или противвредност

осталих валута. Полугодишња/авионом: I група –

Европа: 216 ДЕМ. II група – Азија – Африка: 231

ДЕМ. III група – Америка – Аустралија: 242 ДЕМ

или противвредност осталих валута.

ПРЕТПЛАТА СЕ ВРШИ ПРЕКО: COM-

MERZBANK AG, FRANKFURT/M, FR GER-

MANY, SWIFT: COBADEFF, на рачун број: 1400

8871 196 00 DEM/WEXIM BANK, MOSCOW, RUSS-

IAN FEDERATION, SWIFT: WJSCRUMM, у ко-

ристу: /3011228 -025 / 07021747. Код уплате обавезно

навести: „СВРХА ПЛАЋАЊА“ – Претплата на

лист. Копију уплате обавезно послати на факс ++381

11 3228 776 или на адресу: „ПОЛИТИКА“ АД, 11000

Београд, 29. новембра 24/1, Yugoslavia.

• Уплате за ОГЛАС на горе наведени рачун, а

копију уплате на факс:

++381 11 3228 353 или ++381 11 3249 293

Годишњу претплату на лист не примамо.

Интернет адреса: <http://www.politika.co.yu>

Е. пошта: politikin.zabavnik@politika.co.yu

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржај

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржај

**НЕКИ У СТРАНИМ ЗЕМЉАМА
ПОСЕЋУЈУ МУЗЕЈЕ, МУДРИ
ОДЛАЗЕ У КРЧМЕ.**

Ерхарт Кестнер
немачки књижевник
(1904–1974)

**ЦРВ КОЈИ ВИСИ НА УДИЦИ
НЕ МОРА ДА БУДЕ ПО УКУСУ
РИБОЛОВЦУ, НЕГО РИБИ.**

Беате Ухзе
немачки предузетник
рођен 1919)

**ЧЕСТА ЉУБАВ НА ПРВИ
ПОГЛЕД НИЈЕ СЛУЧАЈ ЗА
ПСИХОАНАЛИТИЧАРА,
НЕГО ЗА ОПТИЧАРА.**

Паул Хубшмид
швајцарски глумац
(рођен 1918)

**НАДЗИРАТИ ТРЕБА ОНЕ
КОЈИ ВЛАДАЈУ, А НЕ ОНЕ
КОЈИМА СЕ ВЛАДА.**

Фридрих Диренмат
швајцарски књижевник
(1921–1990)

**ЛАКШЕ ЈЕ ОДУШЕВИТИ
МАСУ, НЕГО НЕКУ МАЛУ
ГРУПУ.**

Руперт Шицбах
немачки афористичар
(рођен 1933)

**РАЗМИШЉАЊЕ ЈЕ НАПОР,
ВЕРОВАЊЕ ЈЕ УДОБНОСТ.**

Лудвиг Маркузе
немачки публициста и
књижевник
(1894–1971)

**ИДЕАЛИСТА ЈЕ
НЕПОПРАВЉИВ –
АКО ГА ИЗБАЦИТЕ
ИЗ ЊЕГОВОГ НЕБА,
ОН ЋЕ НАЧИНИТИ
ИДЕАЛ ОД ПАКЛА.**

Фридрих Ниче
немачки филозоф
(1844–1900)

**ЧОВЕКА КОЈИ
УОПШТЕ НИЈЕ У
ПРАВУ ЛАКШЕ ЈЕ
УБЕДИТИ НЕГО
ОНОГА КОЈИ ЈЕ
ДЕЛИМИЧНО У
ПРАВУ.**

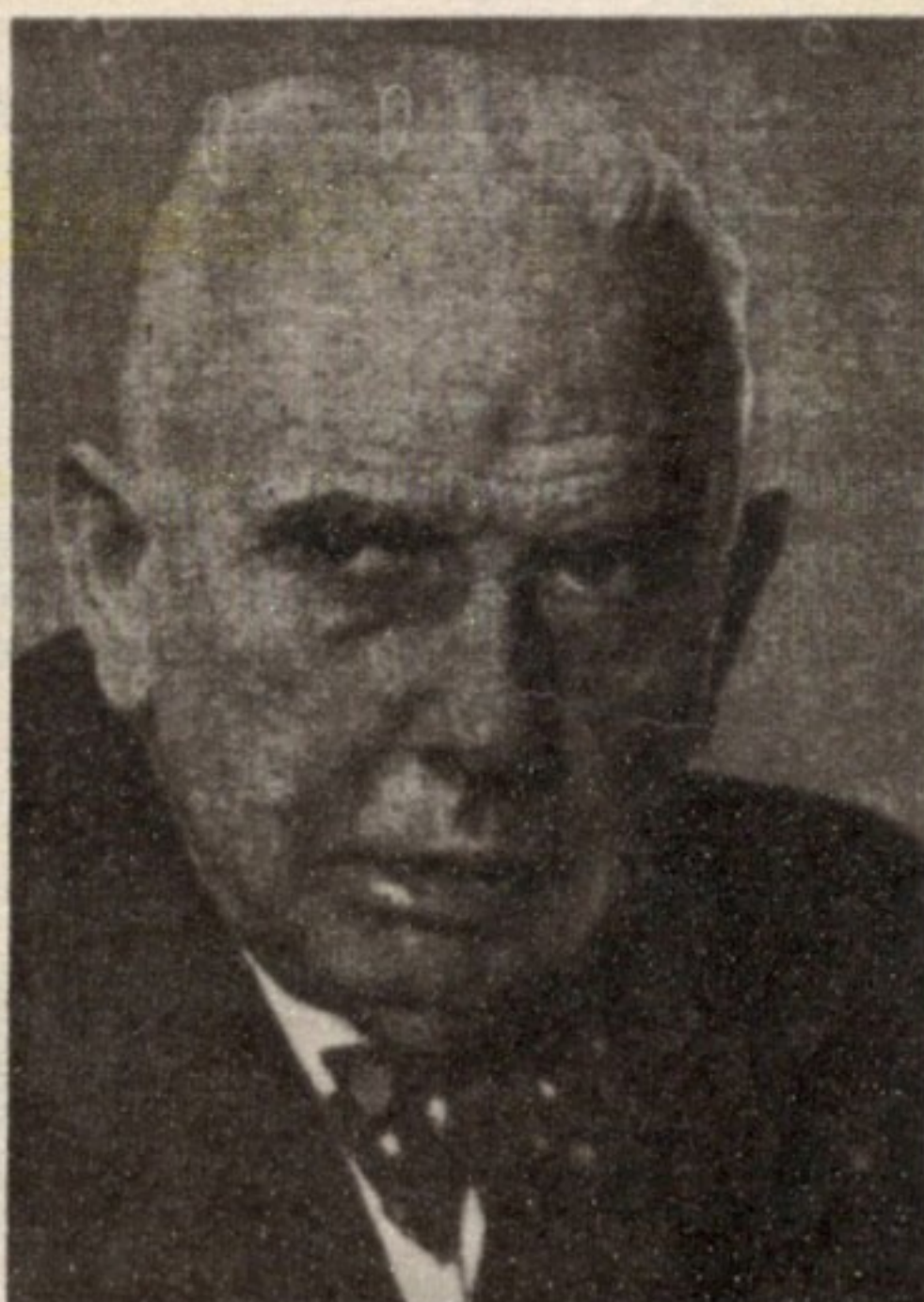
Ралф Валдо Емерсон
амерички филозоф
и песник
(1803–1882)

РЕКЛИСУ

**СВАКИ ЧОВЕК СМАТРА
ГРАНИЦЕ СВОГ
СОПСТВЕНОГ ВИДОКРУГА
ЗА ГРАНИЦЕ СВЕТА.**

Артур Шопенхауер
немачки
филозоф
(1788–1860)

**НЕКИМ ЉУДИМА
МАЛИ МИГ КАЗУЈЕ
ВИШЕ НЕГО ДРУГИМА
И НАЈИСЦРПНИЈЕ
САОПШТЕЊЕ.**

Теодор Драјзер
амерички
књижевник
(1871–1945)

**ПОВРШНИ И НЕРАЗУМНИ НЕ
ВОДЕ ДИЈАЛОГ СА САМИМ СОБОМ;
ПРВА МИСАО КОЈА ИМ ПАДНЕ
НА ПАМЕТ ПОНЕСЕ ИХ БЕЗ
ОДГОВОРА ДРУГЕ.**

Едвард Халифакс
британски политичар
(1881–1959)

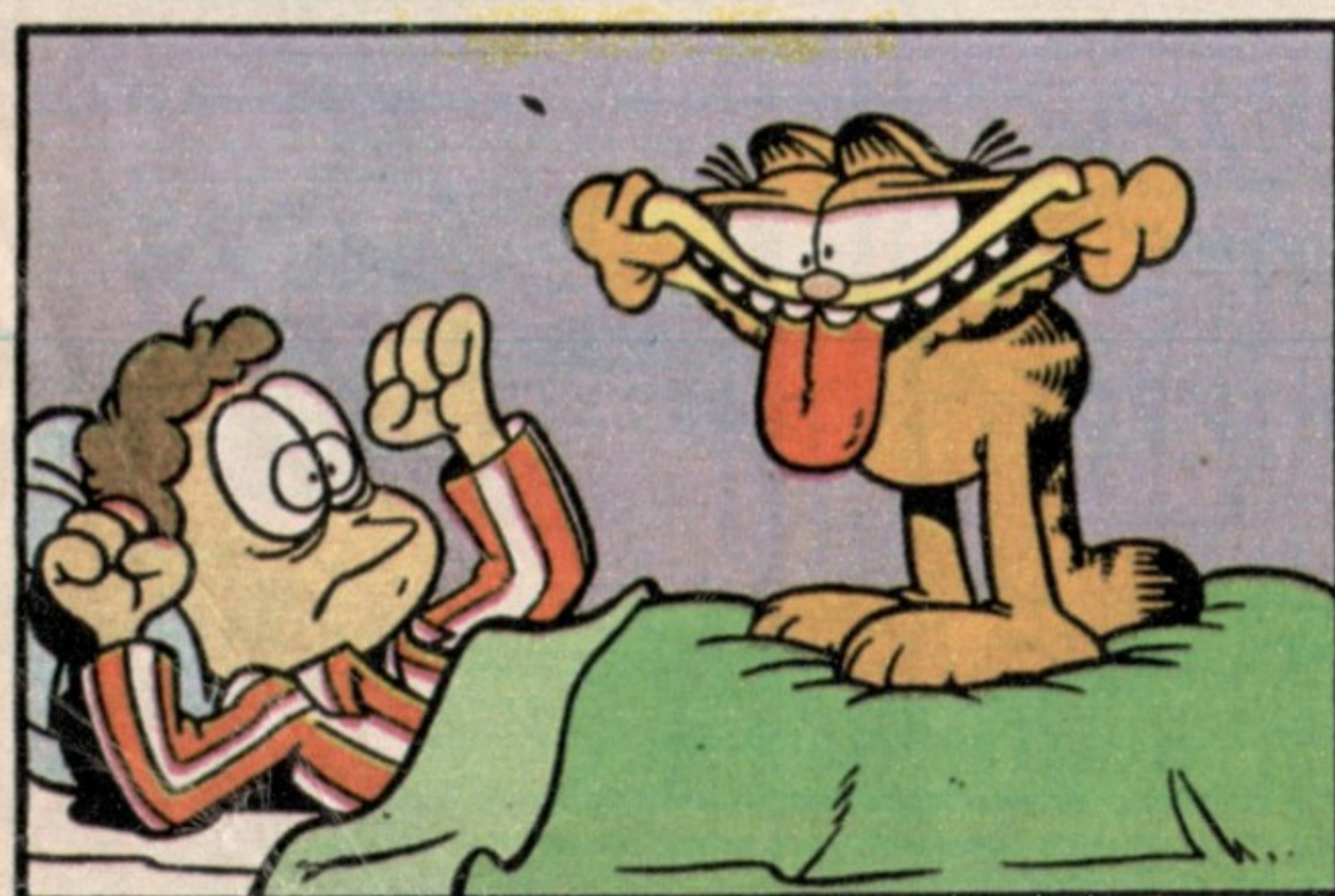
**МНОГЕ ЖЕНЕ НЕ ЗНАЈУ
ШТА ЗАПРАВО ЖЕЛЕ, АЛИ
СУ ЧВРСТО РЕШЕНЕ ДА ТО
ДОБИЈУ.**

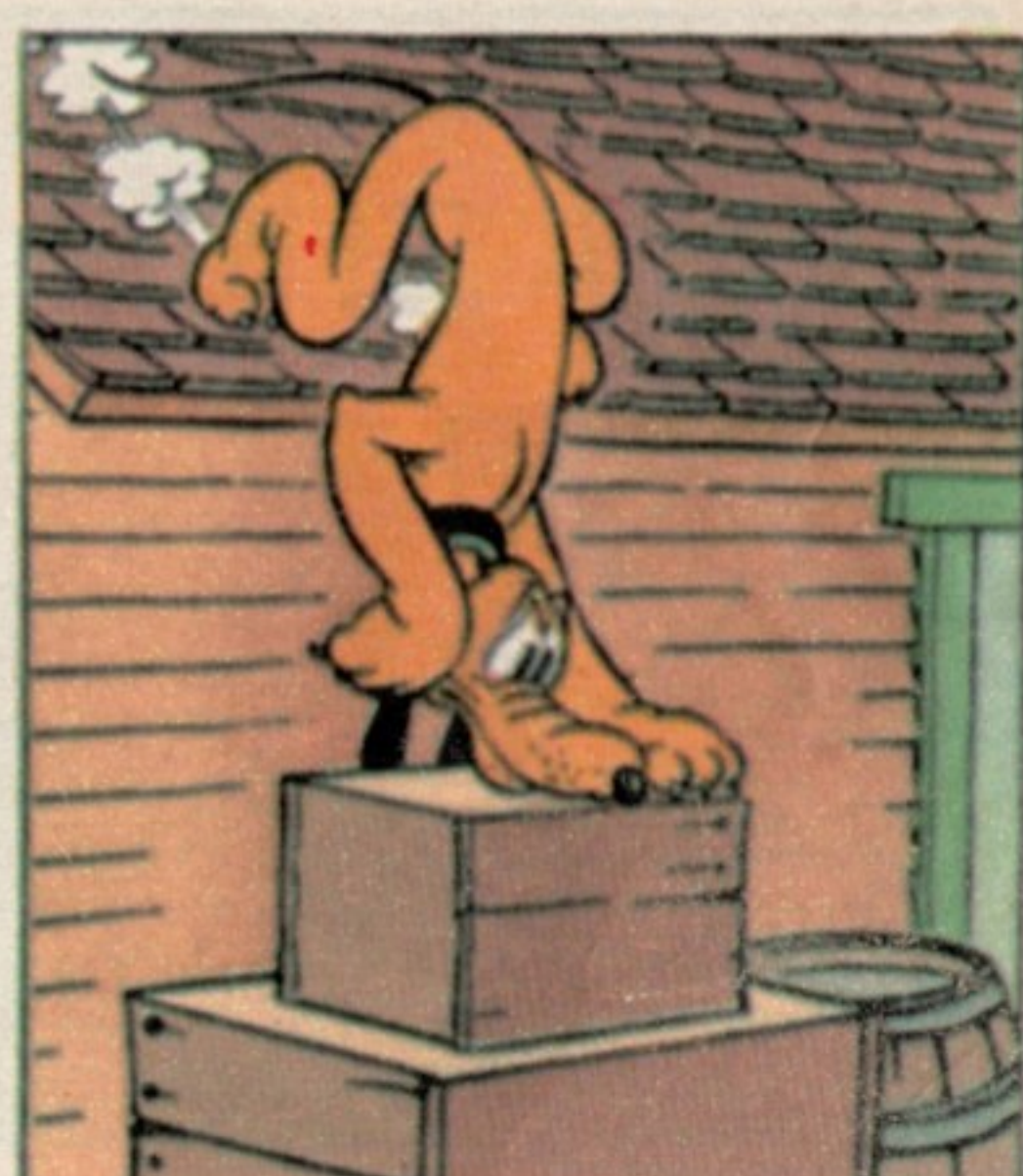
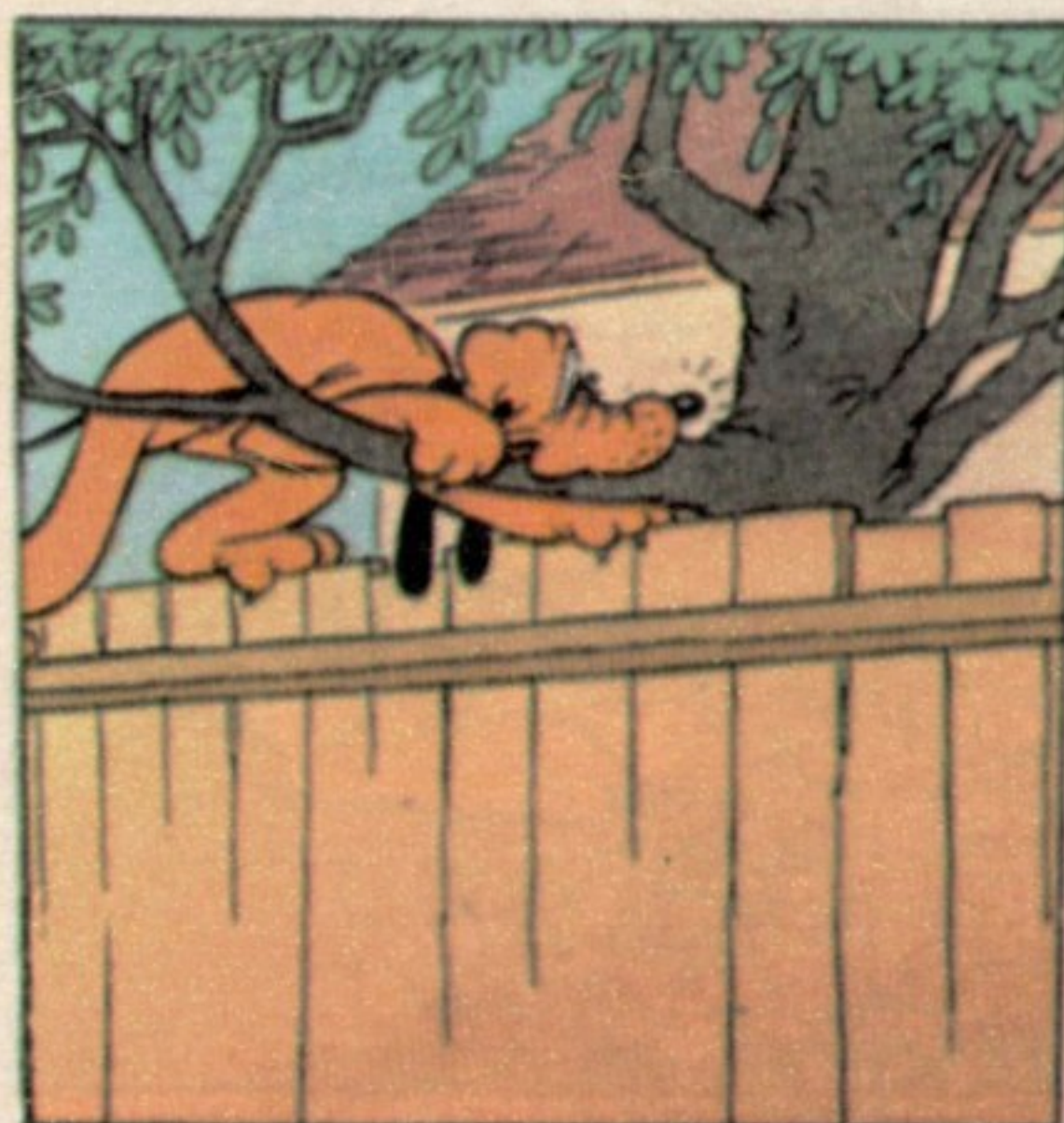
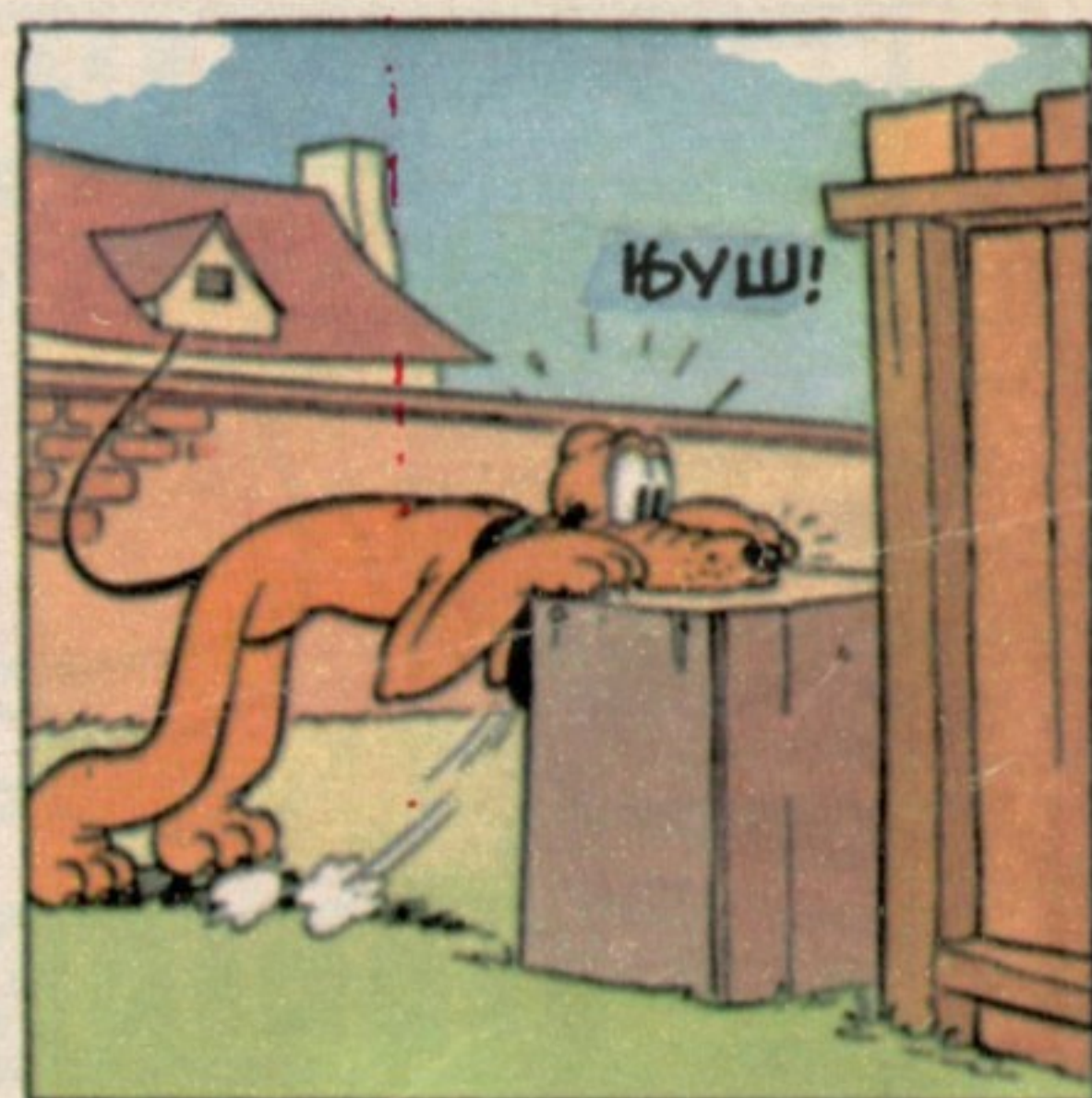
Питер Јустинов
енглески
глумац и
редитељ
(рођен
1921)

BY JIM DAVIS

ГАРФИЛД GARFIELD GARFIELD GARFIELD

© 1988 WALT DISNEY PRODUCTIONS

